

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GİYSİ TASARIMINDA GÖRSEL VE DOKUSAL ELEMENTLER: PİLİSE VE DRAPELER

Meltem HAZIR

Danışman
Doç. Dr. Fatma METE

İZMİR - 2006

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GİYSİ TASARIMINDA GÖRSEL VE DOKUSAL ELEMENTLER: PİLİSE VE DRAPELER

Meltem HAZIR

Danışman
Doç. Dr. Fatma METE

İZMİR-2006

EK A Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi sunduğum "Giysi Tasarımında Görsel ve Dokusal Elementler: Pilise ve Drapeler" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

... / ... / ...

Meltem HAZIR

imza

EK B Tutanak

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün ...../...../..... tarih ve..... sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisanüstü Öğretim Yönetmeliği'nin .....maddesine göre ..... Anabilim/ Anasanat Dalı Yüksek Lisans /Doktora/ Sanatta Yeterlik öğrencisi ..... 'nin ..... konulu tezi/projesi incelenmiş ve aday ...../...../..... tarihinde, saat ..... ' da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini/projesini savunmasından sonra.....dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin/projenin.....olduğuna oy.....ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

EK C Y.Ö.K. Dokümantasyon Merkezi Tez Veri Formu

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ/PROJE VERİ FORMU

Tez/Proje No: Konu Kodu: Üniv. Kodu

.Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez/Proje Yazarının

Soyadı: HAZIR

Adı: Meltem

TeziniProjenin Türkçe Adı: Giysi Tasarımında Görsel ve Dokusal Elementler: Pilise ve Drapelere

TeziniProjenin Yabancı Dildeki Adı: Visual and Textural Elements in Garment Design: Pleats and Drapes

TeziniProjenin Yapıldığı

Üniversitesi: DEÜ

Enstitü:GSE

Yıl:2006

Diğer Kuruluşlar:

TeziniProjenin Türü:

Yüksek Lisans: X

Dili: Türkçe

Doktora: O

Sayfa Sayısı: 200

Tıpta Uzmanlık: O

Referans Sayısı: 85

Sanatta Yeterlilik: O

Tez/Proje Danışmanlarının

Ünvanı: Doçent

Adı: Fatma

Soyadı: METE

Türkçe Anahtar Kelimeler:

1-Element

2- Prensip

3-Drape

4-Pilise

5-Doku

Tarih:

İmza:

İngilizce Anahtar Kelimeler:

1-Elements

2-Principles

3-Drape

4-Pleats

5-Texture

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını istiyorum

Evet O

Hayır O

ÖZET

Giysi tasarımında görsel ve dokusal anlamda önemli etkileri olan pilise ve drapeler yüzyıllardan beri birçok uygarlığın giysilerinde kullanıldığı bilinmektedir. Ancak, günümüz modasında da etkisini gösteren Retro (geriye dönüş) anlamında pilise ve drapelerin tekrar ve ciddi bir biçimde gündeme gelmiş olması önemini artırmaktadır.

Dokusal anlamda önemli bir tasarım detayı olarak karşımıza çıkan pilise ve drapelerin, giysi tasarım elementleri ve giysi tasarım prensipleriyle olan etkileşimleri üzerinde durulması zorunlu olmuştur.

Günümüzde süregelen pilise ve drape yapım teknikleri ve çeşitlerinin neler olduğunun belirtilmesi ve bu araştırmanın yeni tekniklerin ve estetiklerin geliştirilmesine ışık tutması ana amaçlarından biri olmuştur.

Son yıllarda moda damgasını vuran Yunan, Odyssey, Goddess temalarıyla birlikte, Yunan ve Roma giyim kültürünün etkileri ön plana çıkmış, bu da günümüz modacılarının koleksiyonlarına yansımış; her biri piliseli ve drapeli yunan giysilerini farklı şekillerde yorumlamışlardır. Pilise ve drapeleri tasarımlarında ön plana çıkaran dokuz modacının bu önemli elementlerden nasıl ve ne şekilde yararlandığı ve giysiye olan etkisi üzerinde durulmuştur.

Yapılan araştırma, insanların gün geçtikçe artan, diğerlerinden farklı olma isteklerinin ve giysilere tinsel anlamlar yükleme yoluna gitmelerinin, giyside dokusal unsurlara verilen önemin daha da artacağı sonucunu ortaya koymaktadır. Araştırmada baştan sona konuyla ilgili olan görsel örneklerle tez hem zenginleştirilmiş hem de netleştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, pilise ve drapelerden en çok etkilenen Haute Couture ve Tasarımcı Markaları'nın koleksiyonları tarandı ve analiz edilmiştir. www.wgsn-edu.com, www.style.com, www.firstview.com da yer alan bu tasarımcı koleksiyonları İlkbahar-Yaz 2000'den İlkbahar-Yaz 2006'ya kadar tarandı ve bir veri tabanı oluşturulmuştur. Bu veri tabanından seçilen her bir koleksiyon görsel analizi

gerçekleştirilmiştir. İncelenen toplam 160 moda markası arasından özellikle dokuz tasarımcının çalışmalarından pilise ve drapelerin etkin kullanımı tespit edilmiştir. Ayrıca pilise ve drapeler gibi dokusal unsurların hem estetik, hem de fonksiyonel açıdan giysiye birçok artı değer katması nedeniyle kullanımının yaygınlaştırılması ve çeşitlerinin artırılması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

ABSTRACT

It is known that draperies and pleats, which have important influences on cloth design in visual and textural manner, were being used in so many civilizations' clothes for centuries. However, within context of retro (return back) which shows its effect on present fashion, the importance of considering draperies again and seriously increases.

It is obligatory to examine the interaction between pleats-draperies and cloth design elements-cloth design principles which draperies and pleats are seen as design details in textural point of view.

One of the main aims of this study is to determine the types and production techniques of draperies and pleats that are currently used, and to shed light on developing new techniques and aesthetics.

With Greek, Odysseus, Goddess themes which stamped over last years fashion, influences of Greek and Roman clothing culture has highlighted, and this was reflected in present fashion designers' collections, each one has interpreted draperies and pleats differently. Nine fashion designers who had highlighted draperies and pleats in their designs were emphasized and it is highlighted that how these designers utilized from those and influences on clothes were highlighted.

The research that was studied has shown the result that the importance which was given textural factors in clothes will increase more and more because of the reason that increasing desire to be different and giving spiritual meanings to the clothes. Research study was enriched with visual examples from beginning to the end, and tried to be clear. To achieve these collections of Haute Couture and Designer Brands which were affected most from draperies and pleats were scanned and were analyzed. Designer collections that were found in www.wgsn-edu.com, www.style.com, www.firstview.com were scanned from Spring/Summer 2000 to Spring/Summer 2006 and a database was formed. A

visual analysis for every collection chosen from this database was performed. Within examined 160 collections, effective usage of draperies and pleats were seen in nine fashion designers' works. Also since textural details such as pleats and draperies add so many positive values to the clothes both functionally and aesthetically, the necessity of broadening of usage of them and increasing the variety of them was highlighted.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ -----	iii
TUTANAK-----	iv
YÖK DÖKÜMANTASYON MERKESİ TEZ VERİ FORMU -----	v
ÖZET-----	vi
ABSTRACT-----	viii
İÇİNDEKİLER -----	x
KISALTMALAR -----	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ-----	xv
TABLOLAR LİSTESİ-----	xxiii
ÖNSÖZ -----	xxiv
GİRİŞ-----	xxv

1. BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE GİYSİDE PİLİSE VE DRAPELER.....	1
1.1. MİSİR GİYİMİNDE PİLİSE VE DRAPELER (M.Ö. 2830 - 945).....	2
1.2. YUNAN GİYİMİNDE PİLİSE VE DRAPELER (M.Ö. 2000 - 480)	10
1.2.1. Kadın Giyimi.....	15
1.2.2. Yunan Erkek Giyimi	18
1.3. ROMA GİYİMİNDE PİLİSE ve DRAPELER (M.Ö. 53 – M.S. 500).....	20
1.3.3 Kadın Giyimi.....	20
1.3.4 Erkek Giyimi	24

2. BÖLÜM

GİYSİ TASARIMININ ESASLARI.....	28
2.1. GİYSİ TASARIM ELEMENTLERİ.....	29
2.1.1.Şekil - Form.....	29
2.1.2.Çizgi	34
2.1.3.Işık.....	38
2.1.4.Doku.....	40
2.1.5.Desen.....	44
2.1.6.Renk	46

2.2.	GİYSİ TASARIM PRENSİPLERİ	60
2.2.1.	Tekrar	61
2.2.2.	Paralellik.....	63
2.2.3.	Ardışıklık, Birbirini İzleme (Düzen, Sıra)	64
2.2.4.	Birbirinin Yerini Alma (Değişim).....	64
2.2.5.	Derecelendirme	65
2.2.6.	Geçiş:.....	67
2.2.7.	Radyasyon (Yayıma) :	68
2.2.8.	Ritim.....	69
2.2.9.	Kontrast	70
2.2.10.	Vurgu.....	71
2.2.11.	Oran	72
2.2.12.	Denge	74
2.2.13.	Uyum (Armoni).....	77
2.3.	GİYSİ TASARIM DETAYLARI	79
2.3.1.	Piliseler.....	79
2.3.2.	Drapeler	80
2.3.3.	Fiyonlar, Kurdeleler ve Çeşitli Bağlamalar.....	81
2.3.4.	Yakalar	82
2.3.5.	Kol ağızları ve Manşetler	84
2.3.6.	Büzgüler	84
2.3.7.	Nakış ve Aplikeler.....	85
2.3.8.	Kapamalar	86
2.3.9.	Fırfır ve Volanlar.....	88
2.3.10.	Dekoratif Aksesuarlar (Püsküller, Dekoratif Şeritler, Ponponlar ve Sonradan Eklenen Aksesuarlar)	89
2.3.11.	Etek Ucu Formları.....	90
2.3.12.	Makromeler	91
2.3.13.	Patchwork.....	91
2.3.14.	Cepler	92
2.3.15.	Kapitoneler	93
2.3.16.	Nervür, Fitiller ve Biyeler	95

2.3.17.Yırtmaçlar.....	96
2.3.18.Robalar ve Contalar.....	97
2.3.19.Bel Formları ve Kemerler	97
2.3.20.Giyside Dekoratif Petek Dokular	98

3. BÖLÜM

PİLİ, PİLİSE VE DRAPELER.....	100
3.1. GİYSİDE PİLİSE.....	100
3.1.1.Pili ve Pilise Çeşitleri	100
3.1.1.1. Akordion Pili.....	100
3.1.1.2. Keskin Pili.....	102
3.1.1.3. Serbest Pili	102
3.1.1.4. Pilikaşe	103
3.1.1.5. Güneş Pili	104
3.1.1.6. Tek Yönlü Pili.....	105
3.1.1.7. Kademeli Pili.....	106
3.1.1.8. Kristal Pili	107
3.1.1.9. Mantar Pili.....	108
3.1.1.10. Crush Pili.....	109
3.1.2.Metraj Piliseler	111
3.1.3.Giyside Pilise Örnekleri	115
3.2. GİYSİDE DRAPELER	120
3.2.1.Giyside Drape Örnekleri	121

4. BÖLÜM

PİLİSE VE DRAPELERİ ETKİN KULLANAN GÜNÜMÜZ MODA TASARIMCILARINDAN ÖRNEKLER.....	129
4.1. MADAME ALIX GRES.....	129
4.2. MADELEINE VIONNET	135
4.3. MARIANO FORTUNY	146
4.4. ISSEY MIYAKE.....	150
4.5. JEANNE LANVIN	159

4.6.	YOHJI YAMAMATO	165
4.7.	SOPHIA KOKOSALAKI	169
4.8.	JUNYA WATANABE	181
4.9.	JEAN PAUL GAULTIER.....	185
SONUÇ		190
KAYNAKLAR		193

KISALTMALAR

a.g.e.:	Adı geçen eser
y.a.g.e.:	Yukarıda adı geçen eser
ev.	Çeviren
Ltd.:	Limited Őirketi
No:	Numarası
s.:	Sayfa
yy.:	Yüzyıl

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Dönemlere Göre Mısır Giyiminden Örnekler.....	3
Şekil 2 : a. Kolsuz Kalasiris Kesim Kalıbı b. Kollu Kalasiris Kesim Kalıbı.....	5
Şekil 3: Mısır Kraliçe ve Kralı.....	5
Şekil 4: Mısır Geç Yeni Krallık Dönemine Ait Giyside Drape ve Pilise Kullanımı6	
Şekil 5: Mısır Geç Yeni Krallık Dönemine Ait Drapeli Giysi Örneği.....	8
Şekil 6: Orta Krallık Dönemi, Kral Sesostris I, Piliseli Etek Örneği.....	9
Şekil 7: Yunan Giysisi Chiton	12
Şekil 8: İki Parça Kumaştan Yapılan Yunan Chiton’u	12
Şekil 9: Yunan Heykellerinde Drapeler ve Chiton	13
Şekil 10: Yunan Giyiminde Drapeler ve Yunan Chiton’u.....	14
Şekil 11: Chiton Giymiş Yunanlı Kadın Heykeli. Barbier-Mueller Museum, Switzerland.....	15
Şekil 12: Yunan Giysisi Peplos Örneği.....	16
Şekil 13: Yunan Peplos Örneği.....	17
Şekil 14: Yunan Chiton’u İle Birlikte Peplos	17
Şekil 15: Yunan Giysisi, Himation	19
Şekil 16: Yunan Giysisi, Himation	19
Şekil 17: Roma Kadın Giyiminde Toga.....	21
Şekil 18: Roma Kadın Giyiminde Stola ve Palla.....	21
Şekil 19: Roma Kadın Giyiminde Strophium	22
Şekil 20: Stola Giymiş Kadın Heykeli.....	23
Şekil 21: Roma Giyiminde Drapeli Togalar	24
Şekil 22: Tunik Üzerine Toga Örneği.....	25
Şekil 23: Erkek Çocuklar Toga ile, Kadınlar Stola ve Palla ile.....	26
Şekil 24: Romalı Kadın, Erkek ve Çocuklar.....	26
Şekil 25: Alfabetik Giysi Formları.....	31
Şekil 26: Geometrik Giysi Formları.....	32
Şekil 27: Tarihsel Süreçte Giysi Formları.....	33
Şekil 28: a-b Kenzo, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Çizgiye Örnek	35
Şekil 29: İlkbahar/Yaz 2006, Giysi Detaylarından Giyside Çizgiye Örnek	36

Şekil 30: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Giyside Çizgiye Örnek	37
Şekil 31: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Işığa Örnek	39
Şekil 32: Dior, Işığa Örnek	40
Şekil 33: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Dokuya Örnekler	41
Şekil 34: İlkbahar/Yaz 2006, Giysi Detaylarından Dokuya Örnekler	41
Şekil 35: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Dokuya Örnek	42
Şekil 36: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Dokuya Örnekler	43
Şekil 37: Valentino, Desen Örneği.....	45
Şekil 38: Andrew GN, Desen Örneği.....	45
Şekil 39: Renk Çemberi	49
Şekil 40: Issey Miyake, 'Flying Saucer', 1994, Giyside Renk Örneği	50
Şekil 41: a. Ysl, 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan.....	51
Şekil 42: Giysi Tasarımında Temel Renk Armonileri	53
Şekil 43: Ysl, 2004 Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Monokromatik Renklere Örnek	54
Şekil 44: Marc Jacobs, 2003 Sonbahar Koleksiyonundan Tamamlayıcı Renk Armonisine Örnek.....	56
Şekil 45: Yamamoto, 2005 Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Vurgulu Nötral Renklere Örnek.....	58
Şekil 46: a. Marc Jacobs, 2003 Sonbahar Koleksiyonundan Akromatik Renk Armonisine Örnek b. Martine Sitbon 2003 Koleksiyonundan Akromatik Renk Armonisine Örnek.....	59
Şekil 47: Elie Saab, 2006 Sonbahar Koleksiyonundan Polykromatik Renk Armonisine Örnek.....	59
Şekil 48: Kenzo, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Tekrara Örnek.....	62
Şekil 49: Gaultier, Couture 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Paralellığe Örnek.....	63
Şekil 50: Elie Saab, Couture, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Birbirinin Yerini Almaya Örnek.....	65
Şekil 51: Kenzo, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Derecelendirmeye Örnek	66
Şekil 52: Dior, Couture, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Geçiş Örneği.....	67
Şekil 53: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Yayılmaya Örnek	68

Şekil 54: YSL, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Ritme Örnek.....	69
Şekil 55: Chanel, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Giyside Kontrasta Örnek	71
Şekil 56: Elie Saab, Couture, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Vurguya Örnek.....	72
Şekil 57: Balenciaga, 2006 Sonbahar Koleksiyonundan Giyside Orana Örnek	74
Şekil 58: Sophia Kokosalaki, Giyside Simetriye Örnek	75
Şekil 59: Dior, Couture 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Giyside Asimetriye Örnek	77
Şekil 60: Dior, Couture 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Giyside Uyuma Örnek	78
Şekil 61: Emanuel Ungaro'nun 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Piliseye Örnek	79
Şekil 62: Emanuel Ungaro'nun 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Piliseye Örnek	80
Şekil 63: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Drapeli Formlara Örnek.....	81
Şekil 64: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Fiyonk ve Bağlamalara Örnek	82
Şekil 65: Alexander Mcqueen, Ruff Yakaya Örnek	83
Şekil 66: Dior, 2003 Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Yaka Çeşitlerine Örnek ...	84
Şekil 67: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Büzgülere Örnek.....	85
Şekil 68: Cacharel, Max Azria, Temperley, Kenzo Koleksiyonundan Giyside Nakış Örnekleri	86
Şekil 69: 2004-05 Sonbahar/Kış Giysi Detaylarından Kapamalara Örnekler	88
Şekil 70: Dior, 2003 Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Fırfır ve Volanlara Örnekler	89
Şekil 71: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Dekoratif Aksesuarlara Örnekler	90
Şekil 72: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Dekoratif Aksesuarlara Örnekler	91
Şekil 73: Dior, İlkbahar/Yaz 2003 Koleksiyonundan Makrome Örnekleri	92
Şekil 74: Kenzo, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Patchwork Örnekleri.....	93
Şekil 75: 2006 İlkbahar/Yaz Giysi Detaylarından Cep Örnekleri	94
Şekil 76: Kapitone Örnekleri	95
Şekil 77: 2004-05 Sonbahar/Kış, giysi detaylarından kapitoneye örnekler.....	96

Şekil 78: Jean Paul Gaultier, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Nervür Örnekleri	97
Şekil 79: 2006 İlkbahar/Yaz, giysi detaylarından kemere örnekler	99
Şekil 80: Giysi Detaylarından Petek Dokuya Örnek	100
Şekil 81: Akordion Pili Çizimi.....	102
Şekil 82: Boudicca, akordion piliye örnek	102
Şekil 83: Keskin Pili Çizimi.....	103
Şekil 84: Keskin Pili Örneği	103
Şekil 85: Serbest Pili Çizimi	104
Şekil 86: Pilikaşe Çizimi.....	104
Şekil 87: Pilikaşeye Örnek	105
Şekil 88: Güneş Pili Çizimi.....	105
Şekil 89: Güneş Pili Örneği	106
Şekil 90: As Four Koleksiyonundan Güneş pili Örneği	106
Şekil 91: Tek Yönlü Pili Çizimi.....	107
Şekil 92: Tek Yönlü Pili Örneği	107
Şekil 93: Kademeli Pili Çizimi	108
Şekil 94: Kristal Pili Çizimi	108
Şekil 95: Dior, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Kristal Piliye Örnek	109
Şekil 96: Mantar Pili Çizimi	109
Şekil 97: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Mantar Piliye Örnek	110
Şekil 98: Crush Çizimi	111
Şekil 99: Chanel, 2006 İlkbahar koleksiyonundan crush'a örnek.....	111
Şekil 100: Katlı Pilise Örnekleri	113
Şekil 101: Piliseli Kumaş Örnekleri.....	114
Şekil 102: Krinkıl Pilise Örnekleri.....	115
Şekil 103: Rei Kawakuba, 1998, Giyside Piliseye Örnek.....	116
Şekil 104: Jean Patou, Gece Elbisesi, 1930, Giyside Piliseye Örnek	117
Şekil 105: Matilda Etches, Akordion Piliseli Pelerin, USA, 1949, Giyside Piliseye Örnek.....	118
Şekil 106: Norman Hartnell, İpek Tafetta Ceket, 1958, Giyside Piliseye Örnek	118

Şekil 107: Jean Desses, İpek Kokteyl Elbisesi, Fransa, 1950, Giyside Piliseye Örnek	119
Şekil 108: Zandra Rhode, İpek Gece Elbisesi, 1981, Giyside Piliseye Örnek.....	119
Şekil 109: Piliseli Etek Çizim Örnekleri.....	120
Şekil 110: Piliseli Bluz ve Pelerin Çizim Örnekleri.....	120
Şekil 111: Drapeli Bluz ve Pelerin Çizim Örnekleri.....	122
Şekil 112: Cristobal Balenciaga, Kokteyl Elbisesi, 1955, Giyside Drapeye Örnek	123
Şekil 113: Charles James, “Sirene”, 1938, Giyside Drapeye Örnek.....	124
Şekil 114: Donna Karan Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örneği.....	124
Şekil 115: a. Molinari b. Preen Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örnekleri....	125
Şekil 116: a. Cavalli b. YSL Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örnekleri.....	126
Şekil 117: Elie Saab 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örnekleri	127
Şekil 118: a. Valentino b. Jean Paul Gaultier Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örnekleri	128
Şekil 119: Drapeli Bluz Çizim Örnekleri.....	129
Şekil 120: Drapeli Bluz Çizim Örnekleri.....	129
Şekil 121: Madame Alix Gres, Beyaz İpek Jarse Gece Elbisesi, 1944.....	131
Şekil 122: Madame Alix Gres, Beyaz İpek Jarse Gece Elbisesi, 1958.....	132
Şekil 123: Madame Alix Gres, Mor İpek Jarse Kumaştan Drapeli Elbise, Kent State University Museum, 1970	133
Şekil 124: Madame Alix Gres, Bordo, İpek Tafta Kumaştan Drapeli Elbise, Paris, 1960-1970	134
Şekil 125: Madame Alix Gres, Kırmızı İpek Kumaştan Kokteyl Elbisesi, 1960	135
Şekil 126: Madame Alix Gres, Turuncu Kadife Ceket, 1939 The Metropolitan Museum of Art, New York	136
Şekil 127: Madeleine Vionnet, Mor ve Kırmızı Renkli Kadife Gece Elbisesinden Detay, 1938-1939	137
Şekil 128: Madeleine Vionnet, Küçük Mankeni Üzerinde Çalışırken.....	138
Şekil 129: ‘Bas Relief’, Vogue, Kasım, 1931	139
Şekil 130: Thayaht Tarafından Tasarlanan ve Giriş Davetiyelerine Basılan Vionnet Moda Evinin Logosu, 1919.....	140
Şekil 131: Madeleine Vionnet, Lame Gece Elbisesi, 1937.....	140

Şekil 132: Madeleine Vionnet, Fildişi Renkli Krep Elbise, 1935-1936	141
Şekil 133: Fildişi Renkli Krep Elbisenin Yapım Aşamaları, 1935-1936.....	142
Şekil 134: Madeleine Vionnet'in Tasarımlarının Önden, Arkadan ve Yandan Fotağrafları.....	144
Şekil 135: Lasage Motifleriyle İşlenmiş Vionnet Elbiseleri,1931	145
Şekil 136: a. Drapeli ve Bol Dökümlü Vionnet Elbisesi, 1918-1919 . Vionnet, Drapeli Elbise1918-1919	146
Şekil 137: a. Vionnet, İşlemeli Siyah Tül Elbise,The Metropolitan Museum of Art, New York, 1938 b. Vionnet, Gece Elbisesi, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1938	147
Şekil 138: Mariano Fortuny, Delphos, İpek Elbiseleri, 1909-1910	148
Şekil 139: Mariano Fortuny, Delphos, İpek Elbiseleri, 1930	149
Şekil 140: Mariano Fortuny'nin Klasik Sayılabilecek Piliseli Kumaş Örneği , 1930	150
Şekil 141: a. Mariano Fortuny, Kaftan, 1930 b. Mariano Fortuny, Bordo Kadife Ceket, 1920	150
Şekil 142: Issey Miyake, 'Flying Saucer', 1994.....	152
Şekil 143: Issey Miyake, 1983	153
Şekil 144: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örneği, 1995	154
Şekil 145: Issey Miyake, 'Mutant Pleats' Koleksiyonundan Örnek, 1989	155
Şekil 146: Issey Miyake, 'Pleats Please' Koleksiyonundan Örnek, 1996	155
Şekil 147: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örnekleri,1989.....	156
Şekil 148: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örnekleri, 1990.....	157
Şekil 149: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örnekleri 1994, 1989.....	157
Şekil 150: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örnekleri, 1982, 1985.....	158
Şekil 151: Issey Miyake, "Pleats" Koleksiyonu	158
Şekil 152: Issey Miyake, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Pilise, Drape ve Dokuya Örnekler.....	159
Şekil 153: Issey Miyake, RTW 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Pilise, ve Drape Kullanımına Örnekler	159
Şekil 154: Issey Miyake, 2006 RTW İlkbahar/Yaz koleksiyonundan Pilise, ve Drape Kullanımına Örnekler	160

Şekil 155: Jeanne Lanvin, ‘Cyclone’ Gece Elbisesi, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1939.....	162
Şekil 156 : Illustrator Paul Iribe’nin Tasarlamış Olduğu Jeanne Lanvin Logosu	162
Şekil 157: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler	163
Şekil 158: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler	164
Şekil 159: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler	164
Şekil 160: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler	165
Şekil 161: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler	165
Şekil 162: Yohji Yamamoto, Beyaz İpek Elbise, 1998	166
Şekil 163: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler ...	167
Şekil 164: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler ...	168
Şekil 165: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler ...	168
Şekil 166: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler ...	169
Şekil 167: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan Örnekler	169
Şekil 168: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan Örnekler	170
Şekil 169: Sophia Kokosalaki, 2004 RTW Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Örnekler	171
Şekil 170: Sophia Kokosalaki, 2004 RTW Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Örnekler	172
Şekil 171: Sophia Kokosalaki, 2004 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	173
Şekil 172: Sophia Kokosalaki, 2004 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	173
Şekil 173: Sophia Kokosalaki, 2004 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	174
Şekil 174: Sophia Kokosalaki, 2004 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	174
Şekil 175: Sophia Kokosalaki, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	175
Şekil 176: Sophia Kokosalaki, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	175
Şekil 177: Sophia Kokosalaki, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	176
Şekil 178: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler	177
Şekil 179: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler	177
Şekil 180: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler	178
Şekil 181: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler	178
Şekil 182: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	179
Şekil 183: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	180

Şekil 184: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	180
Şekil 185: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	181
Şekil 186: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	181
Şekil 187: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler..	182
Şekil 188: Junya Watanabe, 2000/2001 Sonbahar/Kış	183
Şekil 189: Junya Watanabe, Extreme Beauty ve Fashion Kitap Kapakları	184
Şekil 190: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler.....	185
Şekil 191: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler.....	185
Şekil 192: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler.....	186
Şekil 193: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler.....	186
Şekil 194: Jean Paul Gaultier'nin 2005 Sonbahar Haute Couture Koleksiyonundan Örnekler	189
Şekil 195: Jean Paul Gaultier'nin 2005 İlkbahar/Yaz Haute Couture Koleksiyonundan Örnekler	189
Şekil 196: Gaultier'nin 2006 İlkbahar/Yaz Haute Couture Koleksiyonundan Örnekler	190
Şekil 197: Gaultier'nin 2006 İlkbahar/Yaz Haute Couture Koleksiyonundan Örnekler	190

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 Tasarım elementleri, Tasarım Prensipleri.....	28
---	----

ÖNSÖZ

Yüzyıllardan beri, insanların gittikçe artan bireysel ve diğlerlerinden farklı olma istekleri, öncelikle giysi modellerinde çeşitliliğe yol açmış, daha sonra bu çeşitlilik, kumaşlarda, aksesuarlarda, desenlerde, giysi detaylarında kendini göstermiştir. Son yıllarda ise dokunsal değerler ön plana çıkmış ve bu konuda çeşitliliğin artırılmasına yönelik çalışmalar önem kazanmıştır. Tüm bunlara bağlı olarak seçilen “Giysi Tasarımında Görsel ve Dokusal Elementler: Pilise ve Drapeler” konulu tez çalışmasında hem estetik, hem de işlevsellik açısından giysiye değer kazandıran, dokunsal bir unsur olarak karşımıza çıkan pilise ve drapelerin ortaya çıkış sebepleri, kullanım alanları, yapım teknikleri ele alınırken, geleceğin tasarım anlayışına ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın oluşturulmasında katkılarını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Fatma Mete’ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca üzerimde emeği geçen tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum. Bana olan inançlarını hiçbir zaman yitirmeyen, destek ve güvenini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma yürekten teşekkür ediyorum.

Meltem Hazır

2006

GİRİŞ

Tarih öncesi çağlardan günümüze kadar insanın temel ihtiyaçlarından biri olan giysi başlangıçta insanı soğuktan ve sert iklim koşullarından korumak amacıyla kullanılırken kültürel değişimler ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda insanların, hatta ulusların kendilerini ifade ettikleri bir araca dönüşmüştür. Günümüzde giyinmek ve giysi, biz insanlar için yalnızca örtünme amacı taşımamaktadır. Eğer böyle olsaydı yaşamımız boyunca yalnızca birkaç parça giysiye gereksinim duyardık. Tarihin başlangıcından beri giysiler, biz insanların süslenmesinde çok önemli bir öge olurken, bizleri benzerlerimizden ayırmanın bir aracı olarak da kullanılmıştır. Tarihsel gelişim içerisinde, giysilerimizin öncelikli rolü, bireyin belli bir gruba ait olduğunu göstermek amaçlıdır.

Giyim tarihi incelendiğinde, bireyin içinde yaşadığı kültürün, yaşadığı coğrafyanın da örtünme ile giyinme arasındaki ilişkiyi çok yakından etkilediğini görürüz. Çok eski çağlardan günümüze kadar bütün uygarlıklar, kendi kültürel yapılarının bir yansıması olarak giysi ile süslenme ilişkisini göz ardı etmeden çevrelerinde yetişen bitkilerden ürettikleri kumaşları renklendirerek, desenlendirerek, kumaşlara dokunsal değerler kazandırarak bizlere ışık tutmuşlardır. Giysi tarihinin ilk örneklerine, Mısır ve Mezopotamya’da rastlamaktayız. Örneğin Mısırlıların M.Ö. 3000’den başlayan belgelerine dayanarak, giysilerin çoğunun ketenden yapılmış tunik, peştamal, önlük, etek benzeri giysiler olduğu söylenebilir. Elimize ulaşan ilk giysi örneklerinde pilili, piliseli, V yaka kesimli, üçgen biçimli tasarımlar görülmektedir.

Tarihsel bir süreçte Mısırlılardan Sümerlere, Antik Yunan’dan Romalılar, Bizanslılardan Araplara, Türklere kadar beş kıtada tüm insanlığın oluşturduğu uygarlıkların katkılarıyla oluşan giyim tarihi, bireysel üretimden endüstriyel üretime ulaşırken örtünmeden giyinmeye, giyimden modaya uzanan bir gelişim göstermiştir.

Moda olgusunun doğuşu, ve moda giyim endüstrisi içinde yerini alışı, öncelikle estetik bir duyarlılığın gelişimine bağlıdır. Bu estetik duyarlılık ve gereksinim, insanın güzellik duygusunun gelişimi içinde oluşturduğu tekniklerin senteziyle günümüzdeki moda kavramını yaratmaktadır. Giysilerin salt örtünmeye

yönelik kullanımdan çıkarak moda dediğimiz olgunun doğuşunun, XIV. yy'da Avrupa'da Rönesans ile olduğu bilinmektedir. Bu yeniden doğuş çağı, insana ilişkin değerlerin, düşünce ve uygulamada yüceltildiği dönemdir. Resim ve heykelde, Antik Yunan'dan sonra insan bedenine özgü biçimlerin yeniden araştırılıp ortaya konuluşuyla yeni bir giysinin üretimi ister istemez bu arayışlarla bütünleşmiştir. Saraydan saraya yayılan ve taklitle de güçlenerek gelişen moda, bireysel üretimden hazır giyim endüstrisine kadar uzanan serüveninde uygarlık tarihiyle iç içe geçmiştir. Moda, yaratımın, tasarımın bileşkesidir.

Tasarım yetisi, tüm ürünlerin ruhunu, kimliğini oluşturan en önemli öğedir. Tasarımda birincil değerlerdeki renk, çizgi, biçim kavramları içerisinde, insanların güzelliğine, güzel olan şeylere yönelik istekleri modayı daha iyi tanımamıza yardım edecektir. İşte bu nitelikleriyle moda, sanat gibidir. Resim ve edebiyatta olduğu gibi moda da kendi biçim ve kurallarını izler ve her zaman insanları kendi özel yoluyla yorumlamaktadır.¹

Moda olgusu insanların, giyinmekten zevk aldığı anda orijinal ve farkı olma tutkusu içerisine girdiklerinde ve işlevsel düşünceleri ikinci sıraya ittiklerinde başlamıştır da denilebilir. İşte insanların bu kendilerine özgü, diğerlerinden farklı olma istekleri çeşitliliğin artmasını sağlamıştır. Bu çeşitlilik en başta giysi modellerinde dikkati çekmekle beraber, giysiyi süsleyen dekoratif aksesuarlardaki, desenlerdeki, kumaş çeşitlerindeki ve kumaş dokularındaki çeşitlilik de büyük önem taşımakta ve giysiye farklı bir form, estetik bir görünüm kazandırmaktadır.

Özellikle son yıllarda dokusal unsurlara verilen önem, “Giysi tasarımında görsel ve dokusal elementler: Plise ve Drapeler” adlı tez konusunun seçiminde etkili olmuştur. Giysi tasarımında görsel ve dokusal elementlerin çok geniş olması sebebiyle özellikle plise ve drapeler üzerinde durulmuştur.

Kısaca katlamak, bir kumaşa belli bir düzen içinde kıvrım, kat vermek anlamına gelen pliseye ve kumaşa belirli bölgelerde katlı, dökümlü bir form ve görünüm kazandırmak olarak tanımlanabilen drapeye, yüzyıllardan beri birçok uygarlığın giysilerinde rastlamak mümkündür. Ancak konunun çok geniş olması

---

¹ Lahnert, Gertrud, **A History of Fashion in the 20th Century**, Cologne, Germany, 1998, s.6

sebebiyle birinci bölümde pilise ve drapeyi etkin kullanan Mısır, Yunan, Roma uygarlıkları üzerinde durulmuş, bu üç uygarlığın pilise ve drapeli giysi formları analiz edilmiştir. Bu bölümde eski uygarlıkların giysi formlarının irdelenmesi ve pilise ve drapelere ne şekilde ve ne amaçlar kullanıldıklarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

İkinci bölümde ise bir giysi tasarım detayı olan pilise ve drapelere, giysi tasarım elementleri ve giysi tasarım prensipleriyle olan etkileşimleri üzerinde durulmuştur. Çok geniş olan tasarım elementlerinin çizgi, şekil-form, renk, doku, desen gibi en temel olanlarına ve yine çok kapsamlı olan tasarım prensiplerinin ritim, vurgu, oran, denge gibi en temel olanlarına değinilmiş, örneklerle desteklenmiştir.

Genel anlamıyla tanımlanan pilise ve drapelere üçüncü bölümde ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. İzmir’de halen faaliyet göstermekte olan bir pilise atölyesi ziyaret edilip inceleme yapılarak pilise yapım teknikleri ve pilise çeşitleri araştırılmış, örneklerle desteklenmiştir. Bu araştırmada günümüzde süregelen pilise yapım tekniklerinin ve pilise çeşitlerinin neler olduğu ortaya çıkarılarak bu doğrultuda yeni teknikler geliştirmek ve yeni pilise çeşitleri oluşturmak amaçlanmıştır. Bunun yanında çok sık rastladığımız drape formları örneklerle açıklanarak, yeni form arayışlarına ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Tezin dördüncü bölümüne pilise ve drapelere etkin kullanan günümüz moda tasarımcılarından örnekler verilerek pilise ve drapelere günümüzde nasıl, ne şekilde kullanıldığı ve giysiye olan etkisi belirtmeye çalışılmıştır. Son yıllarda Yunan etkili giysiler olarak da sıkça rastladığımız pilise ve drapeli giysiler birçok modacı tarafından farklı şekillerde yorumlanmıştır. Ancak konunun çok geniş olması sebebiyle belli başlı modacılar değinilmiştir. Madame Alix Gres, Madeleine Vionnet, Mariano Fortuny gibi piliseli ve drapeli formlara damgasını vuran modacıların yanında, günümüz modacılarından Issey Miyake, Lanvin, Yohji Yamamoto, Sophia Kokosalaki, Junya Watanabe, Jean Paul Gaultier’in son 10 yıldaki Haute Couture ve gazır giyim koleksiyonları www.wgsn-edu.com , www.style.com , www.firstview.com , gibi dünya çapında isim yapmış trend sitelerinden taranarak pilise ve drapelere etkin şekilde kullandıkları koleksiyonlar incelenmiştir. Bu bölümde, incelenen modacıların tasarım anlayışlarının,

tasarımlarının kaynaklarının ne olduğunu, pilise ve drapeleri nasıl yorumladıklarının algılanması ve bunun doğrultusunda yeni öneriler sunulması amaçlanmıştır.

Türkiye’de pilise ve drapeler üzerine çok fazla araştırma yapılmamış olması sebebiyle, daha çok yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Bunun yanında günümüz modacılarının araştırılmasında internet kaynaklarına ağırlıklı olarak yer verilmiştir. Pilise yapan firmalarla iletişime geçilmiş, pilise yapım teknikleri ve çeşitleri hakkında bilgi edinilmiş ancak kumaş temini konusunda zorluklar yaşanmıştır.

1. BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE GİYSİDE PİLİSE VE DRAPELER

Pilise, basitçe katlamak, bir şeye belli bir düzen içinde kıvrım, kat vermek anlamına gelir. Bunun yanında pilise, %100 polyester kumaşlara, polyester karışımı kumaşlara, deriye, suni deriye uygulanan, kırma ve katlama işlemi olarak da tanımlanabilir.

Drape ise kumaşın fiziksel ve mekanik performanslarına bağlı olarak kumaş dökümünü ifade etmektedir. Kumaşın döküm performansının ölçümünde ‘drape meter’ adı verilen kumaş dökümü ölçüm aleti kullanılmaktadır. Giysi tasarımında drape denildiğinde kumaşa belirli bölgelerde katlı, dökümlü bir form ve görüntü kazandırılması anlaşılmaktadır. Burada genel olarak iki amaçtan bahsedilebilir; Birincisi estetik olarak giysiye bir değer katma, yani hem dokusal hem görsel bir efekt oluşturmak, ikincisi fonksiyonellik katmak, yani giysiye esneklik kazandırmak, bolluk, rahatlık, hareket serbestliği kazandırmak.

Tüm bu nedenlerden ötürü insanlar hem örtünmek, hem hava şartlarına ayak uydurabilmek hem de estetik açıdan daha güzel görünmek için yüzyıllardan beri giysilerinde pilise ve drapeli formları kullanmışlardır. Yapılan araştırmalardan, yüzyıllardan beri pek çok uygarlığın piliseli ve drapeli giysiler giydiklerine rastlamaktayız, ancak bu bölümde drape ve piliseleri giysilerinde en etkili şekilde kullanan üç uygarlığın (Mısır, Yunan ve Roma) giyimi üzerinde durulacaktır.

1.1. MISIR GIYİMİNDE PİLİSE VE DRAPELER (M.Ö. 2830 - 945)

Mısır giysilerinin en önemli özelliklerinden birisi, drapeli yapılarıdır. Kesim ve stilleriyle birbirine çok benzeyen kıyafetler drape ve piliseleriyle farklılık göstermektedir.

Mısır dönemini giyimi konusundaki bilgilerimiz fresklere, heykellere ve mezarların hazine dairelerinde bulunan kabartma ve buna benzer malzemelere dayanmaktadır. Bu belgeler o günkü yaşamı renkli hiyerogliflerle açık olarak anlatmaktadır. Bulunan mumyalardan, giyimde kullandıkları malzemeler üzerinde de fikir edinilmektedir.

Mısır'ın sıcak iklimi açık renkli bitki fiberli kıyafetleri öne çıkarmıştır. Keten, hem erkek hem de kadın giysilerinin en çok kullanılan malzemesidir. İlk dönemlerde keten, kalın ve kaba dokunmuştur. Daha sonraki dönemlere ait bugüne ulaşan örnekler, ketenin şeffaflık derecesinde ince ve gevşek dokunabildiğini kanıtlamıştır.

Mısırlılar, M.Ö. 3000 yıllarında ürettikleri keten malzemesini Nil nehri yataklarında sıcak taşlarla presleyerek, piliseleme teknolojisini başlatmışlardır.¹

Diğer taraftan Mısır giyiminde yünün ise pek tercih edilmediği görülmektedir. Milattan önce ikinci bin yılın ikinci yarısının başlarında Doğu Akdeniz'den ipek ticareti yapılmıştır. Mısır mezarlarında ipeğin izlerine rastlanmaktadır. Hayvan derileri, bazen leopar derileri, rahipler ve firavunlar tarafından giyilmiştir.²

İlk Krallık Dönemi olarak adlandırılan (M.Ö. 2830-2530) tarihlerinde belgeler bu devirde aşağı tabakanın çıplak olduğunu, yüksek tabakanın ise örtünmek amacıyla giyindiklerini göstermektedir. Daha sonraları peştamal (Şenti), önlük ya da kısa ceketler giyilmiştir.

---

¹ Suhandan Özay, **Eski Mısır ve Giysi Tarihine Giriş**, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1996, s.73

² "Egypt", <http://www.reshafim.org.il/ad/egypt/timelines/topics/clothing.htm> - 22.02.2006

İç savaşlardan sonra gelişmelerle ilk krallık devri sona erip orta krallık devri başlamıştır. Bu devirde erkeklerde ketenden yapılmış kısa etekler görülmüştür. Bunlar kalça hizasında kemerle yada serbest sarımla tutturulmuş, ucu ön ortadan aşağıya sarkıtılmıştır. Bu eteklerin boyları değişmiş, bazen ayak bileklerine kadar uzanmıştır. Öndeki üçgen şeklindeki uzantının üzeri ağır taşlarla işlenmiştir. Kadınlar göğüsten bileğe kadar uzanan tunik giymişlerdir, omuz ve göğüsleri açıkta bırakan bu tunikler, omuzdan geçen tek ya da çift askıyla tutturulmuştur. Sonraları bunlara kemer eklenmiş, beli sıkıca saran bu kemerlerin uçları önde ayaklara kadar sarkıtılmıştır.

“M.Ö. 1090 – 945 yılları arasındaki Yeni Krallık yada İmparatorluk Dönemi’nde kadın ve erkekler bedenlerini drapeli kumaşlarla yada şalla örtmüşler, altına da elbise giymişlerdir. Çoğunlukla kalın ve ağır kumaşlardan üstlerine gömlek, bunun altına da şeffaf etekler giymişlerdir.”³

Şekil 1: Dönemlere Göre Mısır Giyiminden Örnekler

(Kaynak: “egypt”, <http://www.reshafim.org.il/ad/egypt/timelines/topics/clothing.htm> - 12.04.2006)

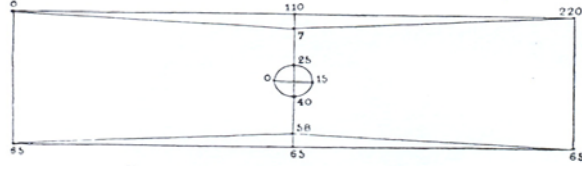
³ Gönül Beyazıt Tizer, Neriman Sapmaz, **Giyim Tarihi**, İstanbul Matbaacılık Okulu, 1965, s.6

Mısır'da genellikle Kalasiris adı verilen, ketenden yapılan, bacaklara doğru sarkan saçakları olan tunikler giyilmiştir. Hem kadın hem erkekler tarafından giyilen uzun elbiseler kalasiris olarak adlandırılmıştır. Bunlar kollu tuniklerdir. Malzeme ve kesimler yüzyıllar boyunca önemli ölçüde değişmişlerdir. Kalasiris bir omuzu veya iki omuzu birden kaplayabilir yada omuz şeritleriyle birlikte giyilebilir. Üst tarafı göğüs ve boyun arasında bir yere kadar ulaşabilirken alt taraf genellikle ayak bileklerine kadar dokunmuştur. Genellikle elbise kıvrımlarını bir arada tutan kemer sarılmaktaydı. Dikdörtgen parça kumaştan arzu edilen elbise boyunun iki katı büyüklükte dikilmekteydi. Elbisenin ortasında baş için bir açıklık bırakılır daha sonra yarıya katlanırdı. Kenarlar, kollar için açıklıklar bırakılacak şekilde dikilmekteydi. Elbiselerde pililer çok sık kullanılmıştır.⁴ Şekil 2'de kollu ve kolsuz kalasiris kesim kalıbı görülmektedir.

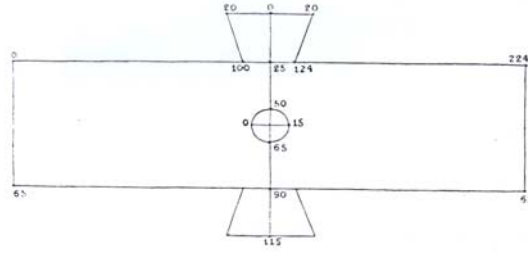
Erkekler iskoç eteklerine benzeyen kısa peştamal, kadınlar ise şeritli elbiseler giymiştir. Erkek eteklerinin boyu eski krallık süresince kısa olmakla birlikte orta krallık döneminde baldırlara kadar uzanmış, genellikle uzun bir kaftan veya kolsuz gömlekle tamamlanmıştır. Genellikle pileli olan elbiseler, bel etrafında sarılır ve kemerle tutturulmuştur.

---

⁴ "Egypt", <http://www.reshafim.org.il/ad/egypt/timelines/topics/clothing.htm> - 22.02.2006

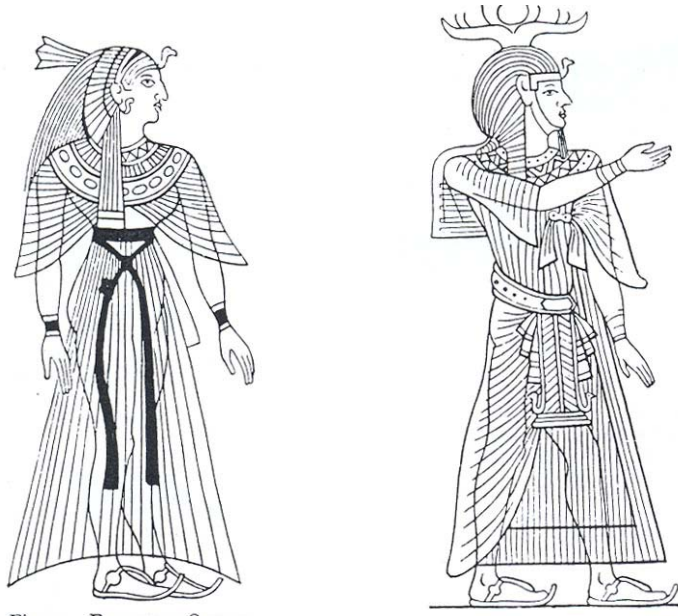

a

b

Şekil 2 : a. Kolsuz Kalasiris Kesim Kalıbı   b. Kollu Kalasiris Kesim Kalıbı
(Kaynak: Köhler, 1963, 55)

Şekil 3: Mısır Kraliçe ve Kralı
(Kaynak: Köhler, 1963, 58)

Özay (1996), Mısır giysilerinin bütün ihtişamı yaşam ve fetihlerine rağmen son derece sade bir çizgide kaldığını söylemektedir. Unisex giyside kalça ve belin dar, uzun silüetli drapel elbiselerde ise özellikle omuzun kare görünümde vurgulandığına dikkat çekmektedir⁵ Diğer taraftan Mısırlı kadın giysileri erkeklerin giysilerinden boyut açısından daha farklı olarak kişinin bedenini kapladığı ve örttüğü görülmektedir. Dar ve vücudu sıkıca saran, esnek tarzda Kalasiris, şehrli kadın nüfusunun eski ulusal kostümüdür. Çalışan sosyal sınıfın giyiminde hareket özgürlüğü için pililer-kırmalar daha fazla kullanılmıştır.⁶ Şekil 3’ de Mısır ve Kral ve Kraliçesine ait bol drapel giysi örnekleri görülmektedir.

Şekil 4: Mısır Geç Yeni Krallık Dönemine Ait Giyside Drape ve Pilise Kullanımı
(Kaynak: Köhler, 1963, 61)

Şekil4 ‘te giyside pilise kullanımına örnek olarak Mısır Geç Yeni Krallık Dönemine ait bir kadın heykeli görülmektedir.

⁵ Özay, a.g.e., s.46

⁶ Carl Köhler, **A History of Costume**, Dover Publication Inc, New York, 1963, s.56

Özay (1996), Orta krallık dönemlerinde eteğin, erkek giysisi olarak varlığını sürdürmüş olduğunu ve çok şeffaf olan bir alt giysinin üzerine giyildiğini belirtmiş, bazen de pileli olan eteklerin, baldırların yarı uzunluğuna kadar kullanılmış olduğunu vurgulamıştır.⁷

Aynı dönemlerde hem erkeklerin hem de kadınların çeşitli türlerde pelerin giydiklerine ilişkin belgeler mevcuttur. Bu pelerinler ya dairesel ya da dikdörtgen formda olup merkezinde baş için bir yuvarlak açıklık bulunmaktadır.⁸ Dairesel formlu pelerinin dar kenarları göğüste ve arkada büzülmekte böylece diyagonal kıvrımlar ve katlar oluşmakta aynı zamanda giyside hareket serbestliği sağlanmaktadır. Aynı zamanda esneklik de artmaktadır.

Yeni krallık dönemi başında kadınlar vucuda tamamen yapışan tunikler giymişlerdir. Ancak 18. Hanedanlık dönemi ortalarına gidildikçe daha rahat, hacimli, ince ve çoğu kez de pileli giysileri tercih etmişlerdir.⁹

Eski Mısır mezar içi duvar resimleri, heykeller papirus belgeleri çok zengin bir kostüm tarihi ortaya koyar. Bunlara göre Eski Mısır'da kadın ve erkeklerin aynı tip elbise giydikleri söylenebilir. Ancak belirgin farklılık bel çizgisinde oluşmuş; kadın giysilerinde yüksek bel çizgisinin hakim olduğu, erkeklerde ise eteklerin kalça hizasında belirtildiği gözlenmektedir.

Özay (1996), Eski Mısır giyim biçimlerini dört ana grupta incelemiştir:

- En eski ve yaygın giysi stili olarak tunik ve çeşitleri
- Orta devirlerin tipik rob veya elbiseleri
- Geç devirlerde giyilen pelerinli veya pelerinsiz etekler
- Son dönem giysilerinde vücudu saran drapeler, şallar ve pileli etekler¹⁰

---

⁷ Özay, a.g.e. s.48

⁸ Köhler, a.g.e. s.60

⁹ Özay, a.g.e., s.49

¹⁰ y.a.g.e., s.75

Şekil 5: Mısır Geç Yeni Krallık Dönemine Ait Drapeli Giysi Örneği
(Kaynak: Köhler, 1963, 55)

Şekil 5'te giyside pilisenin etkin kullanımına örnek olarak Mısır Geç Yeni Krallık Dönemi'ne ait bir heykel görülmektedir. Bu giyside pilisenin enine, boyuna, veriv ve katlı kullanımıyla giyside çok dramatik giysi efektlerinin oluşturulduğu görülmektedir.

Şekil 6: Orta Krallık Dönemi, Kral Sesostri I, Piliseli Etek Örneği
(Kaynak: Köhler, 1963, 55)

Şekil 6'da Orta Krallık Dönemi'nde Kral Sesostri I'in freskinde erkek giyiminde etek olarak katlı pilise kullanımına ait tipik bir örnek görölmektedir.

1.2. YUNAN GİYİMİNDE PİLİSE VE DRAPELER (M.Ö. 2000 - 480)

Yunan Uygarlığı, Akalara son veren Dorlar tarafından kurulan bir medeniyettir. Yunan medeniyeti kendinden sonraki Helen ve Roma Medeniyetleri üzerinde etkili olmuştur.

Yunanlılar yüksek kültür seviyesine sahip bir uygarlık olarak bilinmektedir. Mimari, sanat ve zanaat dallarında önemli gelişmeler göstermişlerdir. Günümüzde dahi Yunan felsefesi bilimsel düşüncenin temeli olarak kabul edilmektedir. Onların en yüksek hedefi vücut, yaşam tarzı ve ruh arasındaki ahengi sağlamaktır.

Dorların giysileri hakkında çok az bilgi olmasına rağmen Herodotus hakkında yünlü giysiler giymeleri gibi bilgiler bilinmektedir. Herodotus zamanında (15.yy) halkın kendi giysilerini, kendi koyunlarından elde ettikleri yünlerle dokumuş olduğu bilinmektedir. Yünün bu şekilde kullanımı dağlarda oturan Dorlar ile benzerlik göstermektedir.

Yapılan araştırmalara göre ketenin Yunanistan'a İyonyalılar tarafından getirildiği, İyonya'da Carian'lar tarafından, Carian'ların ise Mısır'dan getirmiş oldukları bilinmektedir. Keten, fiziksel ve mekanik özelliklerinden ötürü pili yapımında diğer tekstil hammaddelerine göre oldukça farklı görünümler oluşturmakta, iyi sonuçlar elde edilmektedir. Ketenin zerafeti, inceliği ve hafifliği pile yapımında değişik bir sistemin uygulanmasını sağlamıştır. İlk aşamada pileler katlanıyor, daha sonra pileler doğal drape efektini alıncaya kadar birkaç saat sıkıca bağlanıyor. Bu işlemin sonucunda esnek pililer elde edilmekteydi. Bu kumaşların sokaklarda parça ya da top halinde satıldığı bilinmektedir.¹¹

Giysiler vücut etrafına detaylı bir şekilde sarılmış kumaş parçalarından oluşmaktadır. Giysileri toparlamak için sarılan kemerler de giysinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Erkeklerde ve kadınlarda benzer giysiler görülmektedir.

---

¹¹ François Boucher, Yvonne Deslanders, **20.000 Years of Fashion**, New York, Harry N. Abrams Inc., Publisher, 1987

Dokuma kumaşlar yün ve ketenden oluşmaktadır. Daha sonra pamuktan yapılmıştır. Zengin güçlü renkler ve örgü süslemeyle dekore edilmiş kenarlar kullanılmıştır.¹²

Milattan önce 7. yüzyıldan 1. yüzyıla kadar Yunan erkek ve bayanları chiton giymekteydi, bu erkekler için bileklere kadar, bayanlar için dizlere kadar uzanırdı. Drapeli giysiler iğne veya broşlarla tutturulmuştur ve genellikle bel etrafını saran kemer takılarak veya ipe bağlanarak giyilmiştir. Dikdörtgen şeklinde ketenler bazen omuz ve ayak arasındaki mesafeden daha uzun olmaktadır. Bu şekilde kemer etrafında çekilerek bir çeşit bluz oluşturulmuştur.¹³

Yapılan araştırmalara göre bu dönemde, Yunan giysileri fakirler tarafından giyilenler haricinde renklendirilmiş ve modellendirilmişlerdir. Alt sınıfların bazı üyeleri elbiselerini kırmızımsı kahverengiye boyamışlardır, bu uygulamalar otoriteler tarafından tasvip edilmemiştir. Tarihçi Herodotus onların çeşitli kamu yerlerinde ve tiyatrolarda farklı renklerle elbiselerle görünmesini yasaklayan resmi emrin varlığından söz etmektedir. Üs sınıflara ise daha fazla özgürlük sağlanmıştır. Ressam Polygnotus'un ilk parlak renkleri, sarı kırmızı mor gibi, sunduğu söylenmektedir.¹⁴

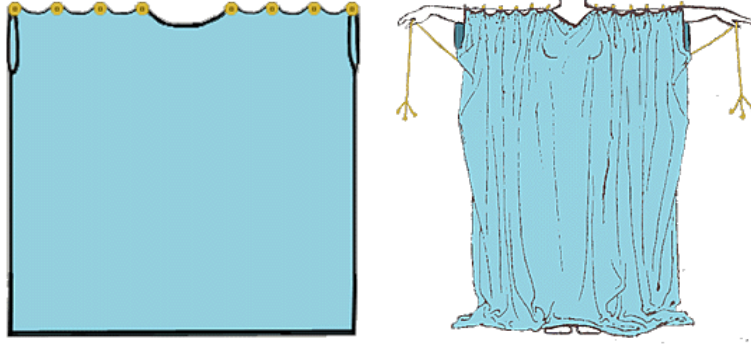
Giyilen elbiselere chiton, himation, ve peplos denmiştir. Şekil 7 ve 8'de Yunan giysisi olan chiton örnekleri görülmektedir.

---

¹² Hannelore Eberle, Herman Hermeling, Marianne Hornberger, Dieter Menzer, Werner Ring, **Clothing Technology....from fibre to fashion**, Verlag Europa-Lehrmittel, Nourney, Vollmer GmbH Co.,Germany, 1999, s. 214

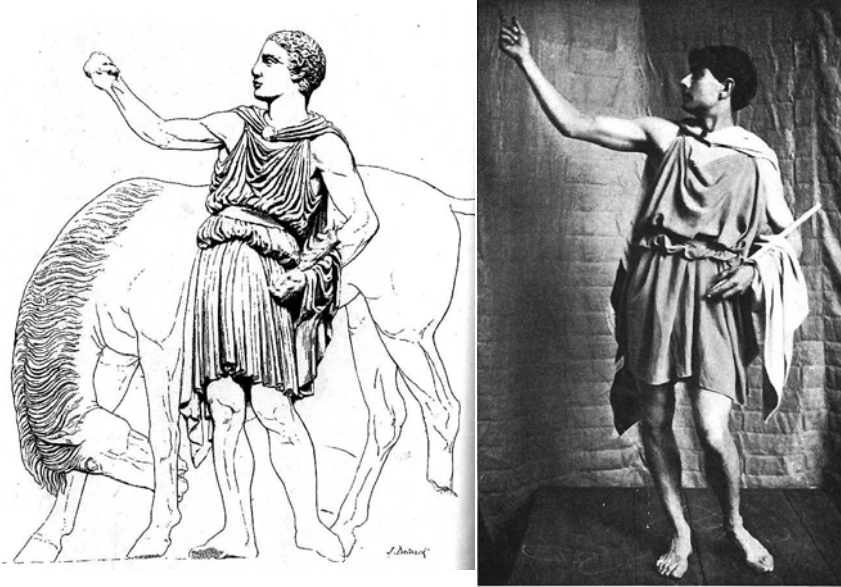
¹³ James Laver, **Costume Fashion**, Thames and Hudson Ltd, London, 1995, s.25

¹⁴ y.a.g.e. s.26

Şekil 7: Yunan Giysisi Chiton

(Kaynak: “Greek”, [http:// www.vroma.org/ ~bmcmanus/clothing2.html](http://www.vroma.org/~bmcmanus/clothing2.html) – 23.02.2006)

Şekil 8: İki Parça Kumaştan Yapılan Yunan Chiton’u

(Kaynak: “Greek”,
<http://www.costumes.org/history/100pages/timelinepages/ancientgreece1.htm> - 23.02.2006)

Şekil 9: Yunan Heykellerinde Drapeler ve Chiton

(Kaynak:<http://www.costumes.org/history/100pages/timelinepages/ancientgreece1.htm> - 23.02.2006)

Şekil 9 a ve b'deki Yunanlı erkek heykellerinde uzun (a) ve kısa (b) Yunan chitonu ve yoğun drapeler görülmektedir.

Şekil 10: Yunan Giyiminde Drapeler ve Yunan Chiton'u

(Kaynak:<http://www.costumes.org/history/100pages/timelinepages/ancientgreece1.htm> - 23.02.2006)

Bu kıyafetlerde genel olarak bir omuz açık bırakılmış, örtülü omuz ise üzerinde iğne, broş ve klipslerle tutturulmuştur. (Şekil 10). Kullanılan uzun bir kordon kemer, belden ve omuzlardan geçerek önde çapraz yapar ve kalça üzerinden düğümlenerek uçlar serbest bırakılmıştır.

Şekil 10 da Yunan giyiminde drapelerin ne denli önemli olduğunu yunan heykel sanatından örneklerle görmekteyiz. Bu giysilerde drapeye uygun dökümlü kumaşlar üst üste katlı kullanılmış ve yoğun drapeler oluşturulmuştur.

Şekil 11: Chiton Giymiş Yunanlı Kadın Heykeli. Barbier-Mueller Museum, Switzerland

(Kaynak: “Greek”, [http:// www.beazley.ox.ac.uk/ CGPrograms/Dict/ASP/Open...](http://www.beazley.ox.ac.uk/CGPrograms/Dict/ASP/Open...) - 23.02.2006)

Şekil 11’de bol drapeli Yunan giysisi olan chiton giymiş yunan kadın heykeli görülmektedir.

1.2.1. Kadın Giyimi

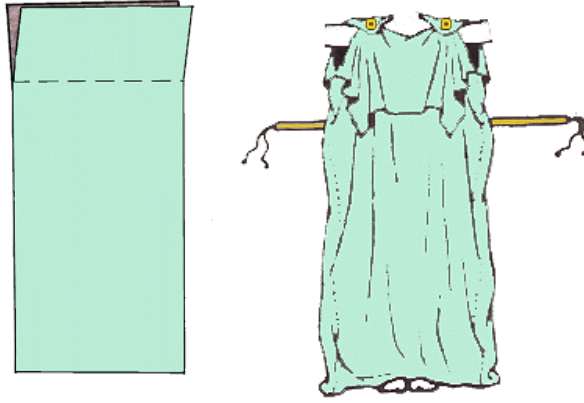
Kadın giysisi peplos ketenden, yünlü kumaşlardan, ipek ve tül gibi ince kumaşlardan yapılmıştır. Peplos, vücut etrafında uzanmakta kolların altından omuz üzerine kaldırılmakta, omuzda broş, düğüm, kopça veya düğmelerle bağlanmaktadır. Kumaşın üst tarafı üzerine katlanmakta, aşağısı bel veya kalça üzerinde katlanmaktadır. Bu düz uzun elbise genellikle kemersiz kullanılmakta fakat bazı durumlarda katlanan malzemenin üzerinde veya altında bel bölgesinde kemer kullanılmaktadır. (Şekil 12’de Peplos örneği görülmektedir.)

Chiton ketenden yapılmıştır; iki kareden meydana gelir, yanları dikişsizdir ve kol altından birbirine bağlanır. Bunlar, giyen kişinin boyuna göre daha uzun olup, kullanılan korse ve kemerlerle beden kısmı belde toplanmıştır. Etek uçlarına küçük

ağırlıklar dikilir, dikilen bu ağırlıklarla drapelerin dökümlerine düzgünlük ve zariflik sağlanmıştır.¹⁵

Chlamyslerin bayan çeşitleri peplos olarak bilinmekte erkek benzerinde olduğu gibi chiton üzerine giyilmektedir. Kadının ayaklarına kadar uzanmaktadır. Lüksün artmasıyla birlikte bazen bu ipek de olabilmektedir.¹⁶

Sonraki zamanlarda her iki elbise çeşidi de birleştirilmiş her ikisi de birlikte giyilmiştir. Chiton alt elbise peplos üst elbise olarak giyilmiştir. Himation adı verilen, vücut etrafına sarılan geniş dikdörtgen elbise, palto gibi giyilmiştir bazen başı da örtmektedir.¹⁷

Şekil 12: Yunan Giysisi Peplos Örneği

(Kaynak: “Greek”, [http:// www.vroma.org/ ~bmcmanus/clothing2.html](http://www.vroma.org/~bmcmanus/clothing2.html) - 23.02.2006)

¹⁵ Tizer, Sapmaz, a.g.e., s.19

¹⁶ Laver, a.g.e., s.31

¹⁷ Eberle, Hermeling, Hornberger, Menzer, Ring, a.g.e., s. 214

Şekil 13: Yunan Peplos Örneği

(Kaynak:<http://www.costumes.org/history/100pages/timelinepages/ancientgreece1.htm> - 23.02.2006)

Şekil 13'te bol drapeli Yunan Giysisi peplos örneği görülmektedir. Peplos omuzdan tutturulmakta ve önde serbest bırakılmaktadır. Böylece önde güçlü drapeler oluşmaktadır.

Şekil 14: Yunan Chiton'u İle Birlikte Peplos

(Kaynak:<http://www.costumes.org/history/100pages/timelinepages/ancientgreece1.htm> - 23.02.2006)

Kaynaklara göre Yunan kadın giyiminde Yunan Chiton'unun Peplos ile birlikte giyildiği de bilinmektedir. (Şekil 14)

1.2.2. Yunan Erkek Giyimi

Dor erkeklerinin giydikleri tunikler yünlü kumaşlardan yapılmıştır, bunlar dizlere yada kemer üstüne kadar inmiştir. Omuzlarda klipslerle tutturulan bu tuniklerin sol kolu ve omuzu, atletik çalışmaları engellemek için serbest bırakılmıştır. Bu giysiler erkeklerde chlania kadınlardaki peplosa karşılık gelmektedir. Dikdörtgen yün kumaş sağ omuzda kopça ile tutturulmuştur. Erkeklerin chitonu, chlania da olduğu gibi, dizlerin üzerinde kadar uzanmakta ve bele kemer sarılarak tutturulmaktadır. Ayak bileklerine uzanan chlania göğüslerin altından kemerlenmekte ve yüksek rütbeli kişiler, rahipler tarafından kullanılmakta ve şenlikler için muhafaza edilmektedir.

Himation vücut etrafında detaylı bir şekilde örtülür ve çoğunlukla tek giyim eşyası olarak kullanılmaktadır. (Şekil 15 ve 16). Bu devirde askerlerin sokakta giydikleri kıyafetler de ayrılık göstermiştir. Şekil olarak himationa benzemekle beraber daha küçüktür. Sol kolu saran bu pelerinlerin sağ yanı açık bırakılır; böylece kola serbestlik verilirdi. Bu tarz giyim genellikle süvariler tarafından kullanılmıştır.

Atlılar gezginler askerler chlamysi de palto olarak tercih etmektedir. Bu kısa yün kumaş sağ omuza atılmakta ve sol omuza iliştilmektedir. Böylece sağ omuz serbest kalmaktadır.¹⁸

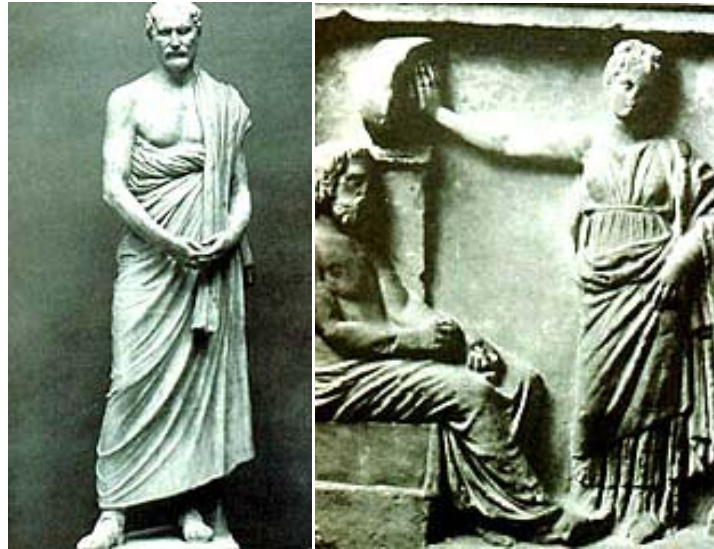
¹⁸ Eberle, Hermeling, Hornberger, Menzer, Ring, a.g.e., s. 214

Şekil 15: Yunan Giysisi, Himation

(Kaynak: “Greek”, [http:// www. employees.oneonta.edu/ angellkg/GREEK.HTML](http://www.employees.oneonta.edu/angellkg/GREEK.HTML) - 20.03.2006)

Şekil 15 ve 16’de de görüldüğü gibi Yunan erkek giysilerinden himationda da yoğun drapeler kullanılmaktadır. Giyside bunların hem estetik görünüm hem de fonksiyonellik açısından kullanıldığı düşünülmektedir.

Şekil 16: Yunan Giysisi, Himation

(Kaynak: “Greek”, [http:// www. employees.oneonta.edu/ angellkg/GREEK.HTML](http://www.employees.oneonta.edu/angellkg/GREEK.HTML) - 20.03.2006)

1.3. ROMA GİYİMİNDE PİLİSE ve DRAPELER (M.Ö. 53 – M.S. 500)

Romalılar Etrüsk* sanatını yıkmışlar ve Yunan sanatını benimsemişlerdir. Roma sanatına Yunan sanatının bir devamı da denilebilir. Yalnız Romalılar işleme ve süslemeye daha çok yer vermiştir. Romalılar devlet örgütlenmesi ve şehir planlamasında önemli gelişmeler göstermiştir. Onların üstünlüğü ve kendilerine olan yüksek güvenleri savurgan yaşam tarzlarını yansıtmakta olup binalarına da yansımıştır.

Roma'nın mimari tarzı, prestij ve işlevselliğin ahenkli karışımıyla karakterize edilmektedir. Anıtsal ve işlevsel binalar, saraylar, tiyatro, su kemeri, viyadük, kemerler ve kubbelerle yapılmıştır. Yunan kültürünün etkisi özellikle giyimde açıktır. Fakat geleneklerden çok bireysellik hakimdir. Giyim bazen resmi kişisellikten çıkmış görünmekte bunun yanında savurgan ve görkemlidir, sıklıkla lüks ve detaylıdır. Renk, tasarım ve süsleme genellikle mevkinin göstergesidir. Orijinal olarak elbiseler doğal renklerdeki yünlerden ve süslenmiş kenar bordürlerden oluşmaktadır. Sonraları daha fazla dikkat çeken renkli kıyafetler tercih edilmiştir. Kadınlar genellikle ipek ve pamuk gibi pahalı malzemeleri tercih etmiştir.¹⁹

1.3.3. Kadın Giyimi

Roma devrinde kadınlar ve erkekler tuniklerin üzerine togalar giymişlerdir. Bu togalar yarım daire şeklindedir ve giyenin 3 katı daha uzundur. Tunikler genel olarak drapelere tutturulmuştur. Bu drapelere, sol ayaktan yukarıya doğru başlayıp, omuza devam ederek sol koldan geçer; arkada çapraz yaparak, önden sağ kolun altına iner ve önde göğüs üstünde tekrar çaprazlanıp, sol omuzdan arkaya atılarak uçlar serbest bırakılmıştır.²⁰

---

* Etrüskler İtalya'da kurulmuş ilk büyük medeniyettir. Etrüsklerin kökenleri, dilleri ve adetleri hala gizemlidir. Kendilerine "Rasena" diyen bu halka Romalılar "Tusci" ya da "Etrusci", yaşadıkları bölgeye de "Etruria" demişlerdir.

¹⁹ Eberle, Hermeling, Hornberger, Menzer, Ring, a.g.e. s. 216

²⁰ Tizer, Sapmaz, a.g.e., s.19

Şekil 17: Roma Kadın Giyiminde Toga

(Kaynak: [http:// www.roman-empire.net/ society/soc-dress.html](http://www.roman-empire.net/society/soc-dress.html) - 20.03.2006)

a

b

Şekil 18: Roma Kadın Giyiminde Stola ve Palla

(Kaynak: [http:// www.roman-empire.net/ society/soc-dress.html](http://www.roman-empire.net/society/soc-dress.html) -20.03.2006)

Şekil 17’ de vücudun etrafına sarılarak giyilen bol drapeli Roma kadın giysisi toga görülmektedir. Şekil 18’de ise yine vücuda sarılarak giyilen drapeli Roma kadın giysilerinden Stola ve Palla örneği görülmektedir.

İlk yıllarda kadınlar tarafından giyilen elbiseler erkeklerinkine benzemektedir; göğüs kısmı yeğin sertleştirilmemiş biçimdir ve strophium olarak

bilinmektedir. (Şekil 19). Erkeklerin giydiği tuniklerin daha uzun olduğu, kaftanlar da yere kadar uzandığı bilinmektedir. Bu giysiler, ilk başta yünden, sonra keten ve pamuktan, son olarak daha varlıklı olanlar tarafından ipekten yapılmıştır. Gözde renkler kırmızı sarı ve maviydi ve elbise bazen altın saçak ve nakışlarla süslenmekteydi.²¹

Şekil 19: Roma Kadın Giyiminde Strophium

(Kaynak: "Rome", http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Saint-Elme_Gautier - 20.03.2006)

Tunik, yerlere kadar uzanan ev elbisesi ve iç elbisedir, baş için delik ve kollar için açıklıkları içeren iki parça dikilmiş kumaştan oluşmaktaydı. Kollar genellikle dikilmiş veya kesilmiştir. Tunikte genellikle göğüslerin altında kemer kullanılmış ve omuz üzerinden düğme ve broşlarla tutturulmuştur. Günlük versiyonları yünden yapılmıştır daha sonraları keten pamuk hatta ipek bile kullanılmıştır.

Dış elbise stola tunik gibi aynı kesimlere sahiptir ve yunan chitonuna benzemektedir. Geniştir ve genellikle uzundur. (Şekil 20). Burada da görüldüğü üzere Roma giyiminde drapelerin çok önemli bir yeri vardır. Göğüslerin altında

---

²¹ Laver, a.g.e., s.41

belde veya kalçada kemerler takılmıştır, stola ise genellikle kemer olmadan giyilmiştir. İnci, saçak altın payet, gibi pahalı malzemeler süslemeler için kullanılmıştır.

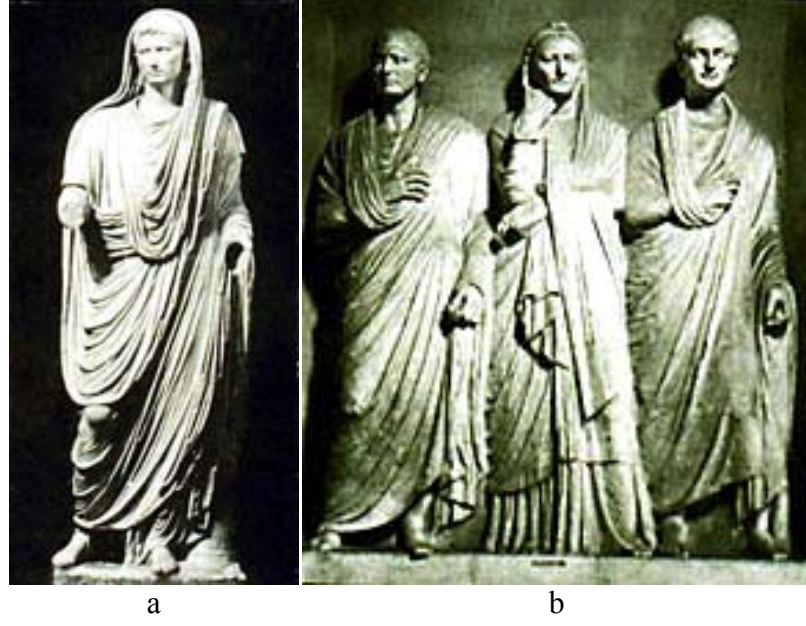
Şekil 20: Stola Giymiş Kadın Heykeli

(Kaynak: “Rome” [http:// www.vroma.org/images/ mcmanus_images/index2.html](http://www.vroma.org/images/mcmanus_images/index2.html) - 20.03.2006)

Dış mekan giyimi için palla kullanılmıştır. Bu giysi dikdörtgen şeklindedir ve himationa benzemektedir. Kadınların kullandıkları pallalar tuniklerin üzerine giyilmiş, drapeli olarak toplanmıştır. Yunan tuniğinde olduğu gibi uçlar omuzlarda birbirine tutturulmuş, sonraları bunlara bileklere kadar uzanan kollar takılmıştır. İşleme ne püsküller de kullanılarak giyside görsel efektler arttırılmaya çalışılmıştır.

Paenula ise genellikle kötü havalarda giyilen iyi deri veya kalın yün malzemeden yapılan daire şeklinde kumaştan yapılmış elbisedir. Önü kapalı veya açık giyilebilir ve genellikle başlığı vardır.

Şekil 21: Roma Giyiminde Drapeli Togalar

(Kaynak: [http:// www. employees.oneonta.edu/ angellkg/GREEK.HTML](http://www.employees.oneonta.edu/angellkg/GREEK.HTML) - 22.03.2006)

Şekil 21’de Roma giyiminde toga örnekleri görülmektedir. Toga kumaşın vucuda sarılmasıyla oluşmaktadır. Bu sarma sırasında kumaşta dapeler oluşmaktadır. Bazı togaların başı da örttüğü görülmektedir. (Şekil 21 a).

1.3.4. Erkek Giyimi

Erkeklerin tuniği hemen dizlerin altına kadardı ve kalçalarda kemerle tutturulmaktaydı. Törensel uygulamalarda boyu bileklere kadar uzamıştır. Çeşitli tunikler kat kat giyilmiştir. Çoğunun üzerinde rütbelere ve mor şeritler bulunmaktadır. Bu durumlarda tunik kemer olmadan giyilmektedir.

Toga ise Romalı halkın onursal ve etkileyici devlet elbisesidir ve genellikle başı örtmektedir. Uzunlamasına katlanmış olan oval kumaştan oluşmaktadır. Uzunluğu yaklaşık üç insan boyuna, genişliği ise iki insan enine karşılık gelmektedir.²²

---

²² Köhler, a.g.e., s.112

Pallium togadan daha pratik ve rahattır. Dikdörtgen kumaş vücut etrafına sarılmıştır. Daha sonra sadece sol omuz üzerinde sarılmış ve sağ omuzda bağlanmıştır. Erkekler aynı zamanda kötü havada seyahat ederken paenula adı verilen yarım daire şeklindeki şapkalı yün manto giymişlerdir.²³

Şekil 22: Tunik Üzerine Toga Örneği

(Kaynak: [http:// www. employees.oneonta.edu/ angellkg/GREEK.HTML](http://www.employees.oneonta.edu/angellkg/GREEK.HTML) – 25.03.2006)

Şekil 22’de tunik üzerine toga giymiş Romalı erkek heykeli görülmektedir. Toga, vucut üzerinde sarılarak sol kol üzerinden sarkıtılmış bu da giysiye yoğun drapeli bir form kazandırmıştır.

---

²³ Eberle, Hermeling, Hornberger, Menzer, Ring, a.g.e., s. 217

Şekil 23: Erkek Çocuklar Toga ile, Kadınlar Stola ve Palla ile
(Kaynak: [http:// www. employees.oneonta.edu/ angellkg/GREEK.HTML](http://www.employees.oneonta.edu/angellkg/GREEK.HTML) - 25.03.2006)

Şekil 23'te Romalı erkek çocukların toga ile, Romalı kadınların ise stola ve palla ile tasvir edildiği fresk yer almaktadır. Bu freskte görüldüğü gibi romalı çocuk ve kadınların giyiminde bol drapeli formlar dikkat çekmektedir.

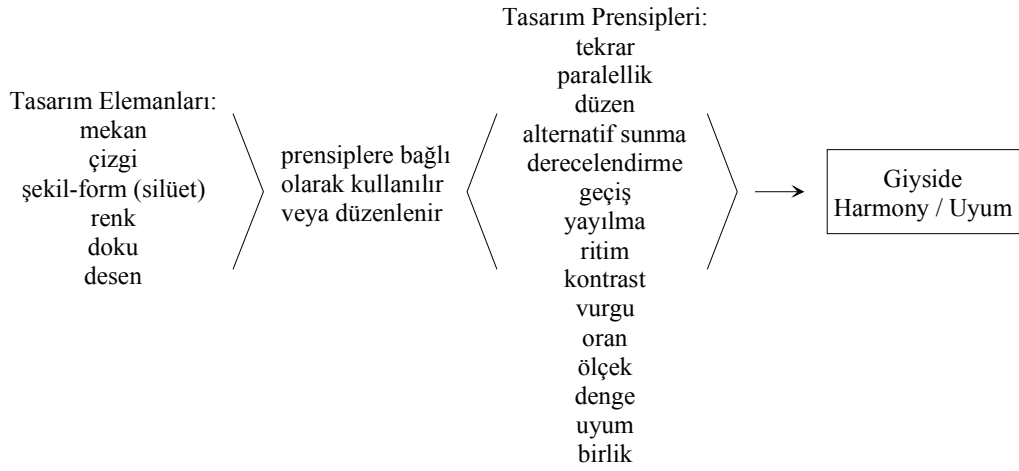
Şekil 24: Romalı Kadın, Erkek ve Çocuklar
(Kaynak: "Rome", <http://www.gutenberg.org/files/16324/16324-h/images/img-147.jpg> - 25.03.2006)

Şekil 24'te Romalı kadın, erkek ve çocukların tasvir edildiği fresk yer almaktadır. Roma giyiminde drapelerin büyük önem taşımış olduğu drapelerin vurgulayıcı biçimde işlendiği bu freskten de anlaşılmaktadır.

2. BÖLÜM

GIYSİ TASARIMININ ESASLARI

En temel tasarımı elementleri şekil, çizgi, renk ve dokudur. Bu elementler tasarımları oluşturmak üzere çeşitli yollarla bir araya getirilir. Tasarımın en temel prensipleri ise denge, oran, vurgu ve ritimdir. Bu prensipler, tasarım elementlerini kontrol etmede bir kılavuz işlevi gösterirler. Tasarım elementleri, tasarım prensipleriyle birlikte kullanıldıkları zaman tasarımlar başarılı olur.

Tablo 1. Tasarım Elementleri, Tasarım Prensipleri
(Kaynak: WOLFE, 1998, s.137)

2.1. GİYSİ TASARIM ELEMENTLERİ

Görsel tasarımın elementleri tasarımın yapıldığı malzemeler ya da bileşenleri olarak tanımlanmışlardır. Bunlar; boşluk, yer, çizgi, şekil ya da form, ışık, renk, doku ve desendir. İyi bir tasarım için bu elementlerin özelliklerine, çeşitliliklerine, konseptlerine hakim olunması gerekir.²⁴ Elementler özgün ve temel olmakla beraber, genellikle birbirlerine bağlıdır. Örneğin; şekil, çizgi ve yer olmadan var olamaz, renk ışık olmadan olamaz.

Her bir elementin kendine özgü özellikleri vardır. Bunları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

Siluet: Giysinin dış biçimidir.

Yer-boşluk: Boyut, kaplama (bir yeri, bir şeyi başka bir şey ile kaplama), boş/dolu kompozisyonu

Çizgi: Yol, kalınlık, eşitlik, devamlılık, kenar sivriliği, kenar kontörü, tutarlılık, uyum, ahenk, uzunluk ve yön, stil

Şekil ve form: bağıntı, boyutlar, ölçü, kontür, yoğunluk

Işık: Dalga uzunluğu, frekans

Renk: Renk tonu, değer, şiddet

Doku: Yüzey belirleyicileri, ışık reaksiyonları

Desen: Kaynak, yorumlama, düzenleme²⁵

2.1.1. Şekil - Form

Atalayer (1994), formu kısaca bir yüzeyin sınırlanarak diğerinden ayrılması olarak da tanımlamaktadır.²⁶ Çizilen herhangi bir objenin konturları belirtildiğinde

---

²⁴ Marian L.Davis, **Visual Design in Dress**, Prentice-Hall, Inc. A Simon&Schuster Company, New Jersey, 1996, s.57

²⁵ y.a.g.e., s.58

burada oluşan şekillerin kendi aralarında ve çevreyle birlikteliği vardır. Bir şekil hiçbir zaman izole edilmiş değildir. Tek bir daire bile çizilmiş olsa bu dikdörtgen kağıt üzerinde ikinci bir şekil olarak kalacaktır.²⁷

Şekiller, kendilerini çevreleyen çizgilerin ve boşluğun ruh hallerini yansıtırlar. Yatay ve dikey kenarlar, doğru açılarıyla sabit ve kendinden emin görünürler. Üçgen, beşgen, altıgen, sekizgen, ikizkenar yamuk ve paralel kenar gibi şekiller daha fazla dinamik, ancak daha az sabit görünürler. Kavisli çizgiler yumuşak bir şekilde yön değiştirirler, bu yüzden diagonal etkileri daha yumuşaktır. Şekil, otomatik olarak uzunluğun genişliğe bağlantısı olan orana sahiptir. Silindir, oval ya da koni gibi eşit olmayan oranlardaki şekiller ya da biçimler, genellikle daire, kare, küre ve küp gibi eşit oranlardakinden daha fazla görsel ilgi yaratırlar. Bir şekildeki eşit olmayan oranlar, onun baskın tarafını vurgular; oran ne kadar aşırıysa etki o kadar büyük olur.

Giyimde en önemli iki ve üç boyutlu ilişki, giysi parçasının kumaştan kesildiğindeki düz şekli ile giysi parçasının figürü kaplamak üzere dönüştüğü üç boyutlu şekil (form) arasındaki ilişkidir. Düz kumaşın, insan figürünün hatlarını ve hareketlerini izleyecek şekilde üç boyutlu bir giysiye dönüşümü, yapısal tasarımın anahtarıdır.²⁸

Giyi tasarımında form silüet olarak da karşımıza çıkmaktadır. Silüet, giysinin dış biçimidir ve tüm giysinin zaman içerisinde belirlenmiş ortak bir unsurudur. Vücudun şeklini genellikle silüetin formu tamamlamaktadır. Giysi formları (silüetleri), modanın tarihi gelişimi içerisinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bu değişiklikler, geçen zaman dilimi kapsamında yaşam tarzındaki çeşitli yeniliklerin insan vücudunun doğal yapısı üzerine olan yansımada görülmektedir. Giysi formlarını (silüetlerini) üç başlık altında toplamak mümkündür.

1. Alfabetik Giysi Formları

---

²⁶ Faruk Atalayer, **Temel Sanat Öğeleri**, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 1994, s.157

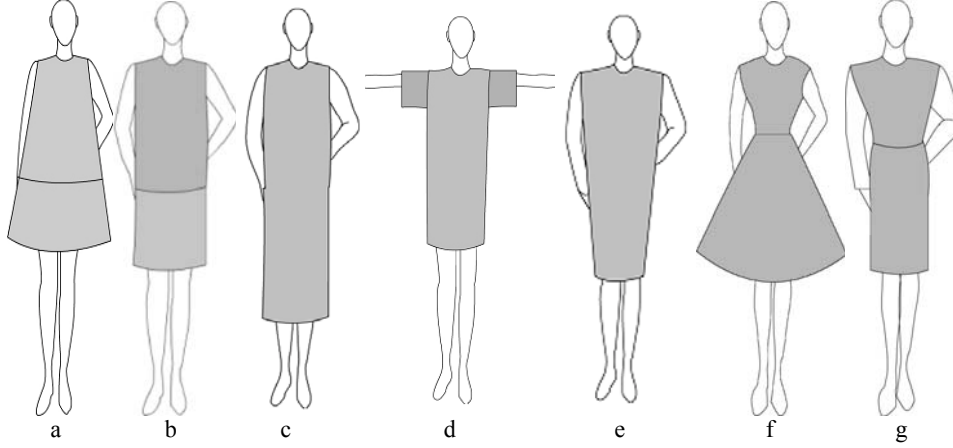
²⁷ Prof Hatice Aslan Odabaşı, **Grafikte Temel Tasarım**, Yorum Sanat Yayınları, İstanbul, 2002, s.57

²⁸ Davis, a.g.e., s.92

2.Geometrik Giysi Formları

3.Tarihsel Süreçte Değişen Giysi Formları

2.1.1.1. Alfabetik Giysi Formları

Şekil 25: Alfabetik Giysi Formları

A formu, Christian Dior tarafından 1955 yılı İlkbahar/Yaz Koleksiyonunda ilk kez sunulmuştur. Bu form geniş etek ucu ile A harfinden yola çıkılarak tasarlanmıştır. A formu; çadır form, üçgen form, ve piramit form olarak da adlandırılmaktadır. (Şekil 25 a'da şematik olarak gösterilmektedir.)

H formu, bel hattında serbest bırakılmakta, kalça hattında ise kesikli olmakta veya kemerle vurgulanmaktadır. (Şekil 25 b'de şematik olarak gösterilmektedir.)

I formu, ince, uzun silüet, kalem formu olarak da adlandırılmaktadır. (Şekil 25 c'de şematik olarak gösterilmektedir.)

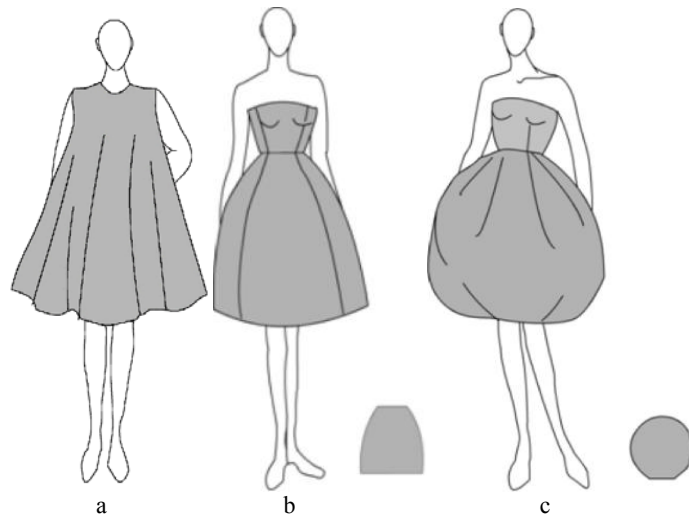
T formu, kimono formu olarak da bilinmektedir. (Şekil 25 d'de şematik olarak gösterilmektedir.)

V formunda, omuzlar abartılı bir şekilde vurgulanırken, bel hattı serbest bırakılarak, giysi etek ucuna doğru daralarak inmektedir. (Şekil 25 e'de şematik olarak gösterilmektedir.)

X formunda özellikle omuzlar geniş, bel hattı dar olmaktadır. Giysi iki parçadan oluşabildiği gibi dikişle de birleştirilebilmektedir. (Şekil 25 f’de şematik olarak gösterilmektedir.)

Y formunun özelliği, geniş omuz formu, dar bel hattı ve kalça hattından aşağıya doğru düz inen bir görünümdür. (Şekil 25 g’de şematik olarak gösterilmektedir.)

2.1.1.2. Geometrik Giysi Formları

Şekil 26: Geometrik Giysi Formları

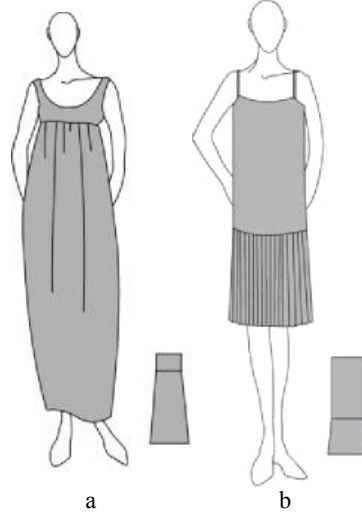
Çadır formunda, giysi etek ucuna doğru açılmaktadır. (Şekil 26 a’da şematik olarak gösterilmektedir.)

Çan formu, bel hattını vurgulayan ve etek ucuna doğru genişleyerek çan formunu alan bir yapıdadır. (Şekil 26 b’de şematik olarak gösterilmektedir.)

Balon formu, bel hattını vurgulamakta, etek formunda ise abartılı bir bombe yaratmaktadır. Etek formu çift kat olarak hazırlanmakta ve etek ucunda içeriye doğru çevrilerek bu görüntü sağlanmaktadır. (Şekil 26 c’de şematik olarak gösterilmektedir.)

2.1.1.3. Tarihsel Süreçte Silüet Formları

Şekil 27: Tarihsel Süreçte Giysi Formları

Empire-Ampir (İmparator) Formu: Bel çizgisinin yukarıya alınmasıyla başlayan bu Moda, Fransız ressam Jacques Louis David'in zarif tablolarında ölümsüzleşmiştir. Abartılı bir dekolte anlayışı, bel hattının göğüs altına alınması, hafif kumaşların kullanılması ve giysilerin arkasında pelerinleri kullanılması bu giysi formunun en önemli özelliğidir. (Şekil 27 a'da şematik olarak gösterilmektedir.)

Charleston Silüet Formu, 1925-1929 yılları arasında modayı etkileyen Jazz ritimleri, enerjik dans figürlerinin etkisiyle kadın bedenini sıkmayan daha özgür kılan bir silüet formu oluşmasına neden olmuştur. Bel hattı kalça çizgisine iner, etek kısmı pili, pilise, aplike vb. öğelerle hareketlendirilir. Dans figürleri bu silüet formunun doğmasına neden olmuştur. (Şekil 27 b'de şematik olarak gösterilmektedir.)

Hiçbir şekil ya da form tek başına güzel bir sonuç vermez. Seçim yaparken her bir şeklin nasıl işleyeceği ve diğerleriyle birleştiğinde nasıl görüneceği düşünülmelidir. Şekil, bir çizgiyle kaplanan düz bir alandır, form, bir yüzeyle kaplanan üç boyutlu bir maddedir. Her ikisinin de elbisede uyumları çeşitli şekil ve formların birbirleriyle ve insan vücuduyla bağlantı kurmalarına olanak sağlar. Geometrik şekiller, kumaş deseni motiflerinde, düz yapısal parçalarda ve resimlerde düz olarak gösterilen giysi parçalarının dış hatları olarak görünürler. Giysi formları,

çevreledikleri vücut parçalarıyla uyum sağlamalıdır. Giyimde düz şekillerle üç boyutlu formlar arasındaki ilişki önemlidir.

Şekiller ve formların algılanmaları, onların içyapılarının algılanmasına, eksenlerine, iç ve dış basınç dengelerine, ön ve arka bütünlük kavramlarına bağlıdır.

Başarılı bir giysinin parçaları arasında ve parçalarla bütün arasında ilişki vardır. Dinlenirken ya da hareket ederken, hangi açıdan olursa olsun giysinin rahat ve estetik olması, yapısal ve dekoratif şekiller ve formların ortak bir kompozisyonuyla mümkün olmaktadır.²⁹

2.1.2. Çizgi

İnsan gözünün görme sıklıkları vardır. Göz ışığı yansıtan yüzeyi, sınırları ile bütün olarak görme özelliğine sahiptir. İnsanın bilme yetisi de gözün bu yapılaşmasına bağlı olarak yüzey ve biçimleri uzamsal sınırları içinde kavramlaştırır. Biçim ve yüzeylerin sınırları çizgi ile tanımlanır. Çizgi insan beyninin türettiği, gerçekte olmayan ince-uzun görünüm değerinin nesnelleşmiş sembolüdür.³⁰

Çizgi, gözü çizginin gittiği yere yönlendir ve içinden geçtiği alanı böler, böylece boşlukta bir kırılma noktası oluşturur. Çizgi, bir şekli ya da bir silüeti belirlemek üzere boşluğu kaplayabilir, iletişim kurabilir, netleştirebilir, sembolize edebilir, ya da yorumlayabilir.

İster geometrik, ister görsel bir ifadede kullanılsın çizgiler yapı, görüntü değeri, biçimi bakımından farklılıklar gösterir. Düz çizgi ile eğri çizgi iki uç nokta olarak ele alınırsa arasında pek çok çizgi karakteri yer almaktadır. Çizgilerde uyum-ahenk isteniyorsa; benzer karakterde çizgiler, hareket, dinamizm, zıtlık ifadesi isteniyorsa; farklı karakterlerde ve ölçülerde çizgiler kullanılmalıdır.³¹

Her çizginin dokuz özelliği vardır. Bunlar.³²

---

²⁹ Davis, a.g.e., s. 130

³⁰ Atalayer, a.g.e., s.146

³¹ y.a.g.e., s.148

³² Davis, a.g.e., s.75

1. yol
2. kalınlık
3. eşitlik
4. devamlılık
5. kenar keskinliği
6. kenar kontürü
7. uyum
8. uzunluk
9. yön

Çizgi, boşluğu ustalıkla işler, böler, kaplar, organize eder, ittirir, çeker, ayırır ve kontör yapar. Düz, zig zag gibi çizgiler sert ve erkeksi görünürler, kıvrık, ya da dalgalı çizgiler daha yumuşak ve kadınımsı görünürler. Çentik ve zig zag gibi karmaşık çizgiler daha neşeli görünür. Kalın çizgiler iddialı, ince çizgiler narindir. Devamlı çizgiler kesin ve akıcı görünür, kırık çizgiler ise karasız ve rasgele görünür. Keskin kenarlar kendinden emin ve iddialıdır; belirsiz kenarlar yumuşak ve naziktir. Düzgün kenarlar kendinden emin ve sadedir. Ancak şekilli kenarlar hareketli ve karmaşık görünürler. Yoğun bir çizgi güçlü görünür, kırık çizgi daha zayıf ve narin görünür. Uzun bir çizgi daha güçlü ve akıcı görünür, kısa çizgi aniden kesilmiş gibi görünür. (Şekil 28).

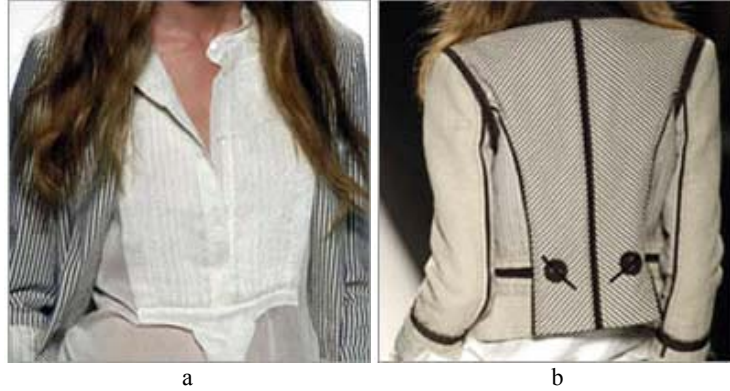
Şekil 28: a-b Kenzo, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Çizgiye Örnek

(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006RTW/complete/thumb/KENZO> - 14.05.2006)

Çapraz çizgiler dikey ve yatay olanları birleştirir. Bir tarafa doğru çapraz bir şekilde çok fazla eğilme ve titreşimli illüzyonlar gösterebilir, bu yüzden de çaprazların dengeyi sağlamak için zıt bir çaprazla ihtiyaçları vardır. Eğer zıt olan çapraz çizgiler aşağı doğru olan bir noktada kesişirlerse, çizgiler yukarı kalkıyor gibi görünür ve etki daha hafif olur. Eğer yukarı doğru olan bir noktayla kesişirlerse çizgiler aşağı doğru akıyor gibi görünür ve etki daha ağır olur. İddialı bir çizgi olan çapraz çizgi sıklıkla spor bir görünüm verir, ancak ustaca bir kullanımla aynı zamanda zarafet de taşır.

Çizgiyi göstermenin yapısal teknikleri arasında şunlar vardır.³³

1. Dikişler, pensler, içeri kıvrımlar, katlar, kırmalar, büzgüler ve lastikli şeritler
2. Giysi parçalarının gerçek yada algılanan kenarları; örneğin yaka kenarları, kollar, kemerler, elbise kenarı, cepler
3. Pililer, büzgüler, katlamalar yada drapelerle oluşturulan kırmalar yada katlar

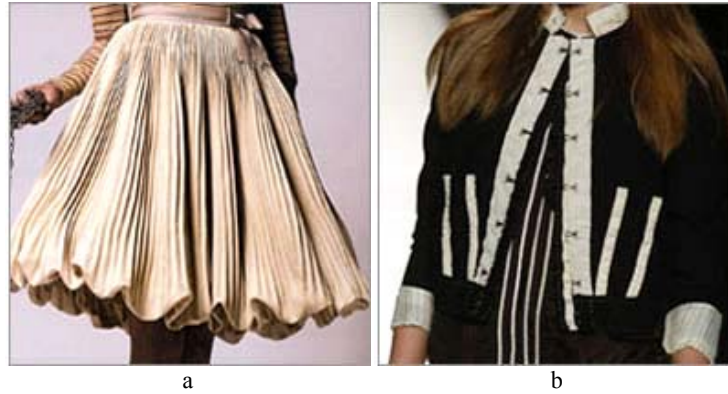
Şekil 29: İlkbahar/Yaz 2006, Giysi Detaylarından Giyside Çizgiye Örnek
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> - 17.05.2006)

³³ Davis, a.g.e., s.85

Bir giysinin şekillendirilmesi ve bedene uyması bu yapısal çizgilere bağlıdır, bu yüzden de dikkate alınması gerekir: Giysideki pensler, dikişler, drapeler, pililer ya da bunların bir kombinasyonu tüm giysi görünümünü büyük çapta etkileyecektir. Bazen yapısal çizgiler gerekli olan tüm süslemeyi, ahengi sağlarlar. Şekil 26’da dikişlerle oluşturulan çizgiye örnek verilmiştir.

Çizgi gösteriminin yolları arasında dekoratif aksesuarlar adı altında listelenen bir çok çizgi vardır ve bunların yapısal çizgilerle uyum içerisinde olması gerekir. Bunların arasında şeritler, sutaşları, zig zag şeritler, düğmelerden oluşan sıralar, eklemeler, verev bağlamalar, dantel kenarlar, kurdeleler, üst dikişler, lastikli büzgüler, ajurlu nakışlar, firfırlar, saçaklar ve boncuk işlemler vardır. Kumaş deseni çizgileri; çizgiler, ekoseler, çapraz dikiş, kareler, zig zaglar ve süsleme unsurlarıdır. Kesik kesik, puanlı, halkalı, gözenekli ve belirsiz çizgiler de hemen hemen her zaman süsleme amaçlıdır. Çünkü bu özellikler yapısal çizgiler için uygun değildir, bunun yerine yapısal çizgilerin dekoratif çeşitliliği ve vurgusu için kullanılmaktadır.

Şekil 29 a’da pilisenin çizgi etkisine, Şekil 29 b’de ise aksesuar şeritlerle oluşturulan çizgi efektine örnek verilmiştir.

Şekil 30: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Giyside Çizgiye Örnek
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com>, 17.05.2006)

Bir giysinin çizgileri, onun dikişlerini ve giysiyi bölen kenar çizgilerini içermektedir. Çizgiler genellikle görsel yanılsama olarak nitelendirilebilecek

durumlara neden olmaktadır: Daha uzun, daha yüksek ya da daha ince yapılı görünümler gibi. Örneğin; prenses dikişi daha ince yapılı bir görünüm sağlamaktadır.

2.1.3. Işık

Atalayer'e göre (1994) ışık, serbest kalmış ve foton tanecikleri olarak, saniyede 300.000 km hızla yayılan enerjidir. Pek çok farklı dalga boyu ve frekans içeren bir bileşimdir. Beyaz diye algılayıp kavramlaştırdığımız ışık enerjisi, renk dediğimiz birçok frekansın girişimidir.³⁴

Görsel algılama ışık enerjisine bağlıdır. Işık olmadan algı da olmamaktadır. Tek frekanslı ışıklara yalın ışık denilmektedir. Frekansların hepsi gün ışığı veya beyaz ışık olarak bilinmektedir. Işığın şiddeti aydınlık-karanlık diye ton değeri olarak kavramlaştırılmıştır.

Işık, aydınlatma ve renk sağlar; çizgileri, formları, yüzeyleri belirler, yerlerini saptar. Ancak ışık elle tutulamayan bir tasarım elemanıdır.

Işık ışınları cisimlerin dış hatlarını, mesafelerini, yerlerini, pozisyonlarını, yüzey yapılarını ve renklerini belirler; bu sebeple kaynağın keskinliğine, parlaklığına ve açısına bağlı olarak etkiler değişir. Işık kaynağındaki bir değişim, figürün ve giysinin hatlarını değiştirebilir ve ustalıkla işleyebilir.

Form, ışıktan hayat kazanıyormuş gibi görünür. Işığın oyunu, üç boyutlu dışbükeyleri ve içbükeyleri vurgular; hem figüre hem de giysiye özellik verir. Işık, çıkıntıları girintilerden ayırt eder, bir silindirin yuvarlaklığını, bir kutunun hacmini ve açılarını belirler ve etkileşimlerini gösterir. Drapeler, büzgüler, pililer tarafından oluşturulan ışıklar ve gölgeler, bir parçası oldukları daha büyük formların üzerinde kendi çizgi ve şekillerini oluştururlar.³⁵

Dokular, ışığa üç şekilde reaksiyon gösterebilirler: yansıtabilirler, absorbe edebilirler (emebilirler) ya da içeri alabilirler. Hangisinin olduğu keskinliği ya da

---

³⁴ Atalayer, a.g.e., s.165

³⁵ Davis, a.g.e., s. 139

yayıllığı açığa, ışık kaynağı tarafından çıkarılan miktara, yüzeyin özelliklerine ve dokunun kalınlığına bağlıdır.

Işık, çarptığı yüzeyin ısısını tam manasıyla etkiler. Açık renkli bir yüzeyden daha fazla ışık yansıtırken koyu renkli yüzeyler daha fazla ışık ışını absorbe eder ve bu da ısıya dönüşür.

Renk algılaması, ışık ışınlarındaki ve bir yüzey pigmentindeki renklere bağlıdır. Pigment bütün dalga boylarını absorbe eder, ancak bir tanesini, yansıttığı ve bizim gördüğümüz dalga boyunu absorbe etmez. Bu olay “seçici emilim” diye bilinir. Beyaz ışık, en güçlü dalga boylarının renklerini parlaklaştırıp, diğerlerini donuklaştırır. Loş ışıklarda, daha kısa dalga boyları daha açık, daha uzun dalga boyları daha koyu renkli görünecektir. Parlak ışıklarda renkler sarıya loş ışıklarda ise maviye doğru kayarlar. Böylece, tasarımcı bir giysinin hangi aydınlatmada giyileceğini önceden tahmin ederek ışığın üzerine düştüğü yüzeyin hatlarını, dokusunu ve renklerini kontrol eder ve ışığı dolaylı bir şekilde ustalıkla işleyebilir. Işığın yapısını bilmek, yüzeylerin seçiminde başarı sağlar.

Şekil 31: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Işığa Örnek
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 11.05.2006)

Şekil 31’ de Sophia Kokosalaki’nin 2005 Sonbahar koleksiyonundan bir elbisede saten kumaşın renkli ışık karşısındaki etkisine dikkat çekilmektedir. Şekil

32’de ise Dior’un koleksiyonundan bir elbisede farklı renkteki ışığın saten kumaş üzerindeki etkisi görülmektedir.

Şekil 32: Dior, Işığa Örnek

(Kaynak: “Dior”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 11.05.2006)

2.1.4. Doku

Tüzcet (1967) doku kavramını, iki boyutlu plastik değerlerden (çizgi, biçim, ton, renk) üçüncü boyuta (form) geçerken bir ara eleman olarak tanımlamıştır. Doku çevremizi saran, tabiat ve insan yapısı bütün yüzey ve formları karakterize eden önemli bir eleman olarak karşımıza çıkmaktadır.”³⁶

Kamlık ise dokuyu bir maddenin fizik yapısının yüzeyde görünümü, iç yapının dışa vurumu olarak tanımlamaktadır. Yüze vuran iç doku içte aynen kalsa bile dışarıda çeşitli sebeplerle değişebilir. Bu değişim tabiat etkisi ile olduğu kadar insanların isteği ile de olmaktadır.³⁷ Başka bir deyişle, yüzeylerin dokunsal değerine doku adı verilir. Bu doğanın kendi yapısal özelliğidir. Bu tür dokulara gerçek-doğal dokular adı verilmektedir. Dokunma duyularımıza etki etmeden yalnızca gözle doğal

---

³⁶ Önder Tüzcet, **Form ve Doku**, Matbaa Teknisyenleri koll. Şti., İstanbul, 1967, s.1

³⁷ Ercüment Kamlık, **Tabiatta ve Sanatta Doku-Texture**, İstanbul Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Kağıt ve Basım İşleri Aş., s.10

doku etkilerini yaratan faktöre vizüel dokular denilmektedir. (vizüel: dış görünüm, görünüm değerleri, algıda resimsel, simgesel görüngü değeridir.)³⁸

Her şeyin doğal bir dokusu vardır. Pürüzler, düzlükler, yumuşaklıklar, sertlikler, girinti ve çıkıntılar dokunsal ifade ve etkilerdir. Bunlara göre doğal dokular iki zıt kutupta algılanmaktadır.

-Sert-Pürüzlü dokular

-Düz-Yumuşak dokular

Şekil 33: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Dokuya Örnekler
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com>, 12.05.2006)

Şekil 34: İlkbahar/Yaz 2006, Giysi Detaylarından Dokuya Örnekler
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> - 13.05.2006)

---

³⁸ Atalayer, a.g.e., s.194

Tekstil çalışmalarının çoğu kumaş kompozisyonu ve özellikleri üzerine odaklanmıştır. Şifondan yünlüğe, sağlam çadır bezine kadar bütün kumaşların doku varyasyonları dört faktöre bağlıdır; iplik içeriği, iplik yapısı, kumaş yapısı ve son işlemler.

Görsel ve dokunsal madde ya da yapıyla ilgili dokunsal zevk de giysi oluşturulması sırasında ya da ondan önce kumaşa ilave edilebilir. Düz ve pürüzsüz bir kumaş bal peteği şeklinde iğne işi ile, büzgülerle, kırma ve pililerle, büzmelerle, kapitoneyle, firfırlarla, sutaşı süslemeleriyle, nakış ve applikeyle dokulu bir hale dönüştürülmektedir.

Şekil 35: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Dokuya Örnek
(Kaynak: “Junya Watanabe”, <http://www.style.com>, 12.05.2006)

Sert ve katı bir doku, dökümlü modelleri sert gösterir. Yumuşak ve esnek bir doku, vücut hatlarına bağımlıdır ve zarif, akıcı kıvrımlarla dökümlü silüetlerdeki kırmaların, drapelerin, büzgülerin, bal peteği şeklinde iğne işlerinin ve diğer yumuşak stillerin yapımına olanak sağlar. Görsel olarak, kalın, ağır, katı ve kabarık dokular en fazla boyutu ve ağırlığı verir ve figürün hatlarını saklar.³⁹ Şekil 35’te

---

³⁹ Davis, a.g.e., s. 190

Junya Watanabe'nin 2000 Sonbahar koleksiyonundan petek dokuya örnek verilmiştir.

Dokuya ait ışık reaksiyonları ise, dikkatleri bir kişinin üzerine çekebilir ya da bir kişiyi kamufle edebilir. Parlak dokular kullanıldığı vücut bölgesine dikkati çekerler; donuk dokular ise dikkati başka yöne çekiyor gibi görünür. Parlaklık vücutla birlikte hareket eder ve böylece dikkati harekete yönlendirir, bu yüzden sadece küçük bir parlak vurgu alanı, donuk bir yüzeyin daha geniş alanını dengeleyebilir. İnce ve şeffaf kumaşlar, şeffaf olmayan kumaşların elde edemediği bir hafiflik ve havadarlık verirler ve kumaşın altındaki şeye dikkat çekerler. Şekil 36'da giysi detaylarından şeffaf kumaşta dokuya örnek verilmiştir.

Şekil 36: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Dokuya Örnekler
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> - 12.05.2006)

Rengin de dokunun görünümü üzerine büyük etkisi vardır. Aynı renk, farklı yüzeylerden yansıyınca tamamen farklı görünür. Örneğin bir kırmızı, havlı bir kumaşın havı ile donuk pembe görünebilir, ancak havın içine bakılınca zengin, derin bir kırmızı olarak görülebilir. Şeffaf bir kumaş arkasındaki bir rengin tonlarını alır. İnce ve şeffaf bir sarı, şeffaf olmayan bir kırmızının önünde turuncu görünebilir. Renkler genellikle parlak bir yüzey üzerinde donuk alandan daha açık görünürler; satende bir yeşil, daha pürüzsüz görünecektir ve ışıklar ve gölgeler değişikçe değişecektir. Dokulu ve kırışmış kumaşların renkleri, daha fazla gölge nedeniyle daha koyu görünür.

Giysi dokuları görsel olarak birbirlerinin dokularıyla, vücut hatlarıyla ve modellerle etkileşime girerler ve illüzyonlar oluştururlar. Bazı basit modeller ise sadece dokularından dolayı zarafet kazanabilirler.

2.1.5. Desen

Desen kumaş üzerinde şekillerin, çizgilerin, boşlukların kumaş içerisinde veya üzerinde renklerle düzenlemesi olarak tanımlanabilir. Desen çizgi, boşluk, ve şeklin fiziksel ve psikolojik etkilerini düzene sokar. Kullanılan her yöntem, modelin etkilerini güçlendirir, zayıflatır, daha usta bir hale getirir yada çok yönlü hale getirebilir. Desenin etkileyciliği genellikle motiflere ve onların birbiriyle olan ilişkilerine bağlıdır. Stilize etme çıkarım yöntemleriyle ilginç motif şekilleri veya kısımları var olabilir veya oluşturulabilir.

Motif boyutundaki farklılıklar gözü model üzerine çeker, büyük motifler hoş bir şekilde baskın olur ve küçük olanlar büyüklere destek olur. Boyutlar ve şekillerde eş olma durumu ise tekdüzeliğe yol açabilir. Geometri, büyüklük, boşluk, derinlik mesafe illüzyonları ve çizgi, boşluk ve büyüklüğün fiziksel etkileri ve görünen bütün boyut, yönsel etkiler ve bunların çoğu model üzerinde şöyle görülmektedir:

1. Motifler büyüdükçe modellerde büyür.

2. Model büyüklüğündeki uç noktalar motif büyüklüğündeki uç noktaları vurgulamaktadır. Ağır bir insan üzerinde geniş motifler tekrar etmek suretiyle boyutu vurgulamaktadır, küçük modellerle zıtlıklarla vurgu yapmaktadır. Küçük insan üzerindeki ufak motifler narinliğe vurgu yapmaktadır, geniş motifler aşırı gücü vurgulamaktadır.

3. Yönsel modeller vücut üzerindeki yönleri vurgulamaktadır.

4. Renk ve çizgilerin uç zıtlıkları büyütür, narin zıtlıklar küçültür. 40

Desen ve model ancak boyut, yorumlama, renkler, karakterler uyumlu olduğu zaman başarılı bir şekilde birleşebilir.

---

⁴⁰ Davis, a.g.e., s. 201

Şekil 37: Valentino, Desen Örneği

(Kaynak: "Valentino", <http://www.style.com/fashionshows/collections-12.05.2006>)

Şekil 38: Andrew GN, Desen Örneği

(Kaynak: "Andrew GN", [http://www.wgsn-edu.com - 12.05.2006](http://www.wgsn-edu.com-12.05.2006))

Şekil 37'de Valentino'nun koleksiyonundan sarı ve krem renkli iri desenli ceket görülmektedir. Şekil 38'de ise Andrew GN'nin daha küçük ve daha renkli desenleri olan elbiselerinden örnek verilmiştir.

2.1.6. Renk

Atalayer'e (1994) göre renk, ses gibi bir titreşim olayıdır. Kırmızı en düşük titreşime, en uzun dalga boyuna sahiptir. Rengi belirleyen özellik maddidir. Bunun için ışık, görünen yüzey, gören göz üçlemesi gerekmektedir. Işık enerjisindeki farklı titreşim sayısı ve dalga uzunluğu çeşitli renkleri belirleyen maddi faktörlerdir. Işık da bileşimi bakımından değişik durumlar içermektedir."⁴¹

-Belirli dalga boyuna sahip tek bir ışık olabilir. Bu tür ışıklara yalın ışık adı verilmektedir.

-Birden fazla tek renkli ışıktan oluşabilir.

-Belirli dalga boyları arasındaki bütün ışıklardan oluşabilir.

Işık ve renk bir enerjidir. Işık ve renk tayfin en küçük bir elektro manyetik alanıdır. Renk gözle algılanan bir ışık olayıdır. Işığın eşya üzerine çarpması ile yansıyan ışıklardan, gözle duyumsayıp algılanabilen bir elektro manyetik olaydır.⁴²

Prizmadan geçen ve Solar Spectrum diye adlandırılan renk kuşağındaki renkler şunlardır:

Kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi, mor. Bu altı renkten sarı, kırmızı, mavi ana renklerdir. Gördüğümüz binlerce renk bu üç rengin çeşitli oranlarda karıştırılmasıyla ortaya çıkmaktadır.

Tayf renklerinin tümü hem ışık renkleri içinde, hem de pigment renkleri içinde yer almaktadır. Işık alan tüm cisimlerin rengini üç renk faktörü belirlemektedir:

a. Öz renk, objenin asıl rengi

b. Işığa göre değişen renk (tonal renk) ışık ve gölgenin etkisi sonucu değişen renk

---

⁴¹ Atalayer, a.g.e., s.182

⁴² y.a.g.e., s.183

c. Yansıma renk, çevredeki diğer objelerden yansıyan renk

Bu üç faktörü de ışığın rengi, ışığın yoğunluğu aradaki atmosfer etkilemektedir.⁴³

Tamamlayıcı Renkler ve İkiye Ayrılmış Tamamlayıcı Renkler:

En yüksek kontrastlığa dayalı renk düzenlemeleri, renk çemberinde birbirinin tamamıyla karşısında bulunan iki renk bir arada kullanıldığında oluşur. Bu durumda yüksek kontrast heyecan yaratır. Her renk diğerinin kontrastlığını artırır ve uzun süre bakılmalarını güçleştirir.

Daha az kontrastlığa sahip değişme, bir rengi ve tamamlayıcısının her iki yanındaki iki rengi birleştiren ikiye ayrılmış tamamlayıcı sistemidir. Bu renk düzeni, tamamlayıcı sistemden daha çok değişiklik sunar; çünkü renk, tamamlayıcısına yakın iki renkle karşılaştırılır.

Üçlüler:

Üçlü renk düzeni, renkler arasında daha kısa araya dayanmaktadır, renkler arasında kontrastlık da daha azdır. Burada birbirine eşit uzaklıkta yerleştirilen üç renk, renk çemberinde eşit kenar bir üçgen oluşturur. Üçlülerin birçok kombinasyonu vardır. Sadece ana renkleri içeren ana üçlü dikkat çekici zıtlıklar yaratır. Turuncu, yeşil ve morun bulunduğu ikincil üçlüde renkler arasındaki mesafe aynıdır fakat zıtlık daha yumuşaktır. Bunun nedeni, üçlünün herhangi iki renginin aynı rengi içermesidir: turuncu ve yeşil sarı içerir, turuncu ve mor kırmızı içerir, yeşil ve mor mavi içerir.

Dörtlüler:

Dörtlü olarak bilinen bu sistem dört rengin kullanımından oluşmaktadır. Renk çemberinde eşit aralıklarla yer alırlar ve bir ana renk, onun tamamlayıcısı ve birbirinin tamamlayıcısı iki ara renkten oluşur. Dörtlü aynı zamanda ikiye ayrılmış tamamlayıcıyı içeren dikdörtgen bir yapı oluşturan herhangi bir renk düzeni

---

⁴³ Odabaşı, a.g.e., s.82

anlamına da gelmektedir. Bu renk uyumu sistemi üçlü sistemden daha geniştir. Bütün renkler eşit tonlarıyla kullanılmadığı takdirde çeşitlilik daha çekici olur.

Sıcak ve Soğuk Renkler:

Renk sıcaklığı, renk düzenlemesinin farklı bir yolu olarak kabul edilebilir. Bütün renkler sıcak ya da soğuk renkler olarak sınıflandırılır. Kırmızı, turuncu ve sarı sıcak renkler olarak kabul edilirken; Yeşil, mor, mavi gibi mavi içeren renkler de soğuk renkler olarak adlandırılmaktadır. Rengin bu sıcaklık yada soğukluk niteliği çevresindeki renklerden etkilenebilir, hatta değişebilir. Örneğin kırmızının sıcaklığı, yoğunluğu gibi, tamamlayıcı rengi yeşille yan yana geldiğinde yükselir.

Eş zamanlı kontrast:

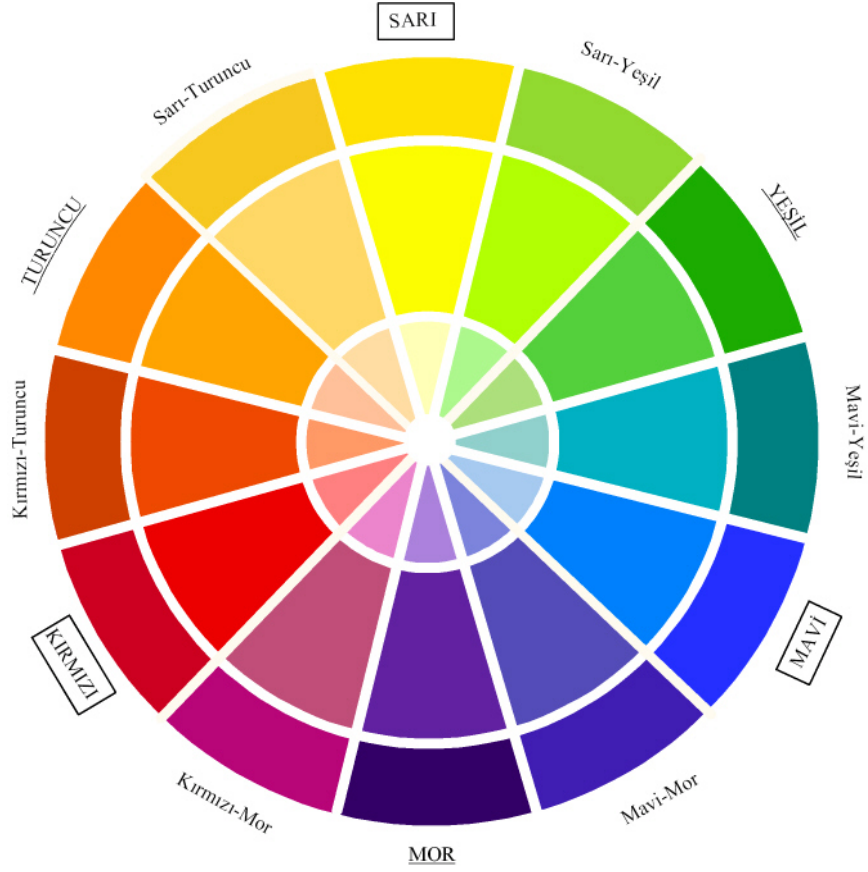
Bir tonun diğerine olan etkisi, eşzamanlı kontrast kurallarıyla açıklanır. Bu kurala göre; iki farklı renk tonu yan yana geldiğinde, aralarındaki fark daha belirgin bir hale gelir. Örneğin, sarı-yeşil yeşille çevrelenmişse daha sarı, sarıyla çevrelenmişse daha yeşil görünür. Yoğunluk ve tonla da kontrast yaratılabilmektedir. Grileşmiş bir mavi gri bir fonda daha canlı görünür; canlı mavi bir fonda ise daha gri ya da daha nötr görünür. Tamamlayıcı renklerin yanyana gelmesi en çarpıcı etkiyi yaratır: mavi turuncuyla, yeşil kırmızıyla birlikteyken en yüksek canlılığı gösterir. Sıcak bir ton soğuk bir tonla eşzamanlı kontrast içindeyse, sıcak ton daha sıcak, soğuk ton daha soğuk görünür. Bir renk her zaman tamamlayıcı rengine ihtiyaç duyar. Tamamlayıcı iki renkten oluşan nötr bir gri, güçlü pozitif bir renkle birlikte kullanıldığında bu rengin tersi bir renk taşır.

Bütün bu değişimler, her rengin diğer renklerle ilişkileri göz önünde bulundurularak kullanılması gerektiğini göstermektedir. Bu yüzden renkler sırayla kullanılmalı, renk kompozisyonu bütün olarak düşünülmelidir.⁴⁴

---

⁴⁴ Otto G.Ocvirk , Robert E. Stinson , Philip R.Wigg ,Robert O. Bone , David L. Cayton Çeviren : Hacı Yakup Öztuna, **Sanatın Temelleri Kuram & Uygulama** , Yayınlanmamış Eser , Tibyan Yayıncılık , 2001, s.164

Şekil 39: Renk Çemberi

(Kaynak: Fatma Mete, Giysi Tasarımında Renk, Bölüm I: Renk Çemberi ve Giysi Tasarımında Renk Kullanım Kuralları, Tekstil ve Konfeksiyonda Görünüm Dergisi, İstanbul, Şubat 2004)

Şekil 40: Issey Miyake, 'Flying Saucer', 1994, Giyside Renk Örneği
(Kaynak: FRANKEL, 2001, s. 42)

Issey Miyake'nin 'Flying Saucer' adlı tasarımında kullandığı renkler renk çemberindeki hemen hemen çoğu rengi kapsamışından ötürü burada örnek olarak verilmiştir.

Rengin Tonları:

Renklerin gerçek değeri renk tayfindaki halleridir. Her renk beyaza doğru açıldıkça parlaklaşır, siyaha doğru yaklaştıkça koyulaşır. Tüm renklerin beyaz ve siyaha doğru kademeleri vardır. Bir renk tonunun açıklık ve koyuluk derecesine ton değeri, valör denir.

-İki rengin farklı tonları yan yana gelirse her iki rengin de değeri artar; açık renk daha açık, koyu renk daha koyu görünür

-Bir renk eğer onu çevreleyen renk daha koyu ise daha açık görünür, onu çevreleyen renk daha açıksa daha koyu görünür.

-En güçlü renk kontrastları tamamlayıcı renklerin yan yana getirilmesiyle elde edilmektedir.

-Her renk tamamlayıcı renginin gölgesini yanındaki renk üzerine düşürür, böylece onu kendi tamamlayıcı rengiyle boyar.

Ton armoni:

Bir rengin açık ve koyu tonlarını kullanarak yapılan armonidir.

Nüans armoni:

Bir rengin içine o rengin özelliğini bozmadan diğer renklerden bir miktar konulur, bu konulan renkler esas renge zenginlik katar ve onun rengini bozamaz.

Kontrast armoni:

Kontrast renklerle yapılır. Kontrast armonide bir rengin egemen olmasına dikkat edilmelidir. Aksi takdirde renk dengesi bozulabilir. Şekil 41’de Ysl’ nin ve Kenneth Cole’un koleksiyonlarında siyah ve beyaz zıtlığına örnek teşkil edecek modeller örnek olarak verilmiştir.

Şekil 41: a. Ysl, 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan

(Kaynak: “Ysl, Kenneth Cole”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 10.05.2006)

Uygunsuz renklerin armonisi:

Bu armoni zıt renklerin ve komşu renklerin dışında kalan renklerle yapılır. Yeşil-mor, kırmızı-sarı, sarı-yeşil gibi.⁴⁵

Renk Perspektifi:

Renklerin ayrı ayrı bir derinlik ve genişlik tesiri vardır. Kırmızı renk önde mavi renk uzaktaymış gibi görünür. Renklerin saf halleri de renklerin uzak yakın görünmelerinde rol oynamaktadır. Saf, kroması yüksek, katışıksız bir renk , kroması düşük bir tonuna göre daha yakın görünür. Bunun yanında parlak, ışıklı renkler göze daha yakın görünürler.

Rengin Psikolojik Etkileri:

Yalın renklerin insan psikolojisi üzerindeki etkilerini kısaca belirtelim;

Kırmızı renk: Heyecanlandırıcı, coşturucu

Turuncu renk: Hareketi, canlılığı belirler

Sarı renk: Neşelendirici, zeka açıcı etkisi vardır. Işıklılığı, yayılmayı ifade eder.

Beyaz renk: Berraklık, temizlik etkisi yaratır, ferahlatır

Mavi renk: Düşündürücü, karar verdiricidir. Derinlik hissi yaratır.

Yeşil renk: Serinlik, yansızlık, tazelik ifade eder, dinlendiricidir.

Mor renk: Kederlendirici, hüznün ve korku verici bir etkisi vardır.⁴⁶

Giyside Renk Armonileri:

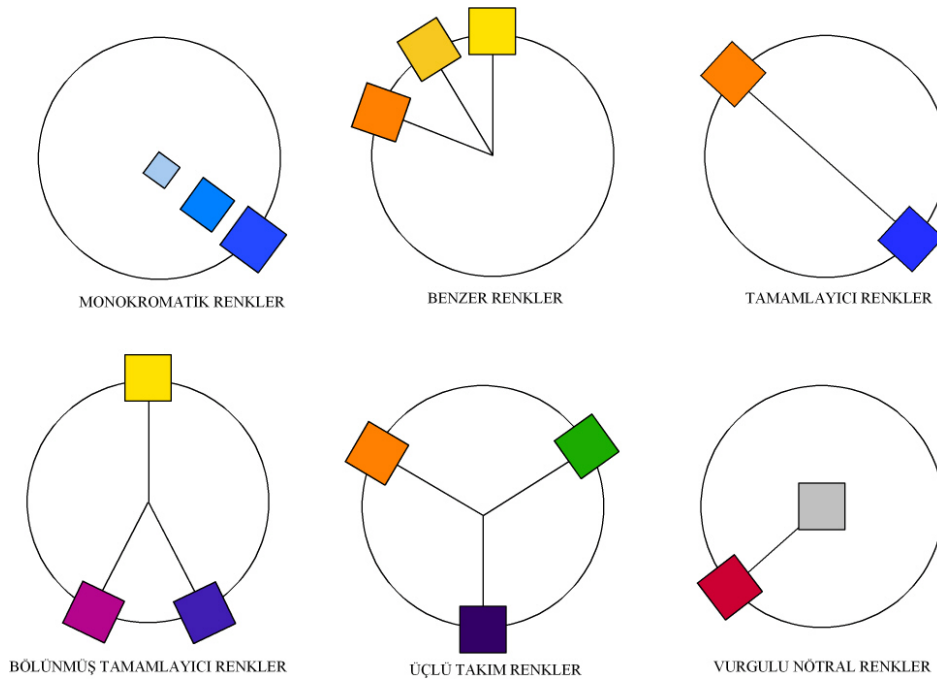
---

⁴⁵ Odabaşı, a.g.e., s.86

⁴⁶ Atalayer, a.g.e., s.189-190

Renk uyumları, renklerin efektif olarak nasıl birlikte kullanılabileceğini, göze hoş görünen temel renk armonilerinin ne şekillerde oluşturulabileceğini gösteren renk düzenlemeleridir. Dokuma ya da baskı kumaş desenlerinde ya da giysinin veya kullanılan aksesuarların çeşitli parçalarında farklı düz renkleri birarada kullanarak giyside çok farklı renk efektleri elde edilebilir. Giysi tasarımında en yaygın olarak kullanılan temel renk armonileri şunlardır:

- Monokromatik renk düzeni
- Benzer renk düzeni
- Tamamlayıcı renkler
- Bölünmüş tamamlayıcı renkler
- Üçlü takım renkler
- Vurgulu nötral renkler⁴⁷

Şekil 42: Giysi Tasarımında Temel Renk Armonileri

⁴⁷ Doç. Dr. Fatma Mete, Giysi Tasarımında Renk, Bölüm I: Renk Çemberi ve Giysi Tasarımında Renk Kullanım Kuralları, Tekstil ve Konfeksiyonda Görünüm Dergisi, İstanbul, Şubat 2004

Ayrıca bunların dışında, renksizliği ve çok renkliliği ifade eden, aşağıdaki renk armonilerine de giysi tasarımında sıkça rastlanmaktadır:

-Akromatik renk düzeni

-Polykromatik renk düzeni

Monokromatik Renk Düzeni:

Monokromatik renk düzeni, bir rengin açığı, koyulu farklı tonlarının ve yoğunluklarının birarada kullanılmasıyla elde edilirler. Tek bir rengi ve onun tonlarını kullanmanın sonucu olarak bir bütünlük sağlandığından dinlendirici bir etkiye sahiptir. Örneğin, açık renk bir bluzla, koyu renk bir etek ya da pantolonun birlikte kullanılması gibi. Bazı durumlarda bir zıtlık ve ilgi yaratmak için bir monokromatik renk düzeni içinde nötral renkler de kullanılabilir. Şekil 43'te Ysl'nin 2004 Sonbahar/Kış koleksiyonundan kırmızının tonlarından oluşan bir tasarımı monokromatik renklere örnek olarak verilmiştir.

Şekil 43: Ysl, 2004 Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Monokromatik Renklere Örnek
(Kaynak: "Dior", <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 09.05.2006)

Benzer Renk Armonisi

Benzer renk düzeni, renk çemberi üzerinde birbiriyle komşu ya da yakın renklerden oluşan bir renk armonisidir. Giyside monotonluğa dönüşmemek için, renklerin farklı değerleri ve yoğunlukları bir miktar zıtlık yakalamada kullanılabilir.

Tamamlayıcı Renkler

Tamamlayıcı renk armonisi, bir rengin renk çemberi üzerinde onun tam karşısında yer alan renkle birlikte kullanılmasıdır. Bu düzende birlikte kullanılan renkler çok belirgin zıtlıklar oluşturur ve renkler olduğundan çok daha parlak ve yoğun gözükürler. Bu sebepten genelde giyside tamamlayıcı renklerin gerçek tonlarda kullanımına çok sık rastlanmamakla birlikte, daha ziyade birbirini tamamlayan renklerin açık/koyulu tonlarının birarada kullanımı tercih edilmektedir. Ancak son zamanlarda bazı ünlü modacılar, modadaki en belirgin genel tema olan ‘zıtlıklar’ temasını renklerle işlerken, çeşitli renk kombinasyonları ile giysilerinde çok çarpıcı zıtlıklar yakalamaya ve dikkat çekmeye çalışmaktadırlar. Şekil ’te Marc Jacobs, 2003/04 sonbahar/kış koleksiyonunda, en bilinen tamamlayıcı renk çifti olan mavi ve turuncuyu güncel materyal ve form trendleri ile birleştirerek son derece başarılı bir şekilde kullanmıştır.⁴⁸ Şekil 44’ te Marc Jacops’un 2003 Sonbahar koleksiyonundan turuncu mavi renkli elbise tamamlayıcı renk armonisine örnek olarak verilmiştir.

---

⁴⁸ Doç. Dr. Fatma Mete, Giysi Tasarımında Renk, Bölüm I: Renk Çemberi ve Giysi Tasarımında Renk Kullanım Kuralları, Tekstil ve Konfeksiyonda Görünüm Dergisi, İstanbul, Şubat 2004

Şekil 44: Marc Jacobs, 2003 Sonbahar Koleksiyonundan Tamamlayıcı Renk Armonisine Örnek

(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/F2003RTW/complete/thumb/MJACOBS> - 05.05.2006)

Ancak bu şekilde elde edilen çarpıcı zıtlıklar belirli oranlarda yumuşatılarak göze hoş görünen farklı renk armonileri elde edilebilmektedir. Örneğin komplementer renklerden birinin açık tonu ile diğerinin koyu tonu birlikte kullanıldığında, ya da giysinin geniş bir alanı bu renklerden biriyle, daha küçük bir alanı ise diğer renkle birlikte kullanıldığında, oldukça güzel ve çekici renk armonileri elde edilebilmektedir. En bilinen ve yaygın olarak kullanılan tamamlayıcı renkler kırmızı ile yeşil ve mavi ile turuncudur.

Bölünmüş Tamamlayıcılar

Bölünmüş tamamlayıcı renk düzeninde üç çeşit renk kullanılır. Burada kural; bir rengin onun bütünleri olan rengin iki yanındaki renkler ile birlikte kullanılmasıdır. Örneğin, mavinin sarı-turuncu ve kırmızı-turuncu ile birlikte kullanılması gibi. Bölünmüş tamamlayıcı renk armonisi yine oldukça parlak ve kuvvetli bir renk düzenlemesidir ve bu yüzden giysideki uygulamalarında çok

dikkatli koordine edilmelidir. Bölünmüş tamamlayıcı renk düzeni de aslında bir çeşit üçlü takım renk düzenidir.

Üçlü Takım Renkler

Üçlü takım renk düzeninde, renk çemberi üzerinde eşit aralıkta, yani birbirleriyle 60° açı yapacak şekilde yer alan 3 renk birlikte kullanılır. Örnek vermek gerekirse; kırmızı, sarı, mavi veya mor, yeşil, turuncu bu renk düzenine göre oluşturulmuş renk gruplarıdır. Yine bu düzenlemede de kuvvetli renk zıtlıkları söz konusudur ve bu sebepten kontrastlığı bir miktar yumuşatmak amacıyla, çoğunlukla takımı oluşturan renklerin açıklı koyulu ya da parlak mat varyasyonları birarada kullanılır. Giyim modasında sıkça karşılaşılan uygulamalarda, üçlü takım oluşturan bir rengin geniş bir alanda gerçek tonundan ziyade açık veya koyu tonu kullanılırken, daha küçük alanlarda diğer iki renk kullanılarak farklı vurgulamalar yapılabilmekte, farklı etkiler yaratılabilmektedir.

Vurgulu Nötral Renkler

Vurgulu nötral renk düzenlemesinde, beyaz, siyah ve gri, bazen de bej, yani nötral renklerle, parlak bir rengin vurgulayıcı ya da dikkat çekici bir şekilde birlikte kullanılmasıdır. Burada genellikle bir veya birden fazla nötral renk giysinin geniş bir alanında kullanılırken, vurgu amaçlı kullanılan parlak renk giysinin küçük bir alanında yada küçük küçük farklı alanlarında kullanılır. Yoğun nötral renkler arasında kullanılan parlak renk, giyside monotonluğu giderme, dikkati belirli nokta yada noktalara çekme amacıyla sıkça kullanılır. Şekil 45 a'da Yamamoto'nun 2005 Sonbahar/Kış koleksiyonundan bir elbise görülmektedir. Bu siyah elbisenin kalçanın sağ yanında bulunan sarı renkli parça vurgulu nötral renklere örnek teşkil etmektedir.

Şekil 45 b'de yine Yamamoto'nun koleksiyonundan, beyaz kürk üzerine bağlanan turuncu kemer vurgu yaratmıştır ve bu da vurgulu nötral renklere örnek teşkil etmektedir.

Şekil 45: Yamamoto, 2005 Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Vurgulu Nötral Renklere Örnek
(Kaynak: “Yamamoto”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 07.05.2006)

Diğer Renk Armonileri

Akromatik renk düzeninde ise giyside siyah, beyaz ve/veya gri tonları kullanılır, yani renksizlik hakimdir. Diğer taraftan polykromatik renk düzeni ise giyside çoklu renk kullanımını ifade eder.⁴⁹ Şekil 46’da Marc Jacobs ve Martine Sitbon’un koleksiyonlarından siyah, beyaz, gri renkli tasarımları, akromatik renk armonisine örnek teşkil etmektedir. Şekil 47’de ise Elie Saab’ın 2006 Sonbahar koleksiyonundan çok renkli elbise, polykromatik renk düzenine örnek olarak verilmiştir.

---

⁴⁹ Fatma Mete, Giysi Tasarımında Renk, Bölüm II: Giyside Renk Armonileri, Tekstil veKonfeksiyonda Görünüm Dergisi, İstanbul, Mart 2004

Şekil 46: a. Marc Jacobs, 2003 Sonbahar Koleksiyonundan Akromatik Renk Armonisine Örnek

b. Martine Sitbon 2003 Koleksiyonundan Akromatik Renk Armonisine Örnek

(Kaynak: <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 03.05.2006)

Şekil 47: Elie Saab, 2006 Sonbahar Koleksiyonundan Polykromatik Renk Armonisine Örnek

(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/F2004CTR/complete/thumb/ESAA>
B?trend=&page=2 – 08.05.2005)

2.2. GİYSİ TASARIM PRENSİPLERİ

Görsel tasarım prensibi belirli bir görsel etki yaratmak için bir elementi yönlendirme ilkesi ya da methodudur. Prensipler, tariflerden ya da formüllerden daha esneklerdir, uygulamalarında ve ilişkilerinde hemen hemen sınırsızdırlar. Bu bölümde Kısa ve basit olmakla beraber her prensip ayrı ayrı incelenmiştir. Bir tasarımcının prensibin ne olduğunu, karmaşıklık derecesini, hangi elementlere uygulanabileceğini ve giysideki potansiyelini bilmeye ihtiyacı vardır.

Üç türde genel prensip vardır: Lineer (çizgisel), vurgulayıcı, sentezleyici (ayrı olanları birleştirip bütünleyici). Çizgisel bir prensip, gözü bir noktadan başka bir noktaya yönlendirir ya da figür üzerinde geliştirdiği yönü vurgulayacak şekilde yapılandırır. Prensipleri vurgulamak, ilgiyi vücudun o bölgesine odaklayacak şekilde verilen bir noktada oluşur. Sentezleyici (bütünleyici) prensipler, giysinin bölümlerini ilişkilendirecek ve birleştirecek şekilde gözü bu giysinin kompozisyonu etrafında yönlendirir.

Yönlendirici Prensipler :

- Tekrar
- Paralellik
- Ardışıklık Birbirini izleme (Düzen, Sıra)
- Birbirinin Yerini Alma (Değişim)
- Derecelendirme
- Geçiş
- Radyasyon (Yayıma)
- Ritm

Vurgulayıcı Prensipler :

- Ortak Merkezlilik

-Kontrast (zıtlık)

-Vurgu

Bütünleyici (sentezleyici) Prensipler

-Oran

-Ölçü (derece)

-Denge

-Uyum (Armoni)

-Birlik

Yönlendirici prensipler, genellikle en basit olanlardır, vurgulayıcı prensipler daha karışık, bütünleyici prensipler ise en karmaşık olanlardır. Bu prensiplerin kullanım şekli, bir giysinin yapısal ve dekoratif olduğu kadar fonksiyonel başarısını etkiler. Her bir prensibi kısaca açıklayacak olursak tekrar ile başlayabiliriz.

2.2.1. Tekrar

Aynı kompozisyonda birçok defa aynı görsel etkinin kullanımınıdır. Tekrar, bir sanat yapının oluşmasında parçaları birbirine, dikkat ya da vurgu yaratır. Tekrar ve ritim birbirinden ayrılamaz, ritim tekrarın sonucudur. Tekrar her zaman gerçek bir çoğalma değildir, bazen de benzerliktir.⁵⁰

Herhangi bir eleman kullanımını ya da prensibini tekrar etmek, öneminin altını çizer, etkilerini güçlendirir ve dikkatin yönünü kontrol eder. Tekrarda göz, elemanın bir kullanımından tekrarına doğru yönelir, tekrara ulaşmak için gözün figür üzerinde gitmesi gerektiği yönü vurgular ve tekrarı yönle ilgili bir prensip haline getirir. Düzenli tekrar boşluklarının hepsi benzer bir şekilde tekrar eder. Tekrarlar arasındaki boşluğun düzenliliği, tekrarın yönünü güçlendirir.

---

⁵⁰ Ocvirk , Stinson , Wigg , Bone , Cayton, Çeviren : Öztuna, a.g.e., s.9

Tekrar her elemanın özelliğine uygulanabilir; çizginin dokuz özelliğinin herbirine, şekillere, ışık reaksiyonlarına, renk boyutuna, dokunun yüzeyine, her bir desen motifine. Bu çok yönlülük, tekrarın gücünü artırır. Örneğin ince, devamlı, kavisli bir çizginin zerafeti tekrar yoluyla güçlendirilir. Bunun yanında birbirlerine karşı kavisli ve düz çizgileri tekrar etmek akıcılık ve sertlik özelliklerini daha da güçlendirir. Dikey pililer arasında tekrar eden yatay boşluk, pililerin dikey yönüne karşı gelmek için boşluğu kullanır.

Şekil 48: Kenzo, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Tekrara Örnek

(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006RTW/complete/thumb/KENZO> – 12.04.2006)

Tekrar çizgisel ve vurgulayıcı prensiplerin doğasında bulunan bütünleyici prensiplere katkı yapan başlıca unsurdur. Bir yönü vurgulayarak ya da bir kompozisyonu biraraya getirerek hem yapısal hem de dekoratif kullanımlarda görülür.⁵¹ Şekil 48’de Kenzo’nun 2006 İlkbahar koleksiyonundan giyside tekrara

---

⁵¹ Davis, a.g.e., s.229

örnek verilmiştir. Elbisede, çizgilerin sürekli olarak birbiri tekrar ettiği görülmektedir.

2.2.2. Paralellik

Paralellik, çizgilerin aynı düzlem üzerinde uzanacak şekilde, tüm noktalarda eşit mesafeli ve hiçbir zaman kesişmeyen çizgilerin kullanımınıdır. Paralellik gözü bir paralel çizgiden diğerine yönlendirdiği için aynı zamanda yönle ilgili, ya da çizgisel bir prensiptir ancak sadece çizgiye, boşluğa şekle ve desendeki kombinasyonlara uygulanır, bu yüzden potansiyeli sınırlıdır.

Giysi yapısında paralellik en belirgin olarak sıra sıra büzgülerde, aynı mesafede olması gereken pililerde, düz kemerlerde, manşetlerde ve ceplerde uygulanmaktadır. Şekil 49’da Gaultier’in 2006 İlkbahar koleksiyonundan bir bluz görülmektedir. Burada bluzun kollarındaki şeritler paralelliğe bir örnek teşkil etmektedir.

Şekil 49: Gaultier, Couture 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Paralelliğe Örnek

(Kaynak: “Jean Paul Gaultier”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 12.05.2006)

2.2.3. Ardışıklık, Birbirini İzleme (Düzen, Sıra)

Ardışıklık, belirli bir sıra içerisinde, düzenli bir ardarda gelme şeklidir.

Ardışıklık, yapısalardan çok dekoratif bir şekilde kullanılır. Renk, şekil, boşluk ve çizgi ardışıklıkları çoğu desenlerin yapısında vardır. Ardışıklık, her tasarım elementinin her özelliğine uygulanabilir ve hemen hemen sonsuz kullanım çeşidi vardır.⁵²

2.2.4. Birbirinin Yerini Alma (Değişim)

Birbirinin yerini alma, aynı sırada arkaya ve öne doğru değişen, yalnızca iki şekilden oluşacak biçimde tekrar eden bir ardışıklıktır. Tekrarın ve ardışıklığın belirli bir kombinasyonu olup yönle ilgili bir prensiptir. Tekrar ve ardışıklığın bir kombinasyonu olan birbirinin yerini alma, birbirinin yerini alan iki şeyi ayırt etmek için aynı zamanda zıtlık içerir. Genellikle birbirinin yerini alan çizgiler paraleldir, böylece paralelliği de içerir. Tekrar, ardışıklık ve kontrastı kullanır, ritme ve bütünleştirici prensiplere katkıda bulunur. (Şekil 50)

---

⁵² Davis, a.g.e., s.134

Şekil 50: Elie Saab, Couture, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Birbirinin Yerini Almaya Örnek

(Kaynak: “Elie Saab”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 02.05.2006)

2.2.5. Derecelendirme

Derecelendirme, ayırt edilebilen artış ya da azalışlardan oluşan bir ardışıklık serisindeki değişim sürecidir. Derecelendirmede iki adımdan daha fazla şeye gereksinimi vardır; aksi takdirde sadece bir karşılaştırma olur. Kısa bir çizgiyle kesilen ardışık ve daha uzun çizgiler gibi herhangi bir hareket derecelendirmeyi bozar. Bir ilerleme doruğa ulaşabilir, ya da tekrar başlayabilir, veya dorukta tersine dönüp başlangıç adımına geri dönebilir. Ancak derecelendirmede tekrara gerek yoktur.

Derecelendirme, kısa tekrarlanan setlerden ziyade bir tek uzun seride kullanılırsa çizgisel bir prensip olur. Derecelenen ardışıklık ne kadar uzun olursa doruk da o kadar etkili olur, böylece derinlik illüzyonları oluşturulabilir. Boyut derecelendirmesinde, daha geniş olan şekiller genişler ve sıranın daha küçük olan ucu daha küçük görünür. Çizgiler arasındaki boşluk her bir adımda azar azar

genişleyebilir ya da daralabilir veya şekiller içindeki boşluk yapısal ve dekoratif olarak artabilir. Her renk tablosu da bir derecelendirme örneğidir. Renk çemberi, spektrumun dalga boylarını derecelendirir. Değer tablosu açıktan koyuya doğru, yoğunluk tablosu parlaktan mata oradan nötr'e ve daha sonra geri dönecek şekilde derecelenir.

Desende derecelendirme, genellikle motif büyüklüğünde artma veya azalma olarak görülebilir. Derecelendirme, ardışıklık ve oran kullanır, radyasyonun (yayılmamanın) yapısında vardır, bunun yanında, vurguyu, dengeyi, dereceyi, uyumu ve birliği güçlendirir. şekil 51'de Kenzo'nun 2006 İlkbahar koleksiyonundan bir elbisede, çizgilerdeki inceden kalına, kalından inceye geçiş derecelendirmeye örnek olarak verilmiştir.

şekil 51: Kenzo, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Derecelendirmeye Örnek

(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006RTW/complete/thumb/KENZO> - 03.05.2006)

2.2.6. Geçiş:

Geçiş, bir tasarım elementi yer değiştirdikçe, o elementin kalitesindeki düzgün, eşit, pürüzsüz, sürekli bir değişimdir. Yerini değiştirdikçe durumunu da o kadar akıcı bir şekilde değiştirir ki herhangi bir kırılma noktası, bir adım ya da belirgin bir değişim noktası yoktur. Geçiş, yönü vurgulayan çizgisel bir prensiptir. Derecelendirme belirgindir ancak geçiş yumuşaktır. Örneğin geçiş, akıcı değişimler yapmak için çizginin çeşitli özelliklerini kullanır. (çizgi, düzden kavisliye yumuşakça geçiş yapabilir).

Geçiş, aynı zamanda yön, renk ve diğer tasarım elementlerinin özelliklerini bir miktar değiştirerek, kırılma noktaları olmadan akar. Yönle ilgili bir prensiptir ve bütün tasarım elementlerine olmasa bile birçoğuna uygulanır; hem yapısal hem de dekoratif kullanımda yeri vardır. Ritim, yayılma, denge, ahenk ve birlik dahil diğerlerine katkıda bulunur. Şekil 52’de Dior’un 2005 Sonbahar koleksiyonundan elbise görölmektedir. Bu elbisenin eteğindeki renk geçişi, geçişe örnek teşkil etmektedir.

Şekil 52: Dior, Couture, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Geçişe Örnek

(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/F2005CTR/complete/thumb/CDIOR> - 04.05.2006)

2.2.7. Radyasyon (Yayılma) :

Radyasyon, görülen ya da düşünülen merkezi bir noktadan tüm yönlere olmak üzere dışa doğru bir patlama hareketinin duygusu, bir kaynaktan ışınların yayılmasıdır. Bir tekerlek ya da şemsiyenin çubuklarında, bir çiçekteki çanak yapraklarında görüldüğü gibi. Radyasyon, çizgi yönlerinin dereceli bir sırası olacak şekilde sınırlıdır ama bunun yanında hareketli bir etkiye sahiptir.

Radyasyon tasarım prensiplerinden yalnızca çizgi, boşluk, şekil ve deseni kullanır. Bununla birlikte, tekrar, ardışıklık, derecelendirme, geçiş gibi diğer prensipleri de kullanır. Ayrıca ritme, vurguya ve sentezleyici prensiplere de katkıda bulunur. Giyside yapısal olarak penslerde büzgülerde, akordiyon pililerde ve drapeli kıvrımlarda kullanılır. Şekil 53'te Junya Watanabe'nin 2000 Sonbahar Koleksiyonundan merkezden dışarıya doğru açılma hissi veren yaka örneği radyasyona örnek olarak verilmiştir.

Şekil 53: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Yayılmaya Örnek
(Kaynak: “Junya Watanabe”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 06.05.2006)

2.2.8. Ritim

Ritim, düzenlenen görsel ünitelerin tekrarıyla başarılan devamlılık, akış, yada hareket hissi; vurgunun kullanımınıdır.⁵³ Ritim devamlılıktır veya benzer ve eşit parçaları tekrarlamadan ve ölçmeden meydana gelen akıştır. Ritim, sayaç ve tempo ya da nabız atışı gibi bir ölçüdür, tekrarlanmalıdır. Ritim, belli bir yön içerisinde olması gereken bir hareketi ortaya koyar; bu yüzden yönle ilgili bir prensiptir. Bir koleksiyonu bütünleştirmeye yardımcı olur.

Giyside ritim yapısal olarak akıp giden dikişler, büzgüler ya da dökümlü kıvrımlar yaratır. Hareket eden düz çizgili pililer kuvvetli ritim yaratır, dereceli katlar ve volanlar hareketi ortaya çıkarırlar; bal peteği şeklindeki işleme ve büzgü sıraları minyatür ritimler yaratırlar. Dekoratif süsler ritmi teşvik eder, büzgülerin ya da firfırların kenarları yumuşak dalgalar gibi hareket eder. Desenler, ritim için sonsuz olanaklar sunar çünkü her motifin hatları ve düzenlemeleri ritim oluşturabilir.

Şekil 54: YSL, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Ritme Örnek

(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006RTW/complete/thumb/YSLRG-07.05.2006>)

⁵³ Ocvirk , Stinson , Wigg , Bone , Cayton, Çeviren : Öztuna, a.g.e., s.4

2.2.9. Kontrast

Kontrast, belirgin bir fark duygusunu, benzemeyişi gösterme amacıyla yapılan nesnelere zıtlığıdır. Göz en çok iki tür görsel ilişkiyi aramaya eğilimlidir; benzerlikler ve farklar. Tekrar benzerlikleri, kontrast ise farkları vurgular. Vurgulayıcı bir prensiptir çünkü dikkati farkın olduğu yere çeker. Kontrast, görsel çeşitliliğimizi sağlar ve tüm görsel tasarım prensiplerinin en güçlülerinden biridir.

Kontrast, farkları gösterecek şekilde nesnelere zıtlığıdır ve oluştuğu yeri vurgulayan, genişleten prensiptir. Ne kadar aşırı olursa etkisi o kadar şiddetlidir; ne kadar hafif olursa o kadar gizlidir. Kontrast aynı zamanda farklar birbirini tamamladığı zaman bir bütünlük duygusuna katkıda bulunur. Canlı görünmek ve monotonluktan kaçınmak için her giysinin bir miktar kontrasta ihtiyacı vardır; önemli olan ilgi için yeteri kadar kontrast kullanmaktır. Kontrast, çok yönlü bir şekilde her elemanın her özelliğine uygulanabilir; ancak en güçlü kullanımı renk değerindedir.

Giyside yapısal olarak kontrastı kullanmanın sonsuz yolları vardır. Dikişler, pensler, katlar, pililer ve büzgüler hepsi de birçok bakımdan birbirine kontrast oluşturabilen çizgilerdir. Düz dokular, büzgülü, bal peteği ve kapitone dokulara kontrast teşkil ederler. Bunun yanında dekoratif aksesuarlar da kontrastlık yaratabilirler. Şekil 55'te Chanel'in 2006 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan elbise görülmektedir. Bu siyah elbisede beyaz şerit aksesuarlar zıtlık oluşturmaktadır.

Şekil 55: Chanel, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Giyside Kontrasta Örnek
(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006RTW/complete/thumb/CHANEL> - 09.05.2006)

2.2.10. Vurgu

Vurgu, olduğu noktaya dikkati çeken, diğer yerlerden uzaklaştıran; böylece bakışı figürün etrafında yönlendiren bir odak noktasının yaratılmasıdır. Herhangi bir tasarım elementinin herhangi bir özelliğine uygulanabilir. Aynı zamanda, dengeye, ahenge ve birliğe de katkı sağlayabilir.

Giyside sıra dışı dikişler, stiller, döküm katları gibi bir noktaya yönlendirilen her tür çizgi vurgu yaratır. Yapısal vurgu mümkündür ancak dekoratif vurgu daha kolaydır ve genellikle yapısal çizgileri görsel olarak güçlendirmek için kullanılır. Örneğin giysiye sonradan eklenen aksesuarların çoğu zeminlerine kontrast oluşturarak dikkat çekerler. Dikkatli bir şekilde seçilmiş ve yerleştirilmiş kontrast oluşturan şekil, renk ya da dokudaki aksesuarlarda olduğu gibi kontrast renklerle de vurgu için bir araçtır.

Vurgu güçlüdür; bu yüzden dengeli bir şekilde kullanılmalıdır; eğer aşırı kullanılırsa etkisini kaybeder. Şekil 56'da Elie Saab'ın 2006 İlkbahar koleksiyonundan bir elbise görülmektedir. Bu elbisede yeşil kemer dikkat çekmekte ve böylece giyside vurguya örnek teşkil etmektedir.

Şekil 56: Elie Saab, Couture, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Giyside Vurguya Örnek
(Kaynak: “Elie Saab”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 10.05.2006)

2.2.11. Oran

Oran, ölçü, nitelik ve vurgu derecesi özelliklerine dayanarak sanat öğelerinin birbirleriyle karşılaştırılmasıdır. Oran, bireysel parçaların bir diğerine oranıyla ilişki kurar.⁵⁴ Oran, mesafelerin, boyutların, şekillerin miktarların, derecelerin ya da bölümlerin karşılaştırmalı ilişkisidir dört şekilde çalışır :

1. Bölüm içerisinde

---

⁵⁴ Ocvirk , Stinson , Wigg , Bone , Cayton Çeviren : Öztuna, a.g.e., s.13

2. Bölümler arasında

3. Bölümden bütüne

4. Bütünden çevreye

Matematik formülleri oranı yönlendirebilir ancak matematiksel kesinlikten hafif bir şekilde uzaklaşmış olarak görünenler daha iyidir. Eşit bölünmeler genellikle ilginç değildir; aşırı derecede eşitsiz bölünmeler ise biraz karşılaştırma isterler. En iyi orantı küçük olan bölümün geniş olana, geniş olanın da bütüne olan 3/5 oranına yakın orantıdır.

Giysi orantıları giysinin bedene oturması ve hareket rahatlığına da uymalıdır. Vücut orantılarını anlamak giysi orantılarında da başarı sağlar. Şekil 57'de Balenciaga'nın 2006 Sonbahar koleksiyonundan bir elbise giyside orana örnek olarak verilmiştir.

Giyside oran en basit anlatımla, giyim eşyasının bölünemeyen parçalarının tüm yüzeyle bağdaştırılması olarak ifade edilebilir. İnsan bedeni değişik birçok dış hatlara sahiptir ve bir tasarımcı, insan bedenini en güzel şekilde gösterebilmek amacıyla giysinin pek çok kısmında değişiklikler yapmak zorundadır. Bu işlem, kimi zaman doğal beden yapısının vurgulanması, kimi zaman da yeni bir biçim oluşturmak suretiyle elde edilmektedir.⁵⁵

---

⁵⁵ M.J. Johnson & E.C. Moore, **Apparel Product Development**, Prentice Hall, U.S.A., 2001, ss. 155-165

Şekil 57: Balenciaga, 2006 Sonbahar Koleksiyonundan Giyside Orana Örnek
(Kaynak: “Balenciaga”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 11.05.2006)

2.2.12. Denge

Denge, birliği başarmak için bir sanat yapıtı içinde görsel öğeleri kullanarak ima edilen ağırlık , dikkat ya da çekicilik aracıyla başarılan denge hissidir.

Bildiğimiz gibi günlük yaşamda denge ile uğraşırız ve yerçekimi güçleriyle onu işlevselleştirmeyi bekleriz. Yerçekimi, evrensel ve sezgisel olarak hissedilen deneyimdir. Yürümek, tek ayak üzerinde durmak ya da bir sandalyeden geriye doğru devrilmek denge için sezgisel gereksinimimizi ortaya çıkarır. Biz, yaşamımızı yerçekiminin etkisine karşı koymaya harcarız. Benzer bir şekilde sanatta da yerçekimi güçlerine karşı koyma beklentisiyle uğraşırız. Görsel kompozisyonel denge, aşağı doğru olan itme kuvvetine ve öğelerin yerçekimi ağırlıklarına karşı koyarak başarılır.

Bir tasarımcı, bir giyim eşyasını yatay ve dikey olarak böler. Giyim eşyasındaki çekiciliği ortaya çıkarmak amacıyla, istenen ayrıntılar ve vurgular her bir

yatay ve dikey bölüme pay edilmektedir. Eğer bu ayrıntı ve vurgular giyside küçücük bir alanda bile olsa iyi verilemezse, giysideki bu alan onu dengesiz hale getirir.

Simetrik Denge

Simetrik denge, dengenin en basit ve en belirgin çeşididir. Kusursuz simetride özdeş güçler dikey bir eksenin her iki tarafında eşit olarak ayna benzeri tekrarlar dağıtılırlar. Özdeş tekrardan dolayı kusursuz simetrik dengenin etkisi, genellikle donuk, yorucu ve sıkıcıdır. İzleyicinin dikkati için gereğinden fazla monotondur. Bununla beraber, onun kullanımıyla birlik kolaylıkla elde edilir. Şekil 58’de Sophia Kokosalaki’nin koleksiyonundan bir elbise görülmektedir. Bu elbisenin sağ ve sol parçası aynı olduğundan simetriye örnek teşkil etmektedir.

Şekil 58: Sophia Kokosalaki, Giyside Simetriye Örnek

(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 12.05.2006)

Yaklaşık Simetrik Denge :

Kusursuz simetrinin şiddetli tekdüzeliği yaklaşık simetrik denge kullanımıyla yumuşatılır. Burada, eksenlerin her iki tarafındaki parçalar izleyicinin dikkatini çekmek ya da yakalamak için farklılaştırılır.

Radyal Denge:

Radyal dengede güçler, merkezi bir nokta etrafında yayılırlar. Bu güçlerin dönmesi durağan, simetrik dengeye yeni bir boyut ekleyerek görsel bir sirkülasyona neden olur. Kusursuz radyal denge, özdeş güçlere karşıt olur; fakat ilginç çeşitlemeler güçlerin mekanları, sayıları ve yönleri değiştirilerek başarılabilir. Değiştirilmesine karşın, tekrar ilkesi birleştirme, bütünleşme için kullanılmalıdır.⁵⁶

Asimetrik Denge :

Asimetrik denge, parçalar arasında kavranılan denge aracılığıyla zıtlıkların dengesiz kontrolü demektir. Asimetrik denge için hiçbir kural yoktur; merkezi nokta ve birbirini bölen eksen yoktur. Önemli olan bütün içerisindeki dengeyi sağlamaktır.

Şekil 59'da Dior'un 2005 Sonbahar koleksiyonundan ceket ve etek görülmektedir. Hem ceket hem de etekte iki taraf birbirine eşit değildir ve bu da asimetrik dengeye örnek teşkil etmektedir.

---

⁵⁶ Ocvirk , Stinson , Wigg , Bone , Cayton, Çeviren: Öztuna, a.g.e., s.12-13

Şekil 59: Dior, Couture 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Giyside Asimetriye Örnek
(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/F2005CTR/complete/thumb/CDIO>
R - 12.05.2006)

2.2.13. Uyum (Armoni)

Genel olarak uyum, bir bütünü oluşturan parçalar arasındaki benzerlik, ilgililik ve uygunluktur. Öğelerin kendi aralarında ve içsel değerlerle, ilgi-yapı-etki (incelik-kalınlık, düzlük-dalgallık, belirlilik-belirsizlik) olarak birbirlerine uygun olması, yanyana gelen parçaların net zıtlıklar, çelişkiler göstermemesidir.

Algısal olarak tamlık, zihinde uygunluk yaratır. Bütünlülük ve düzenlilik içeren görünüş, kolay algılanan, akışkan bir yapılaşma gösterir. Çünkü, biçimle öz, bütünlü parçalar ve parçaların kendi arasındaki hem biçimsel (ton, ölçü,miktar, yön gibi), hem de anlatımsal (işleve uygunluk) benzerlikler yakın değer “uyum-ahenk” tir. Evrende varolan herşey kendini oluşturan zıtlıkların, çelişmelerin bütünlüğüdür. Her zıtlığın bir araya gelişi bütünü oluşturmaz; uygun zıtlıkların biraradalığı birliği oluşturur. Evren, en karmaşık bütünü yaratan yapılaşmasında bile yalınlık ile uyum sergiler.

Görsel sanatlarda uyum (armoni);

-Görünenle,gören arasındaki zihinsel uyumluluk,

-İşlevle biçim, ölçü, doku, renk arasında uyumluluk

-Anlamla bütün arasındaki uyumluluk

-İşlev,anlam ve malzeme arasındaki ilişkilerdir.

Uyum-armoni, kuvvetli bir estetik anlatım ögesidir.⁵⁷

Uyum, tasarımı kaplayan tüm öğelerin birlikte çalışması ve birinin diğeri ile çarpışmaması anlamına gelir. Örneğin bir ceketteki kapama hizasına göre eteğin yırtmaç pozisyonu ayarlanmalı, öğeler hatasız ve planlı bir görünüm göstermelidir. Şekil 60'ta Dior'un Couture, 2005 Sonbahar koleksiyonundan gerek renk, gerek form açısında hoş bir görünüme sahip olan elbisesi, giyside uyuma örnek olarak verilmiştir.

Şekil 60: Dior, Couture 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Giyside Uyuma Örnek
(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/F2005CTR/complete/thumb/CDIOR> - 13.05.2006)

---

⁵⁷ Atalayer, a.g.e., s.123-124

2.3. GİYSİ TASARIM DETAYLARI

Giysi Tasarım Detayları, giysi tasarım elementlerinde çizginin yani stilin içerisinde yer almakta, giysinin modelini, formunu, yani temelini oluşturmaktadır. Hem estetik, hem fonksiyonel yönden giysi üzerinde büyük rol oynamaktadır.

Bu bölümde giysi tasarım detaylarına kısaca değinilecektir.

2.3.1. Piliseler

Pilise, basitçe katlamak, bir şeye belli bir düzen içinde kıvrım, kat vermek anlamına gelir. Pililer hareket kolaylığı sağladığı gibi görsel olarak da güzel bir görünüm sağlamaktadır. Etekte, blüzde, kol ve yaka da sıkça kullanılmaktadır. Bunun yanında giysi parçalarında bir detay olarak da karşımıza çıkmaktadır. Şekil 61'de Emanuel Ungaro'nun 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan piliseli etek (a) ve piliseli bluz (b)örneği görülmektedir.

Şekil 61: Emanuel Ungaro'nun 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Piliseye Örnek
(Kaynak: "Emanuel Ungaro", <http://www.style.com> - 15.05.2006)

Akordion pili, güneş pili, keskin pili, serbest pili, pilikaşe, kristal pili gibi çeşitleri vardır. Pililerin görünümleri, dayanıklılığı kumaşın cinsine göre farklılıklar

göstermektedir. Bu anlamda da kumaş seçimi büyük önem taşımaktadır. Bu konu ileriki bölümlerde daha detaylı olarak ele alınacaktır.

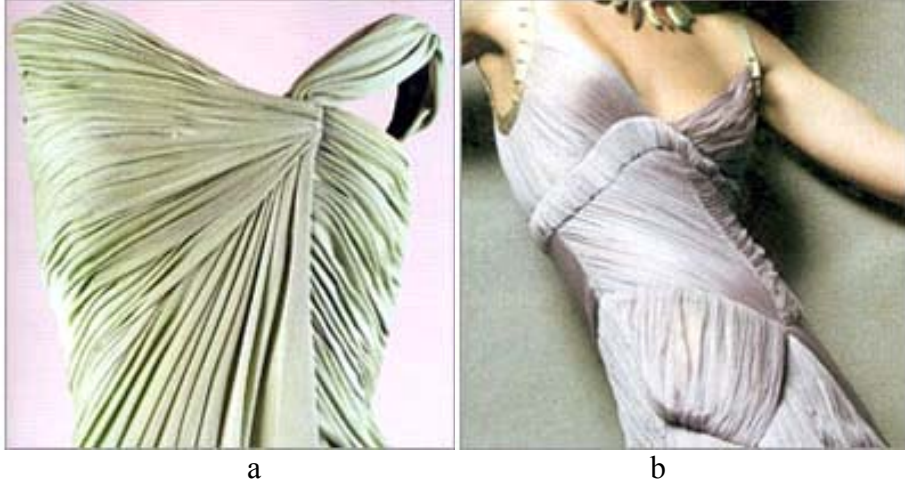
Şekil 62: Emanuel Ungaro'nun 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Piliseye Örnek
(Kaynak: "Emanuel Ungaro", <http://www.style.com> - 15.05.2006)

2.3.2. Drapeler

Drape konusu yüzyıllar boyu gerek resim, gerek heykel sanatı, gerekse giyim sanatında önemli bir yer teşkil etmektedir.

Drape, kumaşın fiziksel ve mekanik performanslarına bağlı olarak kumaş dökümünü ifade etmektedir. Giysi tasarımında drape denildiğinde, kumaşa belirli bölgelerde katlı, dökümlü bir form ve görüntü kazandırılması anlaşılmaktadır. Drape, hem estetik olarak giysiye bir değer katar, dokusal, görsel bir efekt oluşturur, hem de fonksiyonellik katar; yani giysiye esneklik ve rahatlık kazandırır. Şekil 63'te giyside drapelere örnek verilmiştir. Şekil 63 (a) da göğüste düzenli drapeler oluşturulmuş, giysiye estetik bir değer ve doku kazandırılmıştır. Şekil 63 (b) de ise farklı yönlerde yapılan drapeler elbiseye hoş bir görünüm ve farklı bir doku kazandırmıştır.

Şekil 63: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Drapeli Formlara Örnek
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> - 12.05.2006)

2.3.3. Fiyonlar, Kurdeleler ve Çeşitli Bağlamalar

Fiyonk kısaca kelebek biçiminde bağlanmış kurdele olarak tanımlanabilir. Giysi detaylarında sıkça kullanılan fiyonklar, kurdeleler ve bağlamalar dekoratif olarak hoş bir görünüm sağlarlar. Bunun yanında fonksiyonel açıdan da önem teşkil etmektedir. Şekil 64’te çeşitli fiyonk, kurdele ve bağlama örnekleri görülmektedir.

Şekil 64: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Fiyonk ve Bağlamalara Örnek
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> - 18.04.2006)

2.3.4. Yakalar

Yaka, kısaca giysilerin boyna gelen bölümüne eklenen ve çeşitli şekillerde olan parçası olarak tanımlanabilir.⁵⁸

Yaka çeşitleri genel olarak şunlardır:

Kesim şekline göre yaka çeşitleri: V kesimli yaka, C kesimli yaka, açık kesimli yaka, yırtmaç şeklinde kesimli yaka, kayık kesimli yaka

Parça sayısına göre yaka çeşitleri: Tek parçalı yaka, parçalı yaka

Modeline göre yaka çeşitleri: Dik (hakim) yaka, devrik yaka, şal yaka, bisiklet yaka, mendil yaka, denizci yaka, bebe yaka, geniş yaka, balıkçı yaka, oyuk yaka

Gömlek yaka çeşitleri: Atatürk yaka, düğmeli yaka, iğneli yaka

Şekil 65: Alexander McQueen, Ruff Yakaya Örnek

(Kaynak:http://www.style.com/fashionshows/stylehunter/editorial/news/data/style_hunter/060606.xml – 11.04.2006)

⁵⁸ <http://www.tdk.org.tr/tdksozluk/sozbul.asp?kelime=yaka> - 17.04.2006

Şekil 65'te Alexander McQueen'in ruff yaka* yorumlarından örnekler görülmektedir.

Şekil 66'da ise Dior'un 2003 Sonbahar/Kış koleksiyonundan katlı, kabarık yaka formuna örnek gösterilmiştir.

Şekil 66: Dior, 2003 Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Yaka Çeşitlerine Örnek
(Kaynak: "Dior", <http://www.wgsn-edu.com/members/catwalks/shows> – 13.05.2006)

2.3.5. Kol ağzları ve Manşetler

Gömleğin kol ağzına geçirilen, genellikle çift katlı kumaştan yapılan bölüm olarak tanımlanabilir. Giysilerde kullanılan manşet çeşitleri genel olarak şunlardır:

Viyana manşeti: Ütü istemeyen kumaşlardan olan, aşınmaya karşı önlem olarak yapılan manşet şeklidir. Yuvarlak kenarlı ve üstte katlanan kısmı düğmesizdir.

Duble manşet: Dışa kıvrılarak üst üste bindirilen katlardan oluşan manşet

---

* 1558-1603 Elizabeth Döneminde erkek ve kadınların küçük kıvrık yakaların üzerine taktıkları yelpaze şeklinde kımali ve kolalı yakalar.

2.3.6. Büzgüler

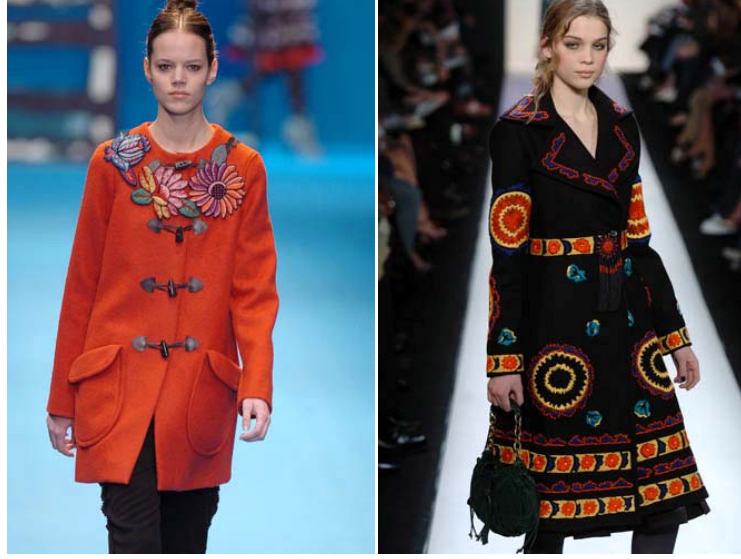
Büzgü, dikişte kumaşın bir ucundan istenilen yere kadar geçirilen bir ipliğin çekilmesiyle oluşan, kumaşın bolluğunu azaltan sık, küçük kıvrım olarak tanımlanabilir. Giysiye farklı formlar kazandırmada sıkça kullanılan büzgüler, aynı zamanda fonksiyonel açıdan da giysiye bolluk ve rahatlık sağlamaktadır. Şekil 67’de giysi detaylarından büzgülere örnek gösterilmektedir. Sağ altta yer alan detayda büzgülü şerit hem giysiye estetik olarak hoş bir görünüm kazandırmanın yanında kullanım kolaylığı da sağlamıştır. Sağ altta bulunan bluzdeki büzgüler ise bluze farklı bir doku kazandırmıştır.

Şekil 67: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Büzgülere Örnek
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> - 16.04.2006)

2.3.7. Nakış ve Aplikeler

Bir yüzey tasarım elementi olan nakış, genellikle kumaş üzerine renkli iplikler veya sırma ve sim kullanarak elle veya makineyle yapılan işleme olarak tanımlanabilir. Aplike ise, düz ya da desenli bir kumaştan kesilmiş motiflerin bir başka kumaşa işlenmesi olarak tanımlanabilir.

Cacharel

BCBG Max Azria

Temperley

Kenzo

Şekil 68: Cacharel, Max Azria, Temperley, Kenzo Koleksiyonundan Giyside Nakış Örnekleri

(Kaynak: <http://www.wgsn-edu.com> - 16.04.2006)

Şekil 68’de Cacharel, Max Azria, Temperley ve Kenzo koleksiyonundan giysi üzerine renkli ipliklerle işlenmiş çeşitli desenlerdeki nakış örnekleri görülmektedir.

2.3.8. Kapamalar

Giyside iki parçayı bir araya getiren çeşitli aksesuarlar ya da detaylar olarak da tanımlanabilir. Çeşitli fermuarlar, düğmeler, biritler, bağlamalar gibi...

En önemli kapama çeşitleri şunlardır:

-Uç uca kapama

-Tek sıra düğmeli kapama

-Kruvaze (çift sıralı) kapama

-Asimetrik kapama

-Sarmalı kapama: Giysinin bir tarafını diğerinin üstüne sarıp kemer, kuşak, düğme veya çıtçıtla tutturulan kapama şeklidir.

-Patletli gizli kapama: Bir yırtmaç kapağının altına yerleştirilmiş düğmeler veya fermuar ile kapatılan kapatma şeklidir.

Şekil 69'da 2004-05 Sonbahar/Kış giysi detaylarından kapama örnekleri görülmektedir. Sol üstte düğmeyle kapamaya, sağ üstte kopça*yla kapamaya, sağ altta fermuarla kamaya örnek verilmiştir.

---

* Bir giysinin iki yanını bitştirmeye yarayan ve metal bir halka ile bir çengelden oluşan araç, agraf

Şekil 69: 2004-05 Sonbahar/Kış Giysi Detaylarından Kapamalara Örnekler
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> - 19.04.2006)Fırfır ve Volanlar

2.3.9. Fırfır ve Volanlar

Fırfır, giysi kenarlarına dikilen kırmalı veya büzgülü süs, farba, farbala olarak tanımlanabilir.⁵⁹ Volan ise, giysilerinin etek ucu, kol gibi yerlerine verev kesilmiş kumaştan yapılan süs olarak tanımlanabilir.

Fırfırların, çift fırfır, pileli fırfır, zikzag fırfır gibi türleri vardır.

Düz kumaş bantlarından elde edilen pileli veya büzgülü fırfırların dışında değişik kesim şekilleriyle elde edilen volanlı fırfırlar da kullanılmaktadır.⁶⁰

⁵⁹ “fırfır”, <http://www.tdk.org.tr/tdksozluk/sozbul.asp?kelime=yaka> - 16.05.2006

⁶⁰ Yakartepe, a.g.e., s. 727

Şekil 70: Dior, 2003 Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Fırfır ve Volanlara Örnekler
(Kaynak: “Dior”, <http://www.wgsn-edu.com/members/catwalks/shows> - 14.05.2006)

Şekil 70’te Dior’un 2003 Sonbahar/Kış koleksiyonundan bol fırfırlı ve volanlı elbise örnekleri görülmektedir.

2.3.10. Dekoratif Aksesuarlar (Püsküller, Dekoratif Şeritler, Ponponlar ve Sonradan Eklenen Aksesuarlar)

Püskül, bir ucundan bazı şeylere süs olarak takılan, diğer ucu serbest saçak biçimindeki iplik demeti olarak tanımlanabilir. Dekoratif şeritler ise, giysiyi süslemek amaçlı dar, uzun parça olarak tanımlanabilir. Günümüzde birçok çeşidi kullanılmaktadır. Ponpon da yuvarlak püskül olarak tanımlanabilir. Şekil 71’de 2006 İlkbahar/Yaz giysi tasarım detaylarından dekoratif aksesuar örnekleri görülmektedir. Sol üstte kordonlarla oluşturulmuş saç örgüleri, sağ üstte ise dantel dekoratif aksesuar olarak kullanılmıştır. Sağ ve sol alttaki Chanel’in elbiselerinde ise renkli şeritler giysiyi süslemiştir.

Şekil 71: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Dekoratif Aksesuarlara Örnekler
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> – 10.05.2006)

2.3.11. Etek Ucu Formları

Etek ucu formları giysinin kullanım şekline ve estetik görünümüne göre çeşitli şekillerde olabilmektedir. Aynı zamanda dekoratif bir unsur olarak da karşımıza çıkmaktadır. Büzgülü, volanlı, firfırlı, püsküllü, pilili gibi çeşitleri vardır.

Şekil 72’de 2006 İlkbahar/Yaz giysi detaylarından etek ucu form örnekleri görülmektedir.

Şekil 72: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Dekoratif Aksesuarlara Örnekler
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> – 10.04.2006)

2.3.12. Makromeler

Makrome, kısaca kalın iplikle veya farklı herhangi bir malzemeyle elde örülmüş iş olarak tanımlanabilir. Şekil 73’te Dior’un 2003 İlkbahar/Yaz koleksiyonundaki makrome yorumlarından örnekler görülmektedir. Sol attaki örnekte makrome kumaşın kendisiyle oluşturulmuştur. Sağ alttaki örnekte ise Dior’un makrome botları görülmektedir.

Şekil 73: Dior, İlkbahar/Yaz 2003 Koleksiyonundan Makrome Örnekleri

(Kaynak:[http://www.wgsnedu.com/members/catwalks/shows/cw2002jul08_004486?report – 05.05.2006](http://www.wgsnedu.com/members/catwalks/shows/cw2002jul08_004486?report-05.05.2006))

2.3.13. Patchwork

Patchwork, çeşitli şekillerde kesilmiş ve farklı desenlerdeki kumaşların belli bir düzen içerisinde birleştirilmesi olarak tanımlanabilir. Şekil 74 (a) da Kenzo'nun 2006 İlkbahar koleksiyonundan patchwork bir bluz, şekil 74 (b) de ise patchwork bir etek örnek olarak verilmiştir.

Şekil 74: Kenzo, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Patchwork Örnekleri

(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006RTW/complete/thumb/KENZO> – 08.05.2006)

2.3.14. Cepler

Cep, genellikle bir şey koymaya yarayan yada dekoratif amaçlı olarak kullanılan, giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen yada üzerine dikilen parça olarak tanımlanabilir.

Başlıca cep çeşitleri ise şunlardır: Yan cep, arka cep, dış cep, fletto cep, üstten takma cep, çerçevesiz takma cep, torba cep, pervazlı cep, verev cep.

Şekil 75'te 2006 İlkbahar/Yaz giysi detaylarından cep örnekleri görülmektedir.

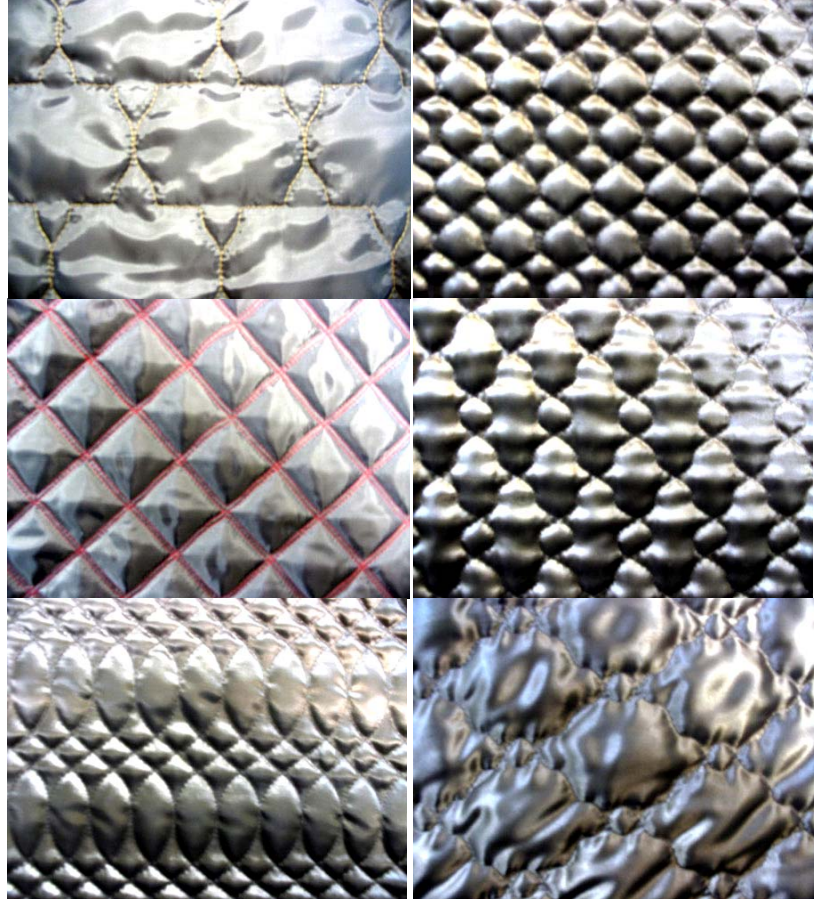

Şekil 75: 2006 İlkbahar/Yaz Giysi Detaylarından Cep Örnekleri
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> – 16.05.2006)

2.3.15. Kapitonerler

Kapitone, içi pamuk veya çeşitli malzemelerle doldurularak dikilmiş, döşemelik veya giyim eşyası yapımında kullanılan kumaş olarak tanımlanabilir. Şekil 76’da çeşitli kapitone örnekleri görülmektedir. Şekil 77’de ise kapitonenin giyside kullanımından örnekler görülmektedir.

Şekil 76: Kapitone Örnekleri

(Kaynak: [http:// www.turpilisevekapitone.com/ modeller.htm](http://www.turpilisevekapitone.com/modeller.htm) – 16.05.2006)

Şekil 77: 2004-05 Sonbahar/Kış, Giysi Detaylarından Kapitoneye Örnekler
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> – 12.05.2006)

2.3.16. Nervür, Fitiller ve Biyeler

Nervür kısaca, bir veya iki milimlik pili olarak tanımlanabilir. Biye, genellikle giysinin yaka, kol, etek çevresine kendi kumaşından veya başka kumaştan geçirilen ince şerit olarak tanımlanabilir. Fitil ise genel olarak kumaşın altına katlanmış bir parça koyulup üstten dikerek yapılan kabartma yol olarak tanımlanabilir. Şekil 78’de Jean Paul Gaultier’in 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan örnekler görülmektedir. Sol üstteki beyaz elbisede sıra sıra nervürler oluşturulmuş ve

transparan kumaşla birleştirilmiştir. Alttaki kırmızı ceketin önü nervürlerle süslenmiştir.

Şekil 78: Jean Paul Gaultier, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Nervür Örnekleri
(Kaynak:http://www.wgsnedu.com/members/catwalks/shows/cw2005jan24_011654?view=Standard&report=6&page=1- 14.05.2006)

2.3.17. Yırtmaçlar

Yırtmaç kısaca, genellikle etek, paça veya kolda dikilmemiş açıklık olarak tanımlanabilir. Fakat günümüzde dekoratif amaçlı görünüm için giysinin çeşitli parçalarında, çeşitli şekillerde kullanılmaktadır.

Yırtmaç şekillerinin başlıcaları şunlardır:

Bantlı yırtmaç, pileli yırtmaç, bağlı yırtmaç, kapalı yırtmaç, kıvrılmış kenarlı yırtmaç, Dior yırtmacı, binici yırtmacı, yalancı yırtmaç⁶¹

2.3.18. Robalar ve Contalar

Roba, bir giysinin göğüsle omuz arasında kalan bölümüne eklenen parça olarak tanımlanabilir. Conta ise pantolonun arka bedeninin üst kısmında bulunan, arka orta dikişinde geniş olarak başlayıp yan dikişe doğru incelen, kendi kumaşından veya

---

⁶¹ y. a.g.e., s. 38

yardımcı kumaştan yapılan giysi parçasıdır. Conta genellikle jean pantolonlarda ve eteklerde kullanılmaktadır.

2.3.19. Bel Formları ve Kemerler

Kemer genel olarak, bele dolanan, kumaş, deri ya da metalden yapılan belbağı olarak tanımlanabilir.

Başlıca kemer çeşitleri şunlardır:

Kendinden kemer, yarım kemer, kordon kemer, tokalı kemer, yalancı kemer, gizli kemer

Şekil 79'da 2006 İlkbahar/Yaz giysi detaylarından kemer örnekleri görülmektedir.

Celine

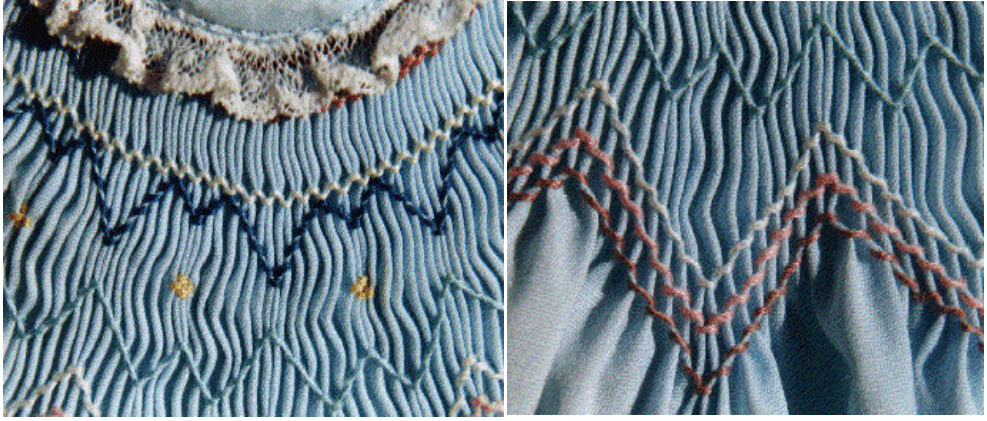

Celine

Şekil 79: 2006 İlkbahar/Yaz, Giysi Detaylarından Kemere Örnekler
(Kaynak: “details”, <http://www.wgsn-edu.com> - 14.05.2006)

2.3.20. Giyside Dekoratif Petek Dokular

Petek dokular kumaşın katlanarak belli aralıklarla doku oluşturacak şekilde tutturulması olarak tanımlanabilir. Şekil 81’de giyside petek doku örneği görülmektedir.

Şekil 80: Giysi Detaylarından Petek Dokuya Örnek

(Kaynak: <http://www.members.aol.com/gabandgo/what.html> – 20.05.2006)

Birinci ve ikinci bölümde kısaca bahsedilmiş olan giyside pilise ve drapelere bu bölümde detaylı olarak ele alınmaktadır.

3. BÖLÜM

PİLİ, PİLİSE ve DRAPELER

3.1. GİYSİDE PİLİSE

Pilise, basitçe katlamak, bir şeye belli bir düzen içinde kıvrım, kat vermek anlamına gelir. Bunun yanında pilise, %100 polyester kumaşlara, polyester karışımı kumaşlara, deriye, sunni deriye uygulanan yüzlerce değişik şekil verme, kırma ve katlama işlemi olarak da tanımlanabilir. Pili ve piliseler hareket kolaylığı sağladığı gibi görsel olarak da güzel bir görünüm sağlamaktadır. Bunun yanında giysi parçalarında bir detay olarak da karşımıza çıkmaktadır. Pili, elde yapılan ve genellikle belirli ebatların üzerindeki katlamalar olarak tanımlanırken pilise, pilise makinalarında yapılan kalıcı katlamalar olarak tanımlanabilir.

Pilise kumaşı elde katlayıp dikerek oluşturulabileceği gibi özel pilise makinelerinde de birçok çeşidi yapılmaktadır. Günümüzde piliseli kumaşlara olan isteğin artması pilise makinelerinde de çeşitliğin artmasını sağlamıştır. Yüzlerce çeşit pilise çeşidi makinelerde kolaylıkla elde edilebilmektedir.

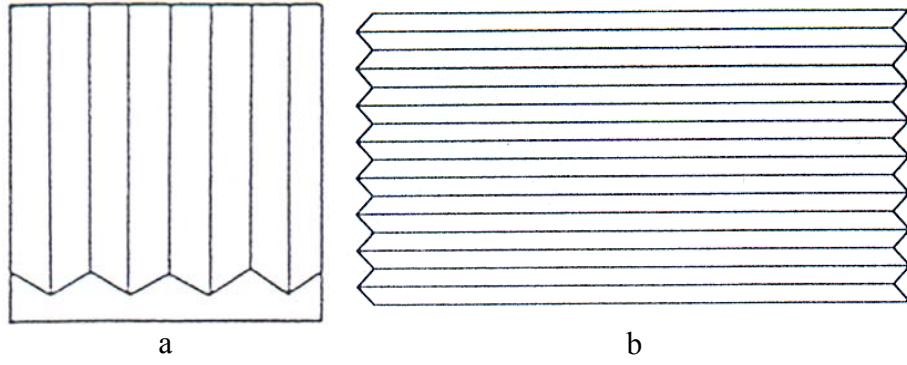
Günümüzde pilisenin birçok çeşidini görmekteyiz. Her geçen gün makinelerde yeni bir çeşit oluşturulmaktadır. Ancak genel anlamıyla pilise çeşitlerini sıralayacak olursak;

3.1.1. Pili ve Pilise Çeşitleri

Pili ve pilisenin ister elde ister makinede yapılsın farklı çeşitleri vardır. Bunların belli başlı olanlarını kısaca açıklayacak olursak;

3.1.1.1. Akordion Pili

Akordion pili dik pili olarak da bilinmektedir. Kumaş belli düzenle katlanıp belli bir ısıyla preslenir. Pililerin yatık değil dik bir görünümü vardır. Şekil 81'de Boudicca'nın koleksiyonundan akordion pilili elbise örneği görülmektedir.

Şekil 81: Akordion Pili Çizimi

(Kaynak: a. TAKAMURA, 1993, s.81 b. KELVEY and MUNSLOW, 2003, s.102)

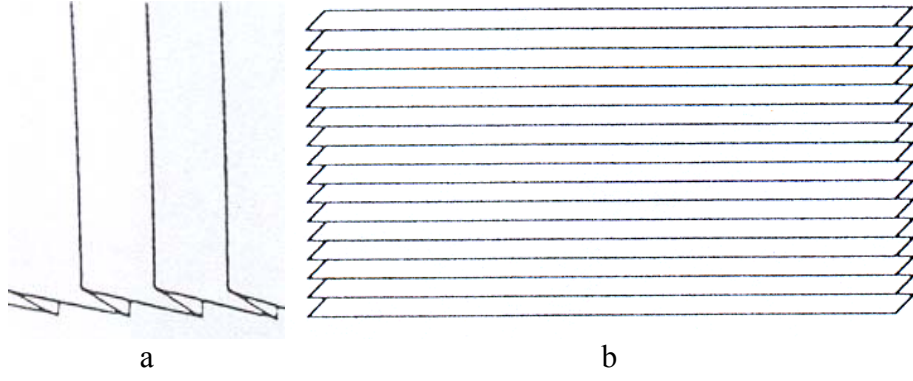

Şekil 82: Boudicca, Akordion Piliye Örnek

(Kaynak: “Boudicca”, <http://www.style.com-14.05.2006>)

3.1.1.2. Keskin Pili

Keskin pili, kumaşın belli bir düzen içinde, katlanarak belli bir ısıyla preslenmesi sonucu oluşmaktadır.

Şekil 83: Keskin Pili Çizimi

(Kaynak: a. TAKAMURA, 1993, s.81 b. KELVEY and MUNSLOW, 2003, s.102)

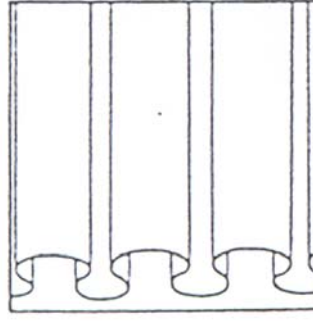

Şekil 84: Keskin Pili Örneği

(Kaynak: [http:// www.apizeadoo.co.uk/ femini.html](http://www.apizeadoo.co.uk/femini.html) – 16.05.2006)

3.1.1.3. Serbest Pili

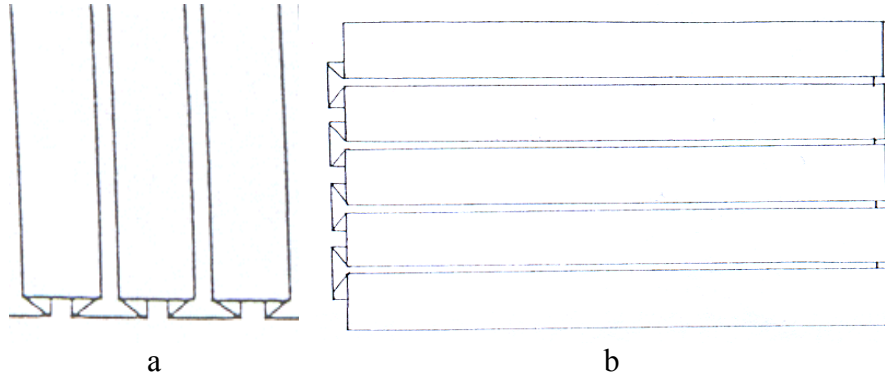
Serbest pili kumaşın düzenli bir şekilde katlandıktan sonra alt kısımlarının serbest bırakılmasıyla oluşturulmaktadır.

Şekil 85: Serbest Pili Çizimi
(Kaynak: a. TAKAMURA, 1993, s.81)

3.1.1.4. Pilikaşe

Pilikaşe, kumaşın belli aralıklarla iki taraftanda kıvrılarak preslanması sonucu oluşturulmaktadır. Şekil 87’de pilikaşeli bir etek örneği görülmektedir.

Şekil 86: Pilikaşe Çizimi
(Kaynak: a. TAKAMURA, 1993, s.81 b. KELVEY and MUNSLOW, 2003, s.102)

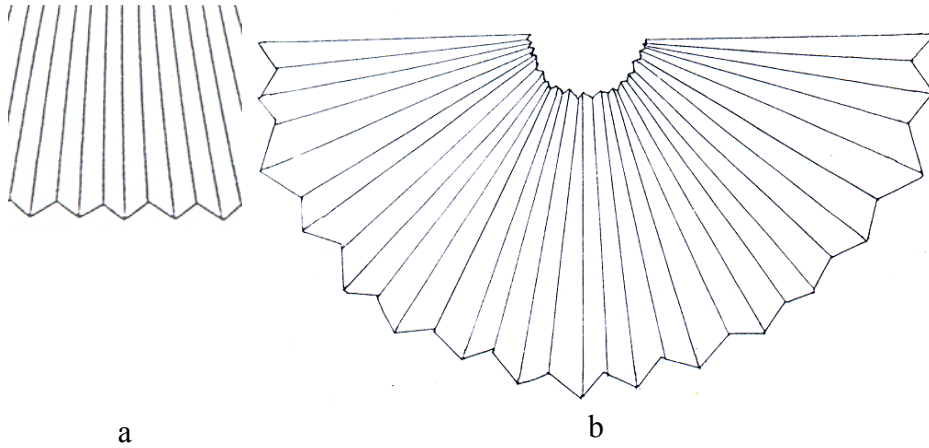

Şekil 87: Pilikaşeye Örnek

(Kaynak: CRILL, WEARDEN and WILSON, 2002, s.171)

3.1.1.5. Güneş Pili:

Güneş pili, kumaşın yarım daire şeklinde kesilip dar aralıktan geniş aralığa doğru katlanıp preslenmesiyle oluşmaktadır. Şekil 90'da As Four koleksiyonundan güneş pilili elbise örnekleri görülmektedir.

Şekil 88: Güneş Pili Çizimi

(Kaynak: a. TAKAMURA, 1993, s.81 b. KELVEY and MUNSLOW, 2003, s.102)

Şekil 89: Güneş Pili Örneği

(Kaynak: [http:// www.plissee-machines.com](http://www.plissee-machines.com) – 17.05.2006)

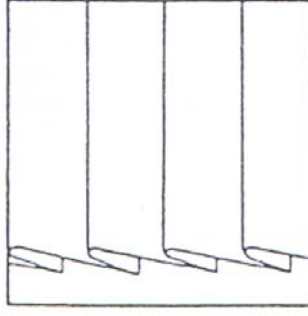

Şekil 90: As Four Koleksiyonundan Güneş Pili Örneği

(Kaynak: “As Four” , <http://www.style.com> – 23.05.2006)

3.1.1.6. Tek Yönlü Pili

Tek yönlü pili, kumaşın belli bir düzen içinde tek bir tarafa katlanmasıyla oluşmaktadır. Şekil 92’de tek yönlü pilise örneği görülmektedir.

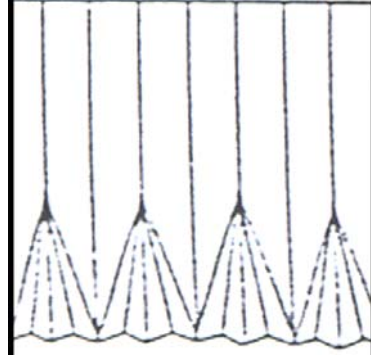
Şekil 91: Tek Yönlü Pili Çizimi
(Kaynak: a. TAKAMURA, 1993, s.81)

Şekil 92: Tek Yönlü Pili Örneği
(Kaynak: CRILL, WEARDEN and WILSON, 2002, s.171)

3.1.1.7. Kademeli Pili

Kademeli pilisede, kumaş belli bir düzen içinde katlanırken, uç kısımlarına ayrıca üçgen şeklinde parçalar kesilip güneş pili uygulanıp birleştirilir.

Şekil 93: Kademeli Pili Çizimi
(Kaynak: a. TAKAMURA, 1993, s.81)

3.1.1.8. Kristal Pili

Kristal pili, kumaşın ince ince katlanıp belli bir ısıda sabitlenmesiyle oluşmaktadır. Şekil 95'te Dior'un 2005 Sonbahar koleksiyonundan kristel piliseli bir elbise görülmektedir.

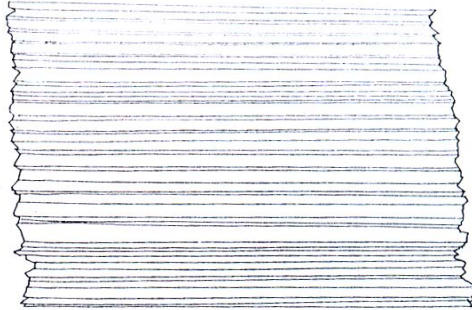
Şekil 94: Kristal Pili Çizimi
(Kaynak: KELVEY and MUNSLOW, 2003, s.102)

Şekil 95: Dior, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Kristal Piliye Örnek
(Kaynak: “Dior” , <http://www.style.com> – 25.05.2006)

3.1.1.9. Mantar Pili

Mantar pili, kumaşın düzensiz şekilde ince ince katlanıp ısıyla sabitlenmesi sonucu oluşmaktadır. Bu pilinin görünümü, mantarın alt kısmındaki dokuyu andırmaktadır. Şekil 97’de Sophia Kokosalaki’nin 2006 İlkbahar koleksiyonundan mantar piliye örnek oluşturabilecek elbise örneği görülmektedir.

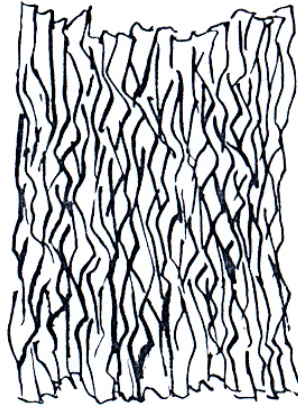
Şekil 96: Mantar Pili Çizimi
(Kaynak: KELVEY and MUNSLOW, 2003, s. 102)

Şekil 97: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Mantar Piliye Örnek
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki” , <http://www.style.com> – 14.05.2006)

3.1.1.10. Crush

Crush, kumaşın düzensiz şekilde katlanıp bükülüp ısıyla sabitlenmesi sonucu oluşan bir dokudur. Görüntüsü ağaç kabuğu dokusunu andırmaktadır. Şekil 99’da Chanel’in 2006 İlkbahar koleksiyonundan crush’a örnek teşkil edecek elbiseler görülmektedir.

Şekil 98: Crush Çizimi

(Kaynak: KELVEY and MUNSLOW, 2003, s. 102)

Şekil 99: Chanel, 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Crush'a Örnek

(Kaynak: "Chanel", <http://www.style.com> – 05.05.2006)

Tüm bu pilise çeşitlerinden ayrı yüzlerce farklı çeşit oluşturulması mümkündür ve nitekim son yıllarda piliselerin moda dünyasında sıkça yer alması pilise çeşitlerinde de artış sağlamıştır. Müşterilerin talebi yeni pilise makinelerinin de piyasaya çıkmasını sağlamıştır.

3.1.2. Metraj Piliseler

İki tip pilise yapım tekniği vardır;

-Dokuma esnasında oluşturulan metraj piliseler

-Kumaşa sonradan uygulanan metraj piliseler

Dokuma esnasında uygulanan metraj piliseler, dokuma makinelerinde elastik ipliklerle oluşturulmaktadır. Kumaş piliseli olarak dokunmuş olur.

Kumaşa sonradan uygulanan metraj piliselerde ise, pilise sonradan pilise makinelerinde yapılmaktadır. Günümüzde pilise makinalarının, Üç Bölümlü Otomatik Dik Pilise Makinesi, Jakar Donanımlı Pilise Makinesi, Kristal Pilise Makinesi, Tam Otomatik Sayısal Sayaç Kontrollü Pilise Makinesi gibi tipleri vardır. Bu makinelerin ayarlarının değiştirilmesiyle yüzlerce farklı pilise çeşidi oluşturmak mümkündür. Pilise makinelerin eni genellikle 1.50 cm civarındadır ama 1.80 olanları da mevcuttur. Kumaşa sonradan uygulanan metraj pilisenin iyi bir sonuç vermesi için polyester ağırlıklı kumaşlar tercih edilmektedir

3.1.2.1. Kumaşa Sonradan Uygulanan Metraj Pilise Örnekleri

Pililerin görünümleri ve dayanıklılığı kumaşın cinsine göre farklılıklar göstermektedir. Bu anlamda da kumaş seçimi büyük önem taşımaktadır. Pilise %100 polyester kumaşlara, polyester karışımı kumaşlara, deriye, suni deriye uygulanabilmektedir.

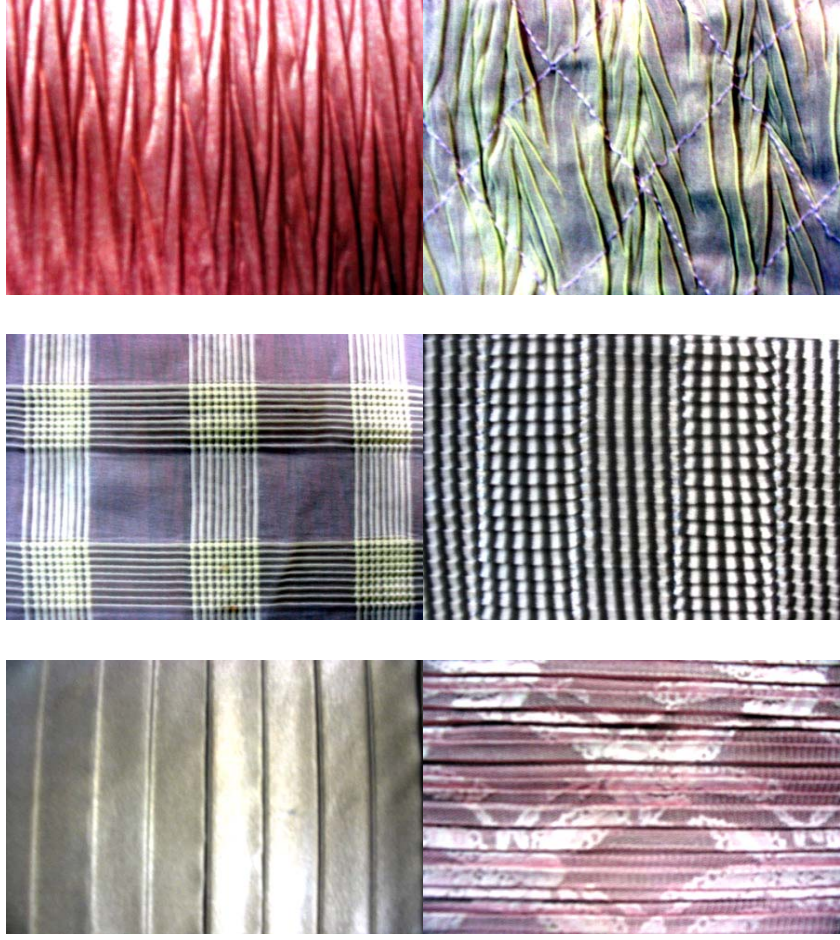

Şekil 100: Katlı Pilise Örnekleri

(Kaynak: [http:// www.fanelplise.com](http://www.fanelplise.com) – 15.05.2006)

Şekil 101: Piliseli Kumaş Örnekleri

(Kaynak: [http:// www.turpilisevekapitone.com/ modeller.htm](http://www.turpilisevekapitone.com/modeller.htm) -20.05.2006)

Şekil 102: Krinkıl Pilise Örnekleri
(Kaynak: [http:// www.fanelplise.com](http://www.fanelplise.com) – 12.05.2006)

3.1.3. Giyside Pilise Örnekleri

Şekil 103: Rei Kawakuba, 1998, Giyside Piliseye Örnek
(Kaynak: Chief Editor FUKAI, 2002, s.662)

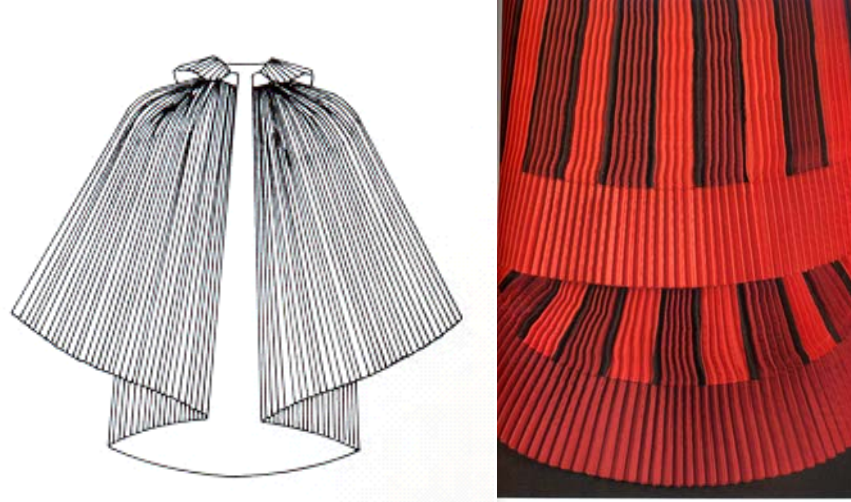
Resim 103'te Rei Kawakuba'nın tasarımında krem rengi düz pamuklu kumaşla birlikte baskılı sert bir kumaş düzenli aralıkla katlanıp piliseler oluşturulmuştur. Bluz ve eteğin ayrı bir parça gibi görüldüğü bu elbisede piliseler giysiye sert ve dokulu bir form kazandırmıştır.

Şekil 104: Jean Patou, Gece Elbisesi, 1930, Giyside Piliseye Örnek
(Kaynak: Chief Editor FUKAI, 2002, s.467)

Resim 104’te Jean Patou’nun siyah ve yeşil ipek krep elbisesinde kalın pililer bel ve kalçada dikilmiş, etek ucunda ve göğüste serbest bırakılmıştır. Böylece piliselerin arasından yeşil kumaşın görünmesi giysiye ayrı bir hareket katmıştır.

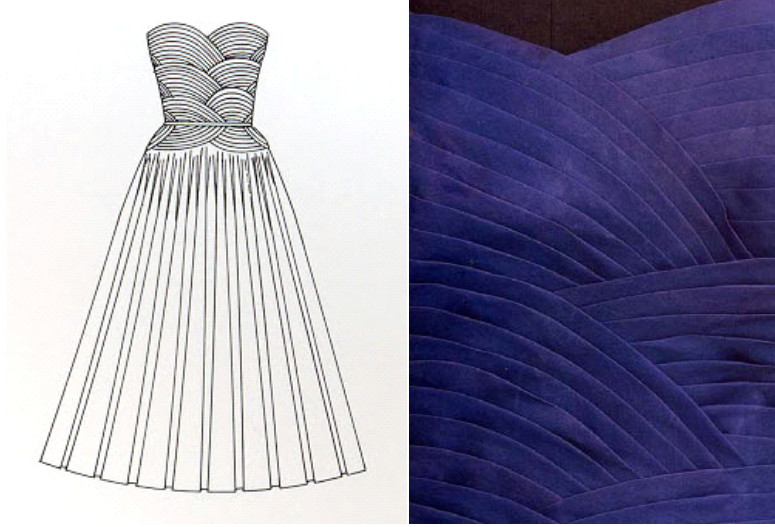
Şekil 105: Matilda Etches, Akordion Piliseli Pelerin, USA, 1949, Giyside Piliseye Örnek
(Kaynak: WILCOX, MENDES, 1991, s.34-35)

Şekil 105'te Matilda Erches'in akordion piliseli pelerini görülmektedir. Bu pelerin ayrı renkteki şeritlerin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Tüm pelerinin piliseli olması güçlü bir doku oluşturmuştur.

Şekil 106: Norman Hartnell, İpek Tafetta Ceket, 1958, Giyside Piliseye Örnek
(Kaynak: WILCOX, MENDES, 1991, s.36-37)

Şekil 106'da Norman Hartnell'in ipek tafetta ceketi görülmektedir. Sepet örgüsü şeklinde yapılmış pilise cekete farklı bir doku kazandırmıştır.

Şekil 107: Jean Desses, İpek Kokteyl Elbisesi, Fransa, 1950, Giyside Piliseye Örnek
(Kaynak: WILCOX, MENDES, 1991, s.36-37)

Şekil 107’de Jean Desses’in ipek kokteyl elbisesi görünmektedir. Dalgalı bir desen oluşturularak yapılan piliseler elbiseye hoş ve değişik bir doku kazandırmıştır.

Şekil 108: Zandra Rhode, İpek Gece Elbisesi, 1981, Giyside Piliseye Örnek
(Kaynak: WILCOX, MENDES, 1991, s.342-43)

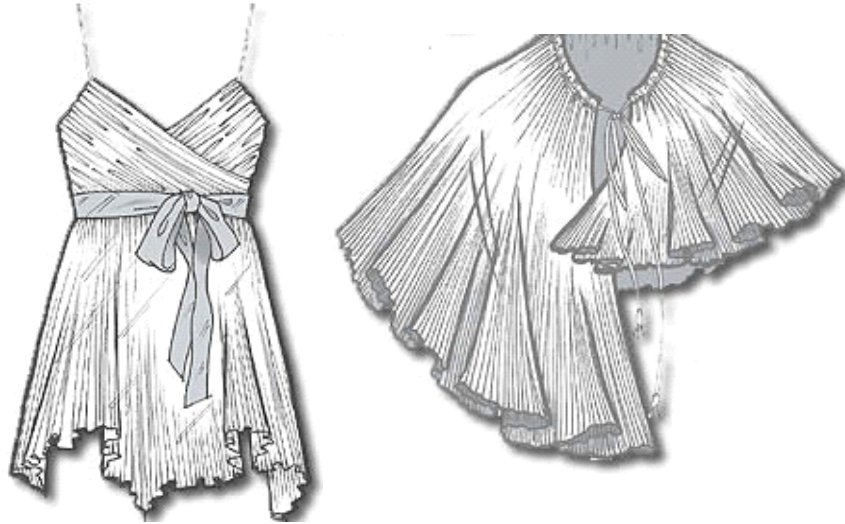
Şekil 108’de Zandra Rhode’nin ipek gece elbisesi görülmektedir. Elbisede piliseli kumaşları gül formuna dönüştürerek, giysiye farklı bir form ve doku kazandırmıştır.

Şekil 109: Piliseli Etek Çizim Örnekleri

(Kaynak: “shape”, <http://www.wgsn-edu.com/edu/edu-members> - 12.05.2006)

Şekil 109 (a) da güneş pili eteğin teknik çizimi görülmekte, Şekil 109 (b) de ise akordion pilili etek teknik çizimi görülmektedir. Şekil 110 (a)’da güneş pilili bluzun teknik çizimi, Şekil 110 (b)’de ise yine güneş pilili bir pelerin teknik çizimi görülmektedir.

Şekil 110: Piliseli Bluz ve Pelerin Çizim Örnekleri

(Kaynak: “shape”, <http://www.wgsn-edu.com/edu/edu-members> - 12.05.2006)

3.2. GİYSİDE DRAPELER

Drape konusu yüzyıllar boyu gerek resim, gerek heykel sanatı, gerekse giyim sanatında önemli bir yer teşkil etmektedir. Drape ise kumaşın fiziksel ve mekanik performanslarına bağlı olarak kumaş dökümünü ifade etmektedir. Kumaşın döküm performansının ölçümünde ‘drape meter’ adı verilen kumaş dökümü ölçüm aleti kullanılmaktadır. Giysi tasarımında drape denildiğinde kumaşa belirli bölgelerde katlı, dökümlü bir form ve görüntü kazandırılması anlaşılmaktadır. Burada genel olarak iki amaçtan bahsedilebilir; Birincisi estetik olarak giysiye bir değer katma, yani hem dokusal hem görsel bir efekt oluşturmak, ikincisi fonksiyonellik katmak, yani giysiye esneklik kazandırmak, bolluk, rahatlık, hareket serbestliği kazandırmak.

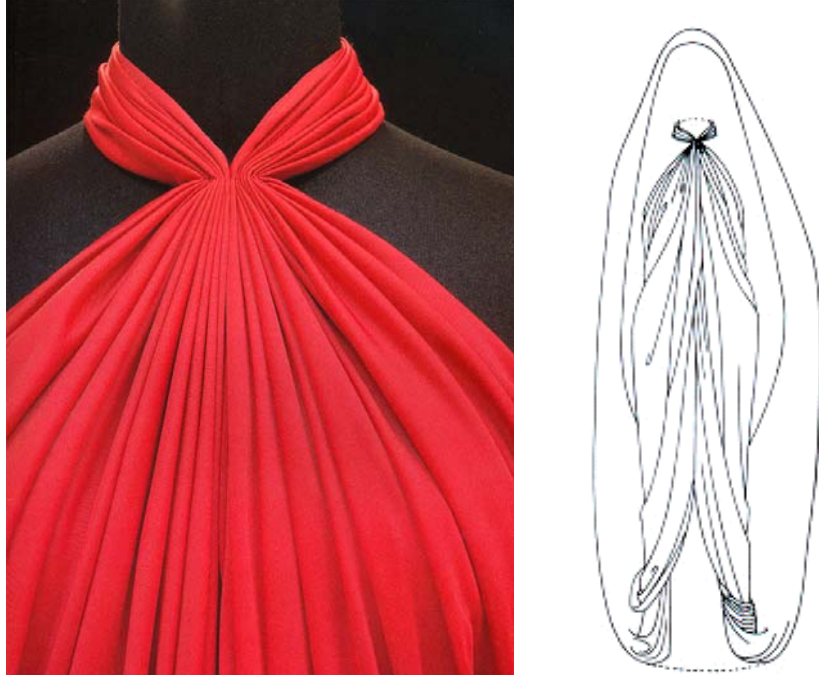
Drape yapımında genellikle, istenilen drape formunu beden yada manken üzerinde vermede büyük kolaylık sağladığı için drapaj yöntemiyle kalıp hazırlama tekniği tercih edilmektedir.

Drapaj çalışılması manken üzerinde yapılır. Modelin tümünü, drape ve pililerin düşüşünü, modelin ahenk ve özelliğini vermek yönünden bu tür çalışma büyük kolaylık sağlamaktadır.

Bunun yanında diğer kalıp yöntemleri de kullanılabilir.

3.2.1. Giyside Drape Örnekleri

Şekil 111: Drapeli Bluz ve Pelerin Çizim Örnekleri

(Kaynak: WILCOX, MENDES, 1991, s.29)

Şekil 111’de, Yuki, tasarlamış olduğu kırmızı jarse elbisenin boyun kısmını büzerek drapeler oluşturmuş ve elbiseye farklı bir görünüm ve doku kazandırmıştır.

Şekil 112: Cristobal Balenciaga, Kokteyl Elbisesi, 1955, Giyside Drapeye Örnek
(Kaynak: Chief Editor FUKAI, 2002, s.524)

Şekil 112’de görülen Balenciaga’nın pembe renkli tafta kumaştan tasarlamış olduğu elbisede, düzensiz drapeler oluşturularak giysiye kabarık bir form kazandırılmıştır.

Şekil 113: Charles James, “Sirene”, 1938, Giyside Drapeye Örnek
(Kaynak: BAUDOT, s.119)

Şekil 113’te Charles James’in tasarlamış olduğu drapeli bir elbise görülmektedir. Elbisenin önünde ve arkasında sıralar halinde oluşturulan nervürler yanlarda serbest bırakılmış ve düzenli drapelerin oluşması sağlanmıştır.

Şekil 114: Donna Karan Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örneği
(Kaynak: “Donna Karan”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 10.04.2006)

Şekil 114’te günümüz modacılarından Donna Karan’ın Yunan etkili tasarımını görülmektedir. Donna Karan metalik jarse bir kumaşla yapmış olduğu tasarımın üst bedeninde oluşturduğu drapeleri yine metal rengi şeritlerle tutturmuştur. Etek kısmında ise drapeler belden aşağıya serbest bırakılıp etek ucu tekrar bele tutturularak hareket kazandırılmıştır.

Şekil 115: a. Molinari b. Preen Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örnekleri

(Kaynak: “Molinari, Preen”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 02.05.2006)

Şekil 115 (a) da Molinari’nin tasarlamış olduğu yeşil jarse elbisede degaje yaka görülmektedir. Degaje yaka kumaşın verev kesilmesiyle oluşturulmaktadır. Kumaşın verev kesilerek kullanılması kumaşta dökümlülüğü artırmakta ve kumaşı bedene oturtmakta büyük rahatlık sağlamaktadır. Şekil 115 (b) de ise Preen’in gri renkli elbisesindeki serbest drapeler dikkati çekmektedir.

Şekil 116: a. Cavalli b. YSL Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örnekleri
(Kaynak: “Cavalli, YSL”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 03.05.2006)

Şekil 116 (a) da Cavalli'nin kırmızı saten elbisesinde belin sağ kenarında yarım daire şeklindeki bir aksesuarın etrafına kumaş geçirilerek drapeler oluşturulmuştur. Bu drapeler tüm vücudu sararak etek ucunda serbest bırakılmıştır. Şekil 116 (b) de ise Yves Saint Laurent'in sarı şeffaf elbisesinde drapeler genellikle üst bedende ve etek ucunda göze çarpmaktadır. Ara ara kumaşı büzerek ve bükerek oluşturulan drapeler giysiye hareket kazandırmıştır.

Şekil 117: Elie Saab 2006 İlkbahar Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örnekleri
(Kaynak: “Elie Saab”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 10.05.2006)

Şekil 117 (a) da ki yeşil tafta elbisesinde Elie Saab, üst bedende ve kalçada drapelerle kumaşı bedene sıkıca oturtmuş, etek ucunda serbest bırakarak hareket vermiştir. Şekil 117 (b) deki pembe saten elbisesinde ise yine üst bedende drapeler oluşturup belin solunda bir düğümle etek ucunu serbest bırakmıştır.

Şekil 118: a. Valentino b. Jean Paul Gaultier Koleksiyonundan Drapeli Elbise Örnekleri
(Kaynak: “Valentino, Christian Lacroix”, <http://www.style.com/fashionshows/collections> - 12.05.2006)

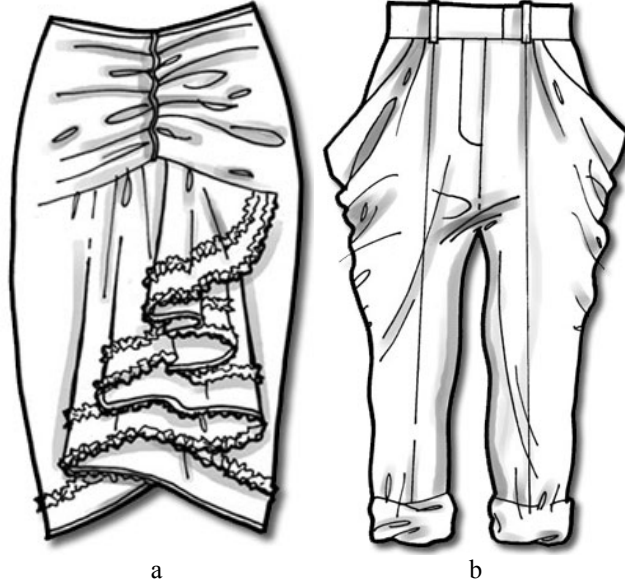
Şekil 118 (a) da, Valentino'nun kırmızı saten elbisesinde kalçadaki drapeler dikkati çekmektedir. Kalçanın sağında büzülerek oluşturulan drapelerin uçları dışarıya doğru serbest bırakılmış, bu da elbiseye ayrı bir görünüm kazandırmıştır. Şekil 118 (b) de Gaultier'in mor renkli örme kadife elbisesinde ise öndeki geniş degaje yaka dikkati çekmektedir. Kalçada uygulanan drapeler ise eteğe hareket kazandırmıştır.

Şekil 119: Drapeli Bluz Çizim Örnekleri

(Kaynak: “shape”, <http://www.wgsn-edu.com/edu/edu-members> - 12.05.2006)

Şekil 119’da drapeli bluz teknik çizim örnekleri görülmektedir. Şekil 120 (a)’da korsajlı drapeli bir etek teknik çizim örneği görülmektedir. Şekil 120 (b)’de ise drapeli bir pantolonun teknik çizim örneği görülmektedir.

Şekil 120: Drapeli Bluz Çizim Örnekleri

(Kaynak: “shape”, <http://www.wgsn-edu.com/edu/edu-members> - 12.05.2006)

4. BÖLÜM

PİLİSE VE DRAPELERİ ETKİN KULLANAN GÜNÜMÜZ MODA TASARIMCILARINDAN ÖRNEKLER

Son yıllarda günümüz modacıları, Yunan, Roma ve gerekse Mısır kıyafetlerinden esinlenip bol drapeli, piliseli formları etkin bir şekilde kullanmışlardır. Bu bölümde drapeli ve pliseli formları etkin kullanan modacıardan belli başlı olanlara değinilmiştir.

4.1. MADAME ALIX GRES

Madame Alix Gres 1903'de Paris'de doğmuştur. Bir heykeltıraş olmayı çok istemiş, kariyerine Paris'in moda evleri için tuval yaparak başlamıştır. Premet moda evi için bir süre çalışmıştır. 1934'de Alix Barton adıyla kendi moda evini kurmuş ve Alix adıyla elbiseleri moda dergilerinde görülmeye başlamıştır. Basit elbise denemelerine, özellikle, döküm ve drape özelliği yüksek olan günlük jarse elbiselerle başlamıştır.⁶² Kreasyonu 1939'da uluslararası Exposition'da Paris'te sergilenmiş ve birincilik ödülü kazanmıştır.

---

⁶² “Madame Alix Gres”, <http://www.designerhistory.com/historyofashion/gres.html>, -
05.5.2006

Şekil 121: Madame Alix Gres, Beyaz İpek Jarse Gece Elbisesi, 1944
(Kaynak: Chief Editor FUKAI, 2002, s. 480)

30'larda Alix elbiseleri büyük hayranlık yaratmıştır. Heykel eğitimi onun klasik yunan stilini yakalamasına yardımcı olmuş, drapajda da çok başarı sağlamıştır. Çalışmalarında genellikle yunan heykellerinden etkilenmiş; adeta kadını yaşayan bir heykele dönüştürmüştür. Şekil 121'de ipek jarse kumaş kullanarak hazırladığı, ince ve yoğun drapeli gece elbisesi görülmektedir. Bu çalışmada ince drapeleri kontrol altına alabilmek ve sabitleyebilmek amacıyla göğüs üstlerinde ince el dikişleri yapmış, ayrıca bu dikiş ekseni de drapelerin yönünü de değiştirerek giysiye farklı bir çizgi katmıştır.

Şekil 122: Madame Alix Gres, Beyaz İpek Jarse Gece Elbisesi, 1958
(Kaynak: Chief Editor FUKAI, 2002, s. 480)

Alix Gres, jarse kumaş kullanarak, çok ince pililerle drapeler yaratma tekniğini geliştirmiştir. İnce pililerin oluşturulması ve kontrolü çok zaman aldığından

Madame Gres'in elbiselerinin bitirilmesi yaklaşık 300 saati bulmaktaydı çünkü kıyafetler 1 milimetrelilik pililerden oluşturulmaktaydı.

Şekil 122'de, Alix Gres'in diğer bir pilise ve drapeli eseri görülmektedir. 1987'de moda evi iflas etmiştir. 1994'de Metropolitan Müzesi, New York'ta, Madam Alix Gres için bir retrospektif sergisi düzenlemiş, binlerce insan sergiye akın etmiştir.

Şekil 123: Madame Alix Gres, Mor İpek Jarse Kumaştan Drapeli Elbise, Kent State University Museum, 1970

(Kaynak: “Gres”, <http://www.dept.kent.edu/museum/exhibit/spirals/gres.htm> – 06.05.2006)

Şekil 123’te Madame Gres’in giyside büyük drapelerle form arayışının yorumlandığı bir çalışma görülmektedir.

Japon modasının büyük dağıtımçılarından Yogi Tsusho, 1988’de Madame Gres adını satın almış ve markayı Japonya’da geliştirmiştir. 2002 yazında Japon tasarımcı Koji Tatsuno işleri ele almıştır. Tatsuna, Gres’in drapaj stilini yeni ve modern teknikler kullanarak uygulamaya devam etmiş, Gres’in şıklığını korumuştur.⁶³

---

⁶³“Madame Alix Gres”, <http://www.designerhistory.com/historyofashion/gres.html> - 06.05.2006

Şekil 124: Madame Alix Gres, Bordo, İpek Tafta Kumaştan Drapeli Elbise, Paris, 1960-1970

(Kaynak: “Gres”, <http://www.dept.kent.edu/museum/exhibit/spirals/gres.htm> – 06.05.2006)

Şekil 124’te ipek tafta kumaşla hazırladığı, tek bir omuz üzerinde yoğun, büyük drapelerle oluşturduğu bir gece elbisesi görülmektedir. Burada tafta kumaşın drapede kağıtımsı katlanması ve görünümü giysiye o zaman için farklı ve yeni bir yorum katmıştır.

Şekil 125: Madame Alix Gres, Kırmızı İpek Kumaştan Kokteyl Elbisesi, 1960
(Kaynak: “Gres”, [http:// www.metmuseum.org/ toah/hd/orie/hd_orie.htm](http://www.metmuseum.org/toah/hd/orie/hd_orie.htm) - 06.05.2006)

Şekil 125’te Madame Alix Gres kırmızı ipek kumaştan kokteyl elbisesi görülmektedir. Burada Roma giysisi olan togadan etkilenildiği düşünülmektedir.

Şekil 126: Madame Alix Gres, Turuncu Kadife Ceket, 1939 The Metropolitan Museum of Art, New York

(Kaynak: “Gres”, [http:// www.metmuseum.org/.../ windsor_images.htm](http://www.metmuseum.org/.../windsor_images.htm) - 06.05.2006)

Bu çalışmada Madame Gres, kadife kumaşla ne denli güzel drapeler yapılabileceğini göstermiştir. Kadife kumaşın gerek drapelerdeki, gerekse volanlardaki katlarda ışığı farklı yansıtması ile drapeli kısımlardaki dokunsal ve görsel doku efektleri giysiye o güne kadar hiç görülmemiş bambaşka estetik değerler katmıştır.

4.2. MADELEINE VIONNET

Madeleine Vionnet 1876’da Fransa’da doğmuştur. 1912 de kendi moda evini kurmuş fakat 1. dünya savaşı süresince kapanmıştır. 1918 yılından hemen sonra ise karşı konulmaz yükselişi başlamıştır.⁶⁴

---

⁶⁴ Editing Lucilla Watson , **Fashion The Century of the Designer 1900-1999**, Könemann Verlagsgesellschaft mbH, 2000, s.71-76

Onun 1922'deki icadı olan verev kesimin modaaya büyük katkısı olmuştur. Kariyeri boyunca, Coco Chanel ile karşılaştırılmıştır. Buna rağmen ayırt edilen ve devrimci bir stili vardır. Korseleri, vatkaları, dolguları ve insan bedeninin doğal çizgilerini bozan herşeyi reddetmiştir. Onun markası drapeli, formu saran giysileridir. Aynı zamanda şifon mendil elbiseleriyle ve eşsiz kenar dikişleriyle de moda dünyasındaki yerini korumuştur.⁶⁵

Şekil 127: Madeleine Vionnet, Mor ve Kırmızı Renkli Kadife Gece Elbisesinden Detay, 1938-1939

(Kaynak: KAMITSIZ, 1996, s. 48)

Şekil 127'de Vionnet, yine kadife kumaşta kat ve drapeyi başarılı bir şekilde yorumlamış, drapelere ışığı farklı yansımasıyla dramatik bir hal alışı görmekteyiz.

Vionnet, tasarımların eskizleri yapmamış, bunun yerine küçük manken üzerinde denemeler yapmıştır. Tekerlekteki çömlek gibi şekilleri, çizgileri ve hacimleri oynamıştır. Mankene süslenecek pasif bir nesne gibi değil, canlı, hareketli insan gibi davranmıştır.

---

⁶⁵ "Vionnet", <http://www.ac.aup.fr/ggilbert/contentpages/vionnet.html> - 06.04.2006

Şekil 128: Madeleine Vionnet, Küçük Mankeni Üzerinde Çalışırken
(Kaynak: WATSON, 2000, s.71-76)

Coco Chanel ve Paul Poiret gibi Vionnet de korseye karşı jenerasyona aittir. Kumaşı zekice kullanmıştır. Yunan peploslarını temel alan dikişsiz modeller oluşturmuştur. Bu basit dikdörtgen kumaş, omuzdan aşağıya sarkıtılır ve bel etrafını kuşatır. 1920 lerde geometrik kesimli elbiseleri moda haline getirmiştir. Bunlar, fütürist ve kübist estetiklerini yansıtmaktadır. Üçgen, dikdörtgen, kare, yuvarlak ve taç yaprağına benzer şekilleri sıkça kullanmıştır.

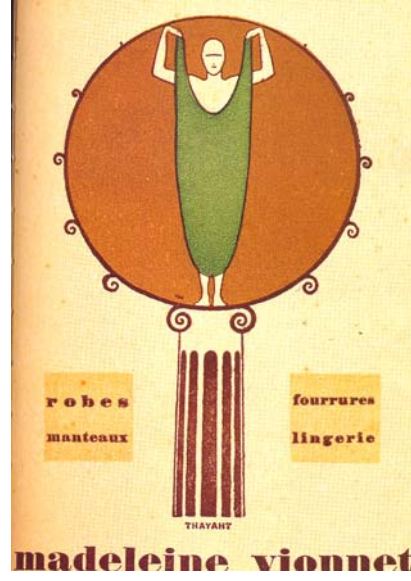
Şekil 129: ‘Bas Relief’, Vogue, Kasım, 1931

(Kaynak: Lydia KAMITSIS, 1996, s.38)

Tasarımlarının akıcılığının sırrı onun verev kesimi kullanımındır. Daha çok giysinin yaka, kol, boyun ve şerit tasarımlarında kullanılan verev kesim kumaşı, verev eksen yani köşegen boyunca kesmektir. Bu kesim esneklik ve geleneksel düz kesimde imkansız olan vücudu sarma, vücudun şeklini herhangi bir kesim yada pens kullanmadan alma özelliği sağlamaktadır. Vionnet ile birlikte verev kesim, giysi tasarım dünyasında ilk olarak sahneye çıkmış, kumaş bütün olarak, kesintisiz ve vücudu kuşatacak şekilde kullanılabilmiştir.⁶⁶ Şekil 129’da Vionnet’in verev kesimi ve drapeyi ne denli ustaca giysilerinde kullandığı açıkça görülmektedir. Resimde aynı zamanda Vionnet’in giysilerinde heykelsi formlar oluşturduğu da gözlenmektedir. Şekil 130’da heykelsi form ve sütunların Vionnet moda evinin logosuna bile taşındığına dikkat çekilmektedir.

---

⁶⁶ Edited by Gerda Bauxbaum, **Icons of Fashion The 20th Century**, Prestel Verlag, Munich, London, New York, 1999, s.39

Şekil 130: Thayaht Tarafından Tasarlanan ve Giriş Davetiyelerine Basılan Vionnet Moda Evinin Logosu, 1919

(Kaynak: Lydia KAMITSIS, 1996, s.31)

Şekil 131: Madeleine Vionnet, Lame Gece Elbisesi, 1937

(Kaynak: KAMITSIZ, 1996, s. 45)

Günümüzde pek çok ünlü ve başarılı moda tasarımcısı onu övmeye ve yenilikçi modanın ilk ustalarından biri olarak gördüklerini ifade etmektedirler. Modanın en fazla saygı gören çağdaş tasarımcılarından Issey Miyake, ilk kez bir Vionnet elbisesi gördüğünde “zafer tanrıçasının yeniden doğduğunu düşündüm” demiştir. Vionnet, feminen formu yücelttiği düşünülmektedir ⁶⁷

Madeleine Vionnet verev kesimiyle ün salmıştır. En yüksek kalitede terzilerden biri olan tasarımcı Azzedine Alara, Vionnet’ nin kesim sırlarını çözmek için aylarını harcamış ve Vionnet’in 1935 te tasarlamış olduğu fildişi renkli elbiseyi çözmeyi başarabilen tek kişi olmuştur. Tek bir dikişle tüm vücudu saran bu elbise, tekstil ve moda müzesinde bir mankenin üzerinde sergilenmiştir. (Şekil 132)

Şekil 132: Madeleine Vionnet, Fildişi Renkli Krep Elbise, 1935-1936
(Kaynak: KAMITSIZ, 1996, s. 37)

Madeleine Vionnet kadın vücuduna bir doktor gibi yaklaşmış ve ona zarar vermeden muhafaza etmiştir. Dikişlerini bir cerrah edasıyla ince ince dikmiştir. Vionnet, modellerini çizmek yerine ahşap minyatür model üzerinde tasarımlarını

⁶⁷ “vionnet”, <http://www.ac.aup.fr/ggilbert/contentpages/vionnet.html> - 16.05.2006

gerçekleştirmiştir. (Şekil 128). Bu şekilde materyali manken üzerinde deneyerek vücut kıvrımlarına en iyi nasıl uyum sağladığını görme imkanı bulmuştur. Verev kesim o zamana kadar yalnızca yakalar için kullanılmış fakat tüm elbise için hiçbir zaman kullanılmamıştır.

Şekil 133: Fildişi Renkli Krep Elbisenin Yapım Aşamaları, 1935-1936

(Kaynak: www.wgsn-edu.com – 15.05.2006)

Bunun yanında Vionnet'in elbiselerini giymek kolay değildir. Onun kesimleri öyle olağan dışıdır ki, çoğu müşteriler onun elbiselerini giymekte zorlanmış ve talimatlar için üretici kendisine sormak zorunda kalmışlardır. Vionnet'in muhteşem kreasyonlarındaki ikinci en önemli içerik malzemedir. Sadece yumuşak malzemeler vücut hareketlerine uyum sağlayabilir. Bu yüzden daha çok ipek krep, kadife, muslin, ve saten kullanmıştır. Kumaşları genellikle olması gerekenden 2 kat uzun kullanarak verev kesimi rahat bir şekilde uygulayabilmiştir. 1918'de Bianchini Ferier, Vionnet'e özel kendi malzemelerini geliştirmişlerdir. Rosalba krepisi gibi. Rosalba krepisi, ipek ve asetattan yapılmış ilk sentetik materyallerdendir.

Giysilerinde, renk, desen, yüzey gibi tasarım elementlerinden ziyade yapısal tasarım elementlerine ve çizgiye çokça yer vermiştir. Süsleme için nakışlar, stilize güller ve değişik düğümler onun favorilerinden olmuştur ve bunlar aynı zamanda kumaşı stratejik bir noktada bir araya toplamış, böylece dikişe gerek kalmamıştır. Vionnet, süslemenin elbisenin ağırlığını düşürmemesine de oldukça dikkat etmiştir. Nakış, kumaşın çizgileriyle birlikte yorumlamış; böylece vücudun tüm hareketini takip edebilmiştir. Onun tasarımlarında sade bir giyimden fazlası amaçlanmıştır. Vionnet'e göre giysi kadının yoldaşdır, o güldüğünde giysi de onunla beraber gülmelidir.

Madeleine Vionnet, tekniğinin eşsiz olduğunu biliyor ve taklitlere karşı korumaya çabalamıştır. Her tasarımını ön, arka ve yan olmak üzere üç fotoğrafla belgelemiş ve sonra onları telif hakkı albümüne koymuştur. Bu şekilde yetmişbeş albüm doldurmuş ve bu albümler Union Française Des Arts Du Costume'nin koleksiyonlarının temelini oluşturmuştur.⁶⁸

---

⁶⁸ Watson, a.g.e., s.71-76

Şekil 134: Madeleine Vionnet'in Tasarımlarının Önden, Arkadan ve Yandan Fotoğrafları
(Kaynak: WATSON, 2000, s.76)

Vionnet, yalnızca güzel kadınları giydirmekten hoşlanmıştır. Favorisi Paris'in en şık kadını olan Gramont Düşesidir. Diğer müşterileri, klasik giyinmeyi sevmeyen Belçika Kraliçesi, Bayan Willam Vanderbilt ve Elsie de Wolte'dir.

Bugün, Vionnet elbiseleri dünya çapında müzelerde sergilenmektedir. Hemen hemen çoğu soyut bir görünüme sahiptir ve vücutta drapeler halinde süzülürler. Her bir eser, kumaşların hareketi ve duruşları ile ilgili derin bilgilere sahiptir. İpek ve jarseyi sıkça kullanmıştır. Bunların dışında favorileri krep, jorjet, müslin, organze ve lame olmuştur. Onun verev kesimde kullandığı kumaşları iki metre ende oluşturulmuştur. Yıldız, içiçe geçen daireler veya dairesel çiçekler bir elbiseyi belde giderek inceltip ve kalçalarda genişleteği düşüncesiyle Haute Couture tasarımcıların nakış tasarımlarını yapan Fransız Lasege'den yardım alarak giysilerini süslemiştir .

Şekil 135: Lasage Motifleriyle İşlenmiş Vionnet Elbiseleri,1931
(Kaynak: KAMITSIZ, 1996, s. 52-53)

Şekil 135 (a)'da Lasage motifleriyle işlenmiş, incilerle süslenmiş, gri renkte müslin gece elbisesi görülmektedir. Şekil 135 (b)'de ise Lasage tarafından siyah ve gümüş renkli daire motifleriyle işlenmiş, siyah tül gece elbisesi görülmektedir.

Şekil 136: a. Drapeli ve Bol Dökümlü Vionnet Elbisesi, 1918-1919 . Vionnet, Drapeli Elbise1918-1919

(Kaynak: KAMITSIS, 1996, s.34-47)

Şekil 136 (a)'da sarı renkli ipek krep kumaştan geometrik formlu elbise görülmektedir. Şekil 136 (b)'de Vu Magazine ait kapak fotoğrafı görülmektedir.

Şekil 137: a. Vionnet, İşlemeli Siyah Tül Elbise, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1938 b. Vionnet, Gece Elbisesi, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1938
(Kaynak: “Vionnet”, http://www.metmuseum.org/.../windsor_images.htm – 15.04.2006)

Şekil 137 (a)'da Madeleine Vionnet' e ait ipek saten ve işlemeli siyah tül den hazırlanmış gece elbisesi görülmektedir. Şekil 137 (b)'de ise, gümüş lame ve ipek tül den hazırlanmış gece elbisesi görülmektedir. Bu çalışmalarda Vionnet elbiselerinde dekoratif tasarım öğelerinin dikkatli kullanımına örnekler görmekteyiz.

4.3. MARIANO FORTUNY

Mariano Fortuny Y Madrazo 1871'de, İspanya Granada'da doğmuştur. Fortuny, yalnızca elbise ve kumaş tasarımlarında başarılı olmakla kalmamış ayrıca iç mekan ve sahne tasarımı, resim, fotoğrafçılık, mimari, aydınlatma gibi çeşitli sanat dallarında da başarılı olmuştur. Ayrıca Fortuny çeşitli tekstil boyama yöntemlerini, kumaş üzerine baskı tekniklerini , antika brokarların ve duvar halılarının renk ve güzelliğini keşfetmiştir. 1900'lerin başlarında Mariano Fortuny Y Madrazo tekstil ve modada İngiliz tasarımcı William Morris ve ressam E-Burne Jones'dan çok etkilenmiştir.

1907 yılında Fortuny, Art Nouveau sanatı etkili ünlü giysisi kıvrımlı ipekten “Delphos Kaftanı” nı tasarlamıştır. Eski Yunan kadın elbisesinden esinlenen bu kıvrımlı uzun elbiseler sade ve bol, estetik ve fonksiyonel tasarımlar olup; kenarları genellikle hem süslü hem fonksiyonel olan Venedik renkli cam boncuklarla işlenmiştir. Bu elbiselerin güzelliği zarif sadeliklerinde, mükemmel kesimlerinde, malzemenin üstün kalitesinde ve renklerin zenginliğinde ve duyarlılığında yatmaktadır. Bütün bu unsurlar, mükemmel bir şekilde birleşerek Fortuny giysisini bir “sanat eseri” yapmaktadır.⁶⁹

Mariano Fortuny Madrazo 1949 yılında Venedik sarayında hayata veda etmiştir.

Şekil 138: Mariano Fortuny, Delphos, İpek Elbiseleri, 1909-1910
(Kaynak: “Fortuny”, <http://www.powerhousemuseum.com> – 22.04.2006)

⁶⁹ <http://www.senses-artnouveau.com/biography.php?artist> – 22.04.2006

Şekil 139: Mariano Fortuny, Delphos, İpek Elbiseleri, 1930

(Kaynak: “Fortuny”, www.designerhistory.comdesignerhistory.com – 22.04.2006)

Şekil 138’de, Mariano Fortuny elbiselerinde, ince parlak, ipek kumaş kullanılmış, kumaşın kıvrılıp katlanmasıyla ince pilise etkileri oluşturulmuş, bu da giyside dokusal efektlerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Delphos giysilerinde, kumaş çok fazla parçalanmadan kullanılmaktadır. Şekil 140’ta ise Fortuny’nin Delphos adı verilen giysilerinde kullandığı ince piliseli kumaş detayı gösterilmektedir.

Şekil 140: Mariano Fortuny'nin Klasik Sayılabilecek Piliseli Kumaş Örneği , 1930
(Kaynak: "Fortuny", www.designerhistory.com – 22.04.2006)

Şekil 141: a. Mariano Fortuny, Kaftan, 1930 b. Mariano Fortuny, Bordo Kadife Ceket, 1920
(Kaynak: "Fortuny", <http://www.metmuseum.org/Works of Art/viewHigh.asp?d...> - 22.04.2006)

Şekil 141 (a) da, Mariano Fortuny'nin kaftan tasarımı görülmektedir. Şekil 141 (b)'de ise bordo kadife ceketi görülmektedir. Fortuny'nin bu giysilerinde, büyük drapeli formlar dikkati çekmektedir.

4.4. ISSEY MIYAKE

Issey Miyake, giysi tasarımında pilise ve drapeyi en etkin bir şekilde kullanan moda tasarımcılarından biridir. Miyake 1938'de Japonya Hiroshima şehrinde doğmuştur. Tokyo'da Tama Art University'de öğrenim görmüş ve bu süreçte ilk moda koleksiyonu olan "The Poem of Material and Stone" u 1971'de sunmuştur. 1964'de Tokyo Üniversitesi'ni bitirmiştir. 1965'de Chambre Syndicale de la Coature Parisienne'de tasarım okumak için Paris'e taşınmış ve bu arada Hubert de Givenchy'nin atölyesinde çalışmıştır.⁷⁰ 1970'de Miyake Tokyo'ya dönmüş ve kafasındaki fikirleri somutlaştırmıştır. Başta, giysileri vücuda asılacak biçimde düzensiz şekillerde biçimlenmiş kumaş parçalarından oluşturmuştur, her bir parça çekilip çıkarıldığında vücudun bir diğer parçası açığa çıkmaktadır. Hemen ardından katmanlarla ve sargılarla uğraşmaya başlamıştır.

Miyake 1973 ten beri koleksiyonlarını Paris'te yılda iki kez sunmaktadır. Kumaş ve elbiseleri hala Japonya da üretilmektedir. Tarzını oluştururken batı çılgınlığından etkilenmeden kalabilmiştir. "Benim tarzım hayattan doğmaktadır" demiştir.⁷¹

Issey Miyake son günlerin Fortuny'si olarak kabul edilmektedir. Fortuny'nin 20. yüzyıl başlarındaki ipek pilileri sentetik iplik ve yeni renklerle tekrar üretmiştir. Fortuny gibi Miyake'de teknolojinin sanat ve zanaata denk olması gerektiğine inanmaktadır. Ona göre kumaşlarda hiyerarşi yoktur, her iplik işlenebilir. Bu önyargının olmayışı ona elbise tasarımında çok büyük miktarda özgürlük vermiştir. Yohji Yamamoto ve Rei Kawawubo ile birlikte 1970 ve 1980 lerde giysi ve beden hakkındaki fikirlerimizde devrim yapan 3 büyük tasarımcıdan birisidir.⁷²

---

⁷⁰"Miyake", <http://www.designerhistory.com/historyofashion/fashionframe.html> - 10.04.2006

⁷¹ Watson, a.g.e., s.438

⁷² Y.a.g.e., s.438

Şekil 142: Issey Miyake, 'Flying Saucer', 1994

(Kaynak: FRANKEL, 2001, s. 42,43)

Miyake'nin yeteneğinin kökleri geleneksel Japon kumaşları ve kumaş üretim tekniklerine uzanmaktadır. Onun pile çizgisi yıllarca üretimde kalmış, sürekli eklemeler ve gelişmeler olmuştur. Şekil 142'de, Issey Miyake'nin "Flying Saucer" adlı koleksiyonundan yuvarlak formlardan oluşan piliseli kağıt görünümlü elbisesi görülmektedir.

Miyake Japon'lardan miras aldığı vizyonu incelemiş ve ileri götürmüştür. Kumaşı vücuda sarma, bağlama ve sıkıştırma teknikleri de Japon geleneklerinden uyarlanmıştır. 2000 yılında, Miyake tasarımda 30 yılın ardından, hazır giyimde dizginleri 1960 doğumlu, 1989 'dan beri kendisiyle çalışan sağ kolu Nooki Takizawa'ya devretmiştir. Miyake, birçok sanatçıyla çalışmış ve birçok müzede sergiler açmıştır. Dünya çapında kendi doğruları olan tasarımcılardan birisi olarak kabul edilmektedir.

Şekil 143: Issey Miyake, 1983

(Kaynak: KITAMURA, Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake photographs 1975-1998)

Issey Miyake, Şekil 143'te görülen tasarımında, piliseli polyester kumaşlardan kat kat volanlar oluşturarak, giysiye, kabarık ve hareketli bir form kazandırmıştır.

Şekil 144: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örneği, 1995

(Kaynak: KITAMURA, Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake photographs 1975-1998)

Şekil 144' te Issey Miyake'nin, kırmızı, mavi ve yeşil parçalarla birleştirilmiş piliseli pembe polyester monofilament kumaştan oluşturmuş olduğu giysi tasarımı görülmektedir.

Şekil 145: Issey Miyake, 'Mutant Pleats' Koleksiyonundan Örnek, 1989
(Kaynak: KITAMURA, Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake photographs 1975-1998)

Şekil 145'te, Issey Miyake'nin 'Mutant Pleats' koleksiyonundan bir örnek görülmektedir. Miyake bu tasarımında, farklı yönlerdeki piliseli parçalarını birleştirmiş, farklı bir tarz yaratmıştır.

Şekil 146: Issey Miyake, 'Pleats Please' Koleksiyonundan Örnek, 1996
(Kaynak: Chief editor FUKAI, 2002, s. 650, 651)

Şekil 146’de Issey Miyake’nin ‘Pleats Please’ koleksiyonundan kolsuz bluz örnekleri görülmektedir. Miyake, bu tasarımlarında, piliseli kumaşın üzerine baskı yaparak farklı bir farklı bir tarz yaratmıştır.

Şekil 147: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örnekleri,1989

(Kaynak: KITAMURA, Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake photographs 1975-1998)

Issey Miyake’nin Şekil 147’de görülen piliseli giysi örneklerinde Japon kültüründen etkiler görülmektedir. Piliselerin etkin kullanımı ve yön değiştirmesi değişik bir doku ve form oluşturmuştur.

Şekil 148: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örnekleri, 1990

(Kaynak: KITAMURA, Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake photographs 1975-1998)

Şekil 148 ve 149'da Miyake yine piliseleri etkin kullanmıştır. Giysilerde tinsel arayışlar, şaşırtma, düşündürme etkileri hissedilmektedir.

Şekil 149: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örnekleri 1994, 1989

(Kaynak: KITAMURA, Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake photographs 1975-1998)

Şekil 150: Issey Miyake, Piliseli Giysi Örnekleri, 1982, 1985

(Kaynak: KITAMURA, Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake photographs 1975-1998)

Şekil 150’de, Miyake piliseli kumaşları etkin bir şekilde kullanmış, Japon kültüründe sık rastlanan yelpaze formlarını giysilerde yorumlamıştır. Şekil 151’de ise Miyake’nin ‘Pleats’ koleksiyonunun sergisinden görünüm yer almaktadır.

Şekil 151: Issey Miyake, “Pleats” Koleksiyonu

(Kaynak: KITAMURA, Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake photographs 1975-1998)

Şekil 152: Issey Miyake, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Pilise, Drape ve Dokuya Örnekler

(Kaynak: “Miyake”, <http://nymag.com/fashion/fashionshows> - 15.04.2006)

Şekil 152’de Miyake’nin 2005 İlkbahar / Yaz koleksiyonundaki elbiselerinde oluşturmuş olduğu kıvrımlı, dalgalı bir görünüme sahip olan drapeler görülmektedir. Boyama tekniğini de kullanarak bu drapelerin etkisini güçlendirmiştir adeta.

Şekil 153: Issey Miyake, RTW 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Pilise, ve Drape Kullanımına Örnekler

(Kaynak: “Miyake”, <http://www.wgsn-edu.com/members/catwalks/shows> - 15.04.2006)

Şekil 153'te, Miyake' nin 2006 İlkbahar / Yaz koleksiyonundan piliseli ve drapeli giysi örnekleri görülmektedir. En solda güneş piliseli elbise, ortada farklı inceliklerde ve yerleşimde drapeli bir jarse bluz ve en sağda ise yine büzgüyle oluşturulmuş drapeli jarse bir elbise bulunmaktadır.

Şekil 154: Issey Miyake, 2006 RTW İlkbahar/Yaz koleksiyonundan Pilise, ve Drape Kullanımına Örnekler

(Kaynak: "Miyake", <http://www.wgsn-edu.com/members/catwalks/shows> - 15.04.2006)

Şekil 154'te Miyake'nin 2006 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan örnekler görülmektedir. En sağda piliseli bir bluz ve yine sol yanından piliseli bir etek görülmektedir. Ortada ve sağdaki örnekte, kumaş büzülerek verev görünümdeki drapeler oluşturulmuş, üzerine aksesuar kordon dikilerek giysiye hareketli bit görünüm ve farklı bir doku kazandırılmıştır.

4.5. JEANNE LANVIN

Son yıllarda koleksiyonlarında pilise ve drapeleri çok etkin bir şekilde kullanan diğer bir tasarımcı da Jeanne Lanvin'dir. Lanvin, 1 Ocak 1867'de Paris'te doğmuştur. Lanvin'in moda evi de 2. Dünya Savaşından zarar görmüştür. Jean Lanvin 1946 yılında 79 yaşında ölmüş, kızı Marie Blanche moda evinin yönetimini devralmıştır. 1950'de Lanvin'e katılan İspanyol tasarımcı Antonio Del Castillo moda

evini başarıya sürüklemiş, 1962'ye kadar devam etmiştir. Belçikalı tasarımcı Jules Francois Crohay 1963'te evin mirasını devralmış ve 1984'e kadar devam etmiştir. 1990'larda kendi koleksiyonlarını sunmaya ilave olarak, Claude Montano da Lanvin için tasarım yapmıştır. 1997-2001 arasında Lanvin'in hazır giyim koleksiyonları Versace ve Herve Leger'in eski tasarımcısı Olimar Versolato tarafından yapılmıştır. 2001'de, Tayvanlı medya patronu Shaw Lan Wang'ın yönettiği yatırım grubu Lanvin'i almıştır.⁷³

Lanvin, 1913'te 18.yy tasarımlarından uyarladığı ünlü "robes de style"i yaratmıştır. Bu küçük belli, uzun etekli elbiseler uzun yıllar popülerliğini korumuş ve Dior'un 2. Dünya Savaşından sonra getirdiği New Look'un da öncülerinden olmuştur.

1914'de oryantalizm'den etkilenerek doğu sitili kadife ve satenlerle egzotik gece giysilerine yönelmiştir. 1921'de Riviero koleksiyonunda Aztec nakışlarını tanıtmıştır. 1922'de Lanvin koleksiyonunda Breton takımı görülmüştür. Bu takım, narin bir etek, önünde küçük düğmeleri olan kısa ceketten oluşmakta ve bir denizci şapkasıyla tamamlanmaktadır.⁷⁴

---

⁷³ "Lanvin", <http://www.designerhistory.com/historyofashion/lanvin.html> - 18.03.2006

⁷⁴ "Lanvin", <http://www.infomat.com/whoswho/jeannelanvin.html> - 17.03.2006

Şekil 155: Jeanne Lanvin, 'Cyclone' Gece Elbisesi, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1939

(Kaynak: "Lanvin", erişim:2006, [http:// www.metmuseum.org/](http://www.metmuseum.org/) - 17.03.2006)

Lanvin'in çok sık kullandığı mavi tonu, zamanla "Lanvin Mavisi" olarak tanımlanmıştır. Daha çok ipek, tafta, kadife, ipek şifon organza, dantel, tül gibi kumaşları tercih etmiştir.

Şekil 156 : Illustrator Paul Iribe'nin Tasarlamış Olduğu Jeanne Lanvin Logosu

(Kaynak: [http:// www.designerhistory.com/.../lanvinmother.jpg](http://www.designerhistory.com/.../lanvinmother.jpg) – 17.03.2006)

Lanvin'in şimdiki tasarımcısı, Albert Elbaz, piliseleri ve drapeleri çok daha etkin bir şekilde kullanmıştır. Şekil 157'de görüldüğü üzere, Lanvin, 2005 İlkbahar Yaz koleksiyonunda yunan kıyafetlerinden etkilenmiş, piliseleri sıkça kullanmıştır. Koleksiyonunda genellikle pastel renkleri tercih etmiştir. Lanvin'in fıstık yeşili ışıltılı kumaştan hazırlanmış olduğu piliseli elbisesi görülmektedir. Düzenli bir şekilde katlayarak oluşturmuş olduğu piliseler göğüs altında ve kalçada tutturulmuş, etek ucunda serbest bırakılmıştır.

Şekil 157: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan örnekler
(Kaynak: "Lanvin", <http://www.style.com> - 17.03.2006)

Şekil 158: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Lanvin”, <http://www.style.com> -17.03.2006)

Şekil 158’de Lanvin’in 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonundaki örneklerde Fortuny’nin piliseli Delphos adı verilen elbisesinden etkiler görülmektedir.

Şekil 159: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Lanvin”, <http://www.style.com> - 17.03.2006)

Şekil 160: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Lanvin”, <http://www.style.com> - 17.03.2006)

Şekil 160 ve 161’de Jeanne Lanvin’in 2005 RTW İlkbahar/Yaz koleksiyonundan örnekler görülmektedir. Bu giysilerde basit kesimleri güçlendiren ince piliseler, farklı materyaller ve metalik etkiler dikati çekmektedir. Yunan etkilerine de rastlanmaktadır.

Şekil 161: Jeanne Lanvin, 2005 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Lanvin”, <http://www.style.com> -17.03.2006)

4.6. YOHJI YAMAMATO

Yohji Yamamoto, 1943'te Japonya'nın Yokahama şehrinde doğmuştur. 1972'de kendi firmasını kurmuş ve 1976'da ilk koleksiyonunu sergilediği bu şov onu üne kavuşturmuştur. Dramatik giysileri heyecan verici bir ortamda gösterilmiştir. Geleneksel Japon giyiminin etkin, egzotik ve güçlü tasarımlarını, batının günlük giyimiyle karıştırarak eşsiz, soyut bir stil elde etmiştir.⁷⁵

Şekil 162: Yohji Yamamoto, Beyaz İpek Elbise, 1998

(Kaynak: Chief editor FUKAI, 2002, s. 683)

Şekil 162'de Yohji Yamamoto'nun ipek kumaştan tasarladığı ve kat, form ve drapeyi dikişi, ustaca yorumladığı bir tasarımı görülmektedir. 1981'de Yamamoto Paris'te kendi butiğini açmıştır. İlk şovları büyük ilgi çekmiştir. Bu ilk şovundaki siyah, dalgalanan katmanlı giysiler Paris'te daha önce görülmemiştir. Yohji Yamamoto 1981'de Paris'te ilk koleksiyonunu sunmuş ve 1984'te ilk Yohji Yamamoto Pour Homme koleksiyonunu sergilemiştir.

---

⁷⁵“Yamamoto”, <http://www.designerhistory.com/historyofashion/html> - 06.03.2006

Tasarımlarının başlangıcı noktası her zaman kumaş olmuştur ve giysilerin üst üsteliği onun silüetini en iyi biçimde tanımlamıştır. Yamamoto, gelenekçi olmayan bir tasarımcıdır. Bedeni, yapılanmamış, gevşek, hacimli, drapeli giysilerle sarmıştır. Bugün minimalist ve genellikle siyah renkli tasarımlarıyla ünlüdür. Yohji Yamamoto'nun 70'lerin başında yarattığı ilk çizgi Y's Y's olarak bilinmektedir. Bugün, Y's ve Y's for man, modanın sınırlarının ve değişen trendlerin ötesinde pratik ve günlük giyim olarak yerini almıştır. Yohji Yamamoto + Noir koleksiyonu ise klasik parçalardan oluşmaktadır. Her sezon koleksiyonun yarısı değişir. Hemen hemen hepsi siyahtır ve genellikle üzerinde açık renkte puantiyeler bulunmaktadır. 76

Yohji Yamamoto'nun 2005 RTW İlkbahar/Yaz koleksiyonundaki giysilerde sıkça kullanılan piliseler ve drapeler bedeni sararken eteklerde dökümlü bir form yaratmıştır. Yohji Yamamoto, Fransız tasarımcı Madame Gres'e duyduğu saygıyı belirtmek, ayrıca Japon kültürüyle de ustaca bağdaştırdığı için pileleri sıkça kullanmıştır.

Şekil 163: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler

(Kaynak: "Yamamoto", <http://www.style.com> -04.03.2006)

⁷⁶ "Yamamoto", <http://www.infomat.com/whoswho/yhjiyamamoto.html> - 04.03.2006

Şekil 164: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Yamamoto”, <http://www.style.com-04.03.2006>)

Şekil 164 ve 165’te Yohji Yamamoto’nun 2005 RTW İlkbahar/Yaz koleksiyonundan pilise ve drapelere örnekler görülmektedir. Bu örneklerde yaratılmış farklı ve gerçeküstü formlar ve dokular dikkat çekmektedir.

Şekil 165: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Yamamoto”, <http://www.style.com - 04.03.2006>)

Şekil 166: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Yamamoto”, <http://www.style.com> - 04.03.2006)

Şekil 167: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Yamamoto”, <http://www.style.com> - 04.03.2006)

Şekil 168: Yohji Yamamoto, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Yamamoto”, <http://www.style.com> - 04.03.2006)

Şekil 166, 167, 168’de Yamamoto’nun 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonundan örnekler görülmektedir. Koleksiyonunda, gerçeküstü formlar, pilise ve drapeler, örgü efekti şeklinde katlar, insanı düşündüren, şaşırtan tasarımlar dikkat çekmektedir.

4.7. SOPHIA KOKOSALAKI

Genç Yunan moda tasarımcısı Sophia Kokosalaki, 1974’te Yunanistan’da doğmuştur. Babası inşaat mühendisi, annesi gazeteci olan tasarımcı, ilk moda deneyimine Atina’da başlamıştır.⁷⁷

1999’de kendi firmasını kurmuş ve aynı yıl lüks İtalyan deri evi Raffo Researd için tasarım yapmaya başlamıştır.

Koleksiyonlarında genellikle kendi kültüründen etkilenerek Klasik Yunan etkili drapeleri kullanarak giysilerine farklı bir görünüm kazandırmaktadır. Yumuşak, akıcı elbiseler, kumaşlar kullanarak tasarladığı jarse giysiler ve örme konusunda bir uzman sayılır. Deriyi bükerek, katlayarak ve düğümleyerek de

---

⁷⁷ “sophia kokosalaki”, <http://www.designerhistory.com/historyofashion> - 10.05.2006

beklenmedik etkileyici tasarımlar oluşturmuştur. Yunan motiflerinden ve heykel sanatından fazlaca etkilenen tasarımcı, son yıllarda giysi tasarımında pilise ve drapeyi en başarılı şekilde çalışmalarına aktaran moda tasarımcısı olmuştur.

Sophia Kokosalaki, 2004 Sonbahar/Kış koleksiyonunu Şubat 2004'te Londra Moda Haftasında kendisini destekleyen arkadaşı olan Alexander McQueen'in arasında bulunduğu bir izleyiciyle sunmuş, Yunan mirasından aldığı elemanları kullanmaya ve şık ve giyilebilir giysiler yapmaya çalışmıştır. İnce örmelerin ve "Jelly naylon" adını verdiği şeffaf kumaşların mükemmel biçimde üstesinden gelmiştir. Ön tarafında kırmalı mektup efektleri ve hassas biçimde drapelenmiş jarse elbiseleri Yunan tuniklerindedir. Usta biçimde tasarlanmış ve dikilmiş yük ceketleri hem keskin kenarlı hem de kadınsıdır.⁷⁸ Yeni kumaşlarla Yunan kültürünü ve mimarisini koleksiyonlarında yepyeni bir yaklaşımla yorumlayarak, son derece özgün koleksiyonlar tasarlamaya başlamıştır.

Şekil 169: Sophia Kokosalaki, 2004 RTW Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: "Sophia Kokosalaki", <http://www.style.com> – 14.03.2006)

⁷⁸ "sophia kokosalaki", <http://www.hellomagazine.com/profiles/sophiakokosalaki/> - 12.05.2006

Sophia Kokolaki, 2004 RTW Sonbahar/Kış koleksiyonunda, pilise ve drapeleri çok etkin bir şekilde kullanılmış, kumaşlara değişik ve etkileyici dokular kazandırılmıştır.

Şekil 170: Sophia Kokosalaki, 2004 RTW Sonbahar/Kış Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Sophia Kokosalaki, 2004 RTW İlkbahar/Yaz Koleksiyonunda denizi konu almış, pilise ve drapelieri etkin şekilde kullanarak, farklı formlar ve dokular oluşturmuştur.

Şekil 171: Sophia Kokosalaki, 2004 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> -14.03.2006)

Şekil 172: Sophia Kokosalaki, 2004 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 173: Sophia Kokosalaki, 2004 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 174: Sophia Kokosalaki, 2004 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Kokosalaki, Ekim 2004’te Paris Moda Haftasında bahar sezonu için koleksiyonunu sunmuş, böylece Londra’daki şovlarının ardından Paris’e de adım atmıştır. Bu koleksiyonun teması deniz, deniz kabukları, deniz canlıları ve kum

olmuştur. Dalgalı elbiseleri, deniz kabuğunun içi gibi dokulanmış bodyleri, omuzlarda pilise ve drapelere oluşturulmuş anemon etkileri koleksiyonun dikkat çekici parçaları olmuştur.

Şekil 175: Sophia Kokosalaki, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> – 15.03.2006)

Şekil 176: Sophia Kokosalaki, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Sophia Kokosalaki'nin 2005 İlkbahar/Yaz koleksiyonunda Yunan mitolojisinin etkilerine rastlanmaktadır. Yarı şeffaf kumaştan giysilerde farklı dokusal efektler oluşturulmuştur. Şekil 177'de görüldüğü gibi, verev saten kumaş kullanılarak yapılan piliseli efektler, giysilere hareketli bir görünüm kazandırmıştır.

Şekil 177: Sophia Kokosalaki, 2005 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: "Sophia Kokosalaki", <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Sophia Kokosalaki'nin'nin 2005 Sonbahar koleksiyonu Paris Moda Haftası sırasında Mart 2005'te gösterilmiştir. Yaratıcı fikirleri ve muhteşem tarzıyla büyük ilgi çeken koleksiyonunda, lila, sienna, gri, kahve ve siyah renk ağırlıktadır. Açık renklerdeki yün ceketler, kenarlarındaki kıvrımlarla amboss baskılı. Her zamanki gibi jarse elbiselerindeki yoğun drapeler, yumuşak ufak dalgalar halinde bedeni sarmaktadır. Kokosalaki'nin çalışmalarında yoğun bir şekilde kullandığı su büzgüsü yada drape efektleri İngilizcede "ripple efect" yani titreşim efekti olarak bilinmektedir. Tasarımcının bu tip ince drape ve piliseleri oluşturmakta her yeni koleksiyonunda daha da ustalaştığı görülmektedir.

Şekil 178: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> – 14.03.2006)

Şekil 178’de Akdeniz’i temsil eden “Akdeniz dalgası” sembolünü bu giysilerde yaka etrafında yada askı olarak kullanılmıştır. Giysideki düz kısımlarla, ince drapeli, dokulu kısımlar ve dekoratif sembolik askılar bir arada kullanılarak bugüne kadar hiç alışılmadık şekilde giysi tasarım prensipleri ortaya atılmış ve tasarım elementleri, bambaşka, yenilikçi bir şekilde yorumlanmıştır.

Şekil 179: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 179 ve 180’de Sophia Kokosalaki’nin 2005 Sonbahar koleksiyonundan giyside drapelerin yenilikçi bir yaklaşımla kullanımına tipik örnekler verilmiştir. Yeni malzemeler, parlak saten jarseler, drapeler, birbirinin içinden geçmeler, ince piliselerle, drapelerle dramatik çizgi elementleri oluşturulmuştur.

Şekil 180: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> -14.03.2006)

Şekil 181: Sophia Kokosalaki, 2005 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 181’de Sophia Kokosalaki’nin 2005 Sonbahar koleksiyonundan örnekler görülmektedir. Bu örneklerde kural tanımayan, farklı formlar, Saten kumaşta uygulanan drapelerin verdiği ışık gölge oyunları ve hareket, Akdeniz dalgalarının etkileri dikkat çekmektedir.

Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonunda ince dökümlü kumaşlar üzerinde pilise ve drapeleri çok başarılı bir şekilde kullanmış çok farklı dokular yaratmıştır. Genellikle krem rengi, beyaz, mavi, yeşil, pembe tonlarında pastel renkleri tercih etmiştir. (Şekil 182 – 183 – 184 ve 185)

Şekil 182: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 183: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 184: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 185: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 186: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 187’de Kokosalaki’nin drapeleri ve piliseleri çok etkili kullanımı dikkatleri çekmektedir. Deniz kabuklarının dokularını andıran piliseler giysiye güçlü bir doku efekti katmıştır.

Şekil 187: Sophia Kokosalaki, 2006 İlkbahar/Yaz Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Sophia Kokosalaki”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

4.8. JUNYA WATANABE

Günümüz tasarımcı markaları arasında pilise ve drapelerin en etkili ve yenilikçi bir şekilde tasarımlarına aktaran modacılarından birisidir. Junya Watanabe, 1967 de Tokyo da doğmuş, Tokyo, Bunka Moda Üniversitesi'nden mezun olmuştur. 1992 yılında kendi ismini taşıyan koleksiyonunu piyasaya sürmüştür. Bu dönemde kendi adında tasarımlar yapmasına rağmen Watanabe hala Comme des Garçons adı altındada çalışmaktaydı. 1993 te Watanabe gösterilerini Tokyo'dan Paris'e taşımıştır.⁷⁹ Şu anda da Paris'te koleksiyonlarını sunmaktadır.

---

⁷⁹ “Junya Watanabe”, <http://www.showstudio.com/contributors> - 14.03.2006

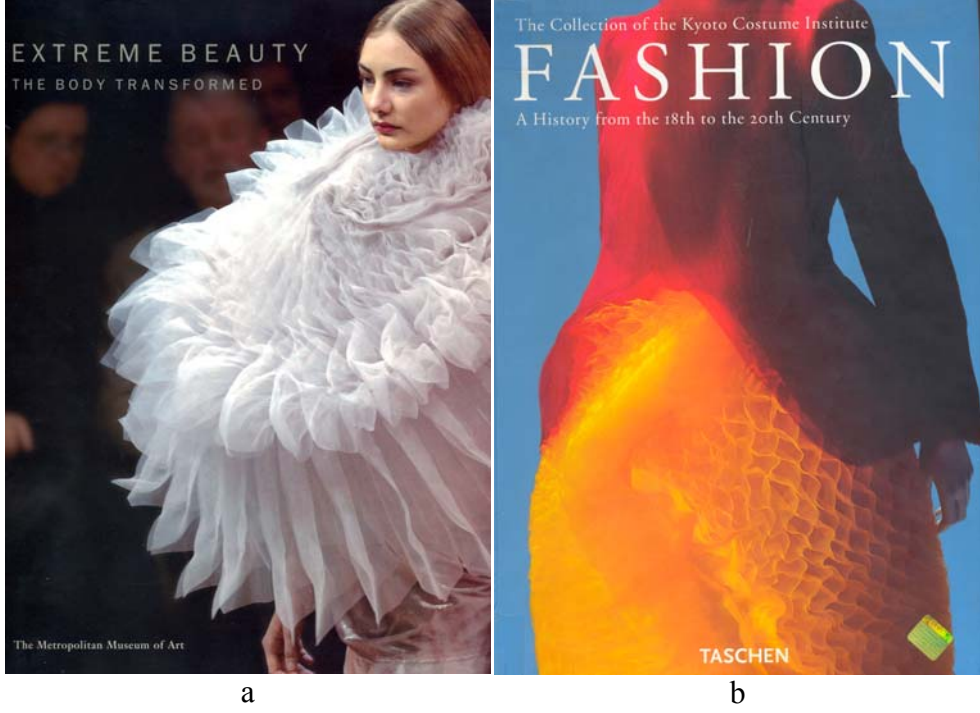

Şekil 188: Junya Watanabe, 2000/2001 Sonbahar/Kış
(Kaynak: “Junya Watanabe”, [http:// www.metmuseum.org](http://www.metmuseum.org) – 16.03.2006)

Yine Japon kültüründen, kağıt katlama sanatından etkilenen tasarımcılardan biridir. Junya Watanabe, kumaşa verdiği yeni katlama formlarıyla dikkatleri üzerine çekmiştir. Özellikle yeni kesim teknikleri, kumaşları kaynak olarak kullanmadaki yaratıcılığı ve yenilikçi süsleme teknikleri ile bilinmektedir.

Junya Watanabe, 2000 Sonbahar koleksiyonunda kumaşları katlayıp dikerek, üst üste kullanarak, çok farklı ve dikkat çekici formlar oluşturmuş, adından sıkça söz ettirmiştir. Bu koleksiyonda adeta, derinliği olan (üçüncü bir boyutu olan) son derece dramatik dokulu giysiler yaratarak bazı moda kitaplarının sayfalarına bile kapak olmuştur.

Şekil 189: Junya Watanabe, Extreme Beauty ve Fashion Kitap Kapakları
(Kaynak: a. Editor in Chief P. O’NELL, 2002, kapak b. Chief Editor FUKAI, 2002, kapak)

Şekil 190, 191, 192 ve 193’te Junya Watanabe’nin, 2000 Sonbahar koleksiyonundan örnekler görülmektedir. Kumaşlara güneş pilise yapıлып aralardan tutturularak her vücuda uygun form verilmeye çalışılmış, hem de piliselerin açılması önlenmiştir. Üste üste katlar, üçüncü boyut dokusal efektler, çok miktarda kumaş kullanımı, çok fazla katlı kumaşın enine kesitinin kullanımı bu tasarımların en belirgin özellikleridir.

Şekil 190: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Junya Watanabe”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 191: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Junya Watanabe”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 192: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Junya Watanabe”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

Şekil 193: Junya Watanabe, 2000 Sonbahar Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak: “Junya Watanabe”, <http://www.style.com> - 14.03.2006)

4.9. JEAN PAUL GAULTIER

Jean Paul Gaultier 1952’de Arcueil’de Paris yakınlarında doğmuş, Lycee d’Arweil’de eğitim görmüştür. 24 Nisan 1970’de Pierre Cardin’den bir yıllığına davet almıştır. 1971’de Jean Patai’ya; önce Michael Gomez’in, ardından Angelo

Tarlozzi'nin asistanı olarak katılmıştır. 1973'te Jacques ve Filipinler mağazası sorumlusu olmuş, burada Imelda Marcos için tasarım yapmıştır.⁸⁰

Jean-Paul Gaultier bir estetik kışkırtıcıdır. Kendisini ilk kez sahneye çıkaran koleksiyonunu 1976 da, ilk erkek giyimi koleksiyonunu 1984'te piyasaya çıkarmıştır. Onun tasarımları ve moda gösterileri hala çok yönlü ve tartışmalıdır. Kadınları çizgili giysiler içerisine ve erkekleri etek içine yerleştirmiştir. Ayrıca korse gibi fetiş elbiselerle cinselliği öne çıkarmasıyla adı çıkmıştır.⁸¹

Platin sarısı 80'ler Gaultier' den çıkmıştır. Çok yakından takip ettiği pop kültürünün bir parçası olmuştur. Jean Paul'un çekişmeli tasarımları, erkekler için tasarlamış olduğu elbiseleri UK televizyon şovunda (Eurotrash) kayda geçmiş, bu da onun kült statüsünü ortaya çıkarmıştır.⁸² 1984'de Gaultier erkek koleksiyonu "Men in skirts" ile tüm dünyanın ilgisini çekmiştir. Birigitte Bordot'un "God Created Woman" (Ve Tanrı Kadını Yarattı) adlı ünlü filmde erkekler etek gibi pantolonlar giymişler, Gaultier'e bu koleksiyonda ilham kaynağı olmuşlardır. 1987'de Gaultier gümüş streç kumaştan, fütüristik bir etkisi olan Noel elbisesi sunmuş ve bu ona 1987'de Fransız Moda Oscar Ödülünü (Freudi Fashion Oscar Award) kazandırmıştır.

Gaultier ününü Madonna'ya giydirdiği konik sütyenlere ve erkekleri içine soktuğu küçük elmas biçimli aynalarla kaplı lycra giysilerine borçludur. Tasarımlarına klasik noktalarla başlıyor, insanların aşına olduğu formları deforme ediyor, düğümlüyor veya yapıştırıyor, klasik formunu bozmadan bambaşka bir parça ortaya çıkarıyor.⁸³ Gaultier erkekliğin ve dişiliğin klişelerini alt üst etmiştir. İlk erkek giyimi koleksiyonu "l'homme objet"(1984) erkek dekoltesi üzerine odaklanmıştır. "Et' dieu de crea'l homme" erkekler için etekleri sunmuştur. 'Jol monsieur' 1985 yılında erkekleri elbise içerisine yerleştirmiştir.

Cinsel fetişizm Gaultier'in çalışmalarında yinelenen temadır. Küçükken büyük annesinin pembe renkli dantel korsesinden büyülenmiştir ve çok sayıda korse

---

⁸⁰ "Jean Paul Gaultier", <http://www.designerhistory.com/historyofashion/fashionframe.html> - 02.03.2006

⁸¹ Bauxbaum, a.g.e., s.138

⁸² "Jean Paul Gaultier", <http://hellomagazine.com/profiles/jeanpaulgaultier/> - 02.03.2006

⁸³ "Jean Paul Gaultier", <http://hellomagazine.com/profiles/jeanpaulgaultier/> - 02.03.2006

tasarlamıştır, bunları tasarlarken iki cinsiyetten de ilham almıştır. Tasarladığı en ünlü korse madonna'nın 1990 yılında sarışın tutku turnesinde kullandığı korsedir. Parfümü bile bu korse şekilli şişelerde üretilmiştir. Bunun yanında tasarladığı fetişist ayakkabılarda büyük ses getirmiştir.⁸⁴ Punk alt kültüründen çok fazla etkilenmesinden dolayı, gaultier tabuları yıkmak üzere kötü zevkleri sıklıkla kullanmıştır. Punk estetiğini neo ilkelciliğe kayan alt kültürle dövme ve vücut piercingleri ile birleştirmiş, izleyenleri şaşırtmıştır.

Gaultier güzellik ve çirkinlik konularında geleneksel olmayan fikirlere sahiptir. Çoğu zaman şişman insanları da insanları modeller olarak seçmekte ve bu kültürün genel güzellik fikirleriyle mücadeleye girmektedir. Gaultier'in moda şovları da oldukça tiyatral özelliklidir, tabutun dışına doğru tırmanan vampir gibi. Gaultier bir müzik albümü de çıkarmıştır. Uzun süre Fransız modasının çılgın çocuğu olarak bilinmesine rağmen günümüzde en önemli moda tasarımcılarından birisidir.⁸⁵ Gaultier, 1996'da "5. Element" filminin tüm kostümlerini tasarlamış, büyük ses getirmiştir. 2003 yılında ise Oscar Ödül Törenlerinde en iyi kadın oyuncu ödülünü alan Nicole Kidman için tasarlamış olduğu elbise büyük beğeni toplamıştır.

Jean Paul Gaultier 2005 Sonbahar Haute Couture Koleksiyonunu Temmuz 2005'te Paris'te sunmuştur. Şov, Rus folklorü ile zenginleşmiş, kat kat gipsi etekler ve botlara sokulmuş pantolonlar, drapeli elbiseler büyük ilgi görmüştür.

---

⁸⁴ Bauxbaum, a.g.e., s.138

⁸⁵ Y.a.g.e., s.138

Şekil 194: Jean Paul Gaultier'nin 2005 Sonbahar Haute Couture Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/F2005CTR/complete/thumb/JPGAULTI> - 02.03.2006)

Şekil 195: Jean Paul Gaultier'nin 2005 İlkbahar/Yaz Haute Couture Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2005CTR/complete/thumb/JPGAULTI> - 02.03.2006)

Jean Paul Gaultier, 2006 İlkbahar/Yaz Haute Couture Koleksiyonunda, piliseleri ve drapeleri genellikle şeffaf kumaşlara uygulayıp farklı görünümler elde etmiştir.

Şekil 196: Gaultier'nin 2006 İlkbahar/Yaz Haute Couture Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006CTR/complete/thumb/JPGAULTI> - 02.03.2006)

Şekil 197: Gaultier'nin 2006 İlkbahar/Yaz Haute Couture Koleksiyonundan Örnekler
(Kaynak:<http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006CTR/complete/thumb/JPGAULTI> - 02.03.2006)

SONUÇ

Giysi tasarımında görsel ve dokusal elementlerden pilise ve draperleri inceleyen bu araştırma, pilise ve draperlerin tarihsel gelişimini, giysi tasarım elementleri içerisindeki yerini, giysi tasarım prensipleriyle olan etkileşimini, günümüzde halen kullanılmakta olan pilise ve drape çeşitlerini, günümüz modacıları tarafından nasıl ve ne şekilde yorumlandığını net bir şekilde ortaya çıkarmıştır.

Dokusal bir durum olarak karşımıza çıkan pilise ve draperlerin incelenmesinde büyük önem taşıyan pilise ve draperlerin tarihsel süreçteki gelişiminden söz etmeden geçilemeyeceği nedeniyle araştırmanın başlarında, pilise ve drapeli formlara sık rastlanan Mısır, Yunan ve Roma uygarlıklarının giysileri analiz edilmiştir. Günümüz tasarım anlayışının kaynağını genellikle geçmişten alıyor olması, bu aşamada tarihsel bir süreç içerisinde pilise ve draperlerin incelenmesini zorunlu hale getirmiş ve günümüz tasarımlarına kaynak oluşturması açısından önemini artırmıştır. Tarihsel bir süreçte Mısırlılardan Sümerlere, Antik Yunandan Romalılara, Bizanslılardan Araplara kadar beş kıtada insanlıkların oluşturduğu uygarlıkların katkılarıyla oluşan giyim tarihi, bireysel üretimden endüstriyel üretime geçerken; örtünmeden giyime, giyimden moda uzanan bir gelişim göstermiştir. Giyim tarihinin ilk örneklerine Mısır ve Mezopotamya'da rastlanmaktadır. Yapılan kazılarda bulunan ketenden yapılmış pileli ve pliseli dokulara sahip olan tunik, peştamal, önlük, etek ve benzeri giysilerin Mısır uygarlığına (M.Ö. 2830-945) ait olduğunun anlaşılması Mısır giyimini incelemenin gerekliliğini ortaya koymuştur. Bunun yanında M.Ö. 2000-480 dönemlerine ait fresklere ve heykellere dayanılarak Yunanlılara ait giysilerde drapeli formlara çok önem verdikleri ortaya çıkmaktadır. Mısır'dan getirmiş oldukları düşünülen keten, Yunanlılar için de önem teşkil etmekte, ketenin inceliği ve hafifliği pile yapımında değişik bir sistemin uygulanmasını sağlamıştır. Yunanlıların, buldukları iklim koşulları ve coğrafyası, onları sıcakta sıkmamak ve rahat olmalarını sağlamak amacıyla pilise ve drapeli giysileri tercih etmesinde önemli rol oynamaktadır. Etrüsk sanatını yıkıp, Yunan sanatını benimseyen Roma uygarlığında da Yunan giyiminin temellerini oluşturan drapeli formlara rastlanmaktadır.

Bu tarihsel süreçten sonraki aşamada, giyside tasarım detayı olan pilise ve drapelerin, giysi tasarım elementleri ve prensipleriyle olan ilişkisi ele alınmıştır. Çizgi, şekil-form, renk, doku ve desen gibi tasarım elementleri ve ilkeleri (ritim, vurgu, oran, denge gibi) incelenerek, örneklerle irdelenmiş ve çalışmanın ana temasını oluşturması nedeniyle tez içinde ağırlık kazanmıştır. Görsel tasarım elementlerinin ve prensiplerinin giysi tasarımında yaratıcılık, özgünlük ve estetik beğeni açısından ne kadar önemli olduğu çalışma ilerledikçe ortaya çıkmıştır. Yeni keşiflerin, farklı yaklaşımların ve tasarım ürünlerinin ancak tasarımın olmazsa olmazı olan elementler ve ilkeleriyle başarılacağı gözler önüne serilmiştir. Giysi tasarımları nasıl yapılırsa yapılsın, elementlerin hepsini ya da bir kısmını içermiştir. Bu elementler de, tasarımcı tarafından, tasarım prensipleriyle kontrol edilirler.

İşlevi olmayan tasarım eksik kalacağına göre, pilise ve drape tekniklerinde yeni arayışlara ışık tutması açısından pilise ve drape tekniklerine, pilise çeşitlerine ve üretim yöntemlerine değinilmiştir. İzmir’de halen faaliyet göstermekte olan bir pilise atölyesi ziyaret edilip inceleme yapılarak pilise yapım teknikleri ve pilise çeşitleri araştırılmış, örneklerle desteklenmiştir. Pilise çeşitlerinin belli başlılarını oluşturan akordeon pili, keskin pili, serbest pili, pilikaşe, kristal pili, mantar pili, crush gibi pilise tekniklerine, oluşturulacak yeni tekniklerle çok daha fazla çeşit eklemek mümkündür. Aynı şekilde; kumaş seçiminin iyi yapılmasıyla, kumaşın doğru kullanılmasıyla birbirinden farklı çok sayıda drape formları oluşturulabilmiştir.

Diğer tasarımlarda olduğu gibi, işlevi ve estetiği sentezlemesi gereken pilise ve drapeli formların kullanım tarzları bakımından farklarını ortaya koymuş olan Madame Alix Gres, Madeleine Vionet, Mariano Fortuny gibi tasarımcıların giysi formlarına bakış açıları anlatılarak, verilen örnekler doğrultusunda pilise ve drapeleri kullanım şekillerinin irdelenmesi koşul olmuştur. Madeleine Vionet’in 1922’de icat ettiği verev dökümlülüğü artıran, giyside hiç pens kullanmadan, vücudu sarabilen verev kesiminin modaaya büyük katkısı olmuştur. Madame Alix Gres ise ince ve yoğun drapeli jarse elbiseleriyle tanınmaktadır. Mariano Fortuny, kendine özgü, Fortuny Pilisesi olarak da adlandırılan pilise tekniği ile tasarladığı sade ve zarif bir yapıya sahip Delphos elbisesiyle modaaya damgasını vurmuştur. Tarihsel süreçten günümüze değin modanın belirleyicilerinden sayılan pilise ve drapelerin günümüzde

kullanım şekillerine ve kullanım alanlarına dikkati çekmek amacıyla pilise ve drapeleri etkin kullanan günümüz moda tasarımcılarına değinme gereksinimi duyulmuştur. www.wgsn-edu.com , www.style.com , www.firstview.com gibi trend sitelerinin son on yılı içeren Haute Couture ve hazır giyim koleksiyonlarının taranmasıyla yapılan araştırmada, özellikle Sophia Kokosalaki'nin koleksiyonlarının hemen hemen tümünde, pilise ve drape formlarını çok etkin kullandığı gözlenmiştir. Ayrıca koleksiyonlarında, özellikle, Yunan kültürünün izlerine rastlanmaktadır. Issey Miyake'nin piliseli kumaşlarla oluşturduğu giysi formlarında ise tinsel, şaşırtıcı, düşündürücü, bir yapı göze çarpmaktadır. Modacıların her birinin pilise ve drapeleri farklı şekillerde yorumladıkları, günümüz modasına yeni yaklaşımlar ve sanatsal bir bakış açısı getirdikleri gözlenmiştir.

Türkiye'de pilise ve drapeler üzerine çok fazla araştırma yapılmamış olması ve Türkçe kaynağın yetersiz olması nedeniyle yapılan bu çalışma, hem eğitim kurumları hem de moda dünyası için bir başvuru kaynağı olması düşünülmüştür.

Çalışmada yapılan kuramsal incelemeleri ve açıklamaları daha anlaşılır kılmak için, metinler, görsellerle ilişkilendirilerek irdelenmiştir. Metinlerin görsellerle anlatımı, çalışmanın içeriğini güçlendirmiş ve daha kolay kavranmasını sağlamıştır.

KAYNAKLAR

TÜRKÇE KAYNAKLAR

ARMAĞAN İbrahim, **Yöntem Bilim-1 Bilimsel Yöntem**, D.E.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, İzmir, 1983

ATALAYER, Faruk, **Temel Sanat Öğeleri**, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 1994

DAVIS, Fred, **Moda, Kültür ve Kimlik**, Çev. Özden Arıkan, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 1997

DÖLEN, Emre, **Tekstil Tarihi**, Marmara Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 92/1, İstanbul, 1992

KAMLIK, Ercüment, **Tabiatta ve Sanatta Doku-Texture**, İstanbul Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Kağıt ve Basım İşleri Aş.,

KOMŞUOĞLU, Şükran, ARSAL İMER, Mine Seçkinöz Sabiha ALPASLAN, FERAT ETİKE, **Resimli Moda Resmi ve Giyim Tarihi**, Türk tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1986

OCVIRK, Otto G., STINSON, Robert E., WIGG, Philip R., BONE, Robert O., CAYTON, David L. Çeviren : ÖZTUNA, Hacı Yakup, **Sanatın Temelleri Kuram & Uygulama** , Yayınlanmamış eser , Tibyan Yayıncılık , 2001

ODABAŞI, Hatice Aslan, **Grafikte Temel Tasarım**, Yorum Sanat Yayınları, İstanbul, 2002

ÖZAY, Suhandan, **Eski Mısır ve Giysi Tarihine Giriş**, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir, 1996

SÖZEN, Metin, TANYELİ, Uğur, **Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1992

TİZER, Gönül Bayezit, SAPMAZ, Neriman, İYIKAN, Mahiye, **Giyim Tarihi**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1965

TÜZCET, Önder, **Form ve Doku**, Matbaa Teknisyenleri koll. Şti., İst., 1967

YAKARTEPE, Mehmet, YAKARTEPE, Zerrin, **Konfeksiyon Teknolojisi 1**, T.K.A.M Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma Merkezi, Ltd. Şti., İstanbul, 1995

YAKARTEPE, Mehmet, YAKARTEPE, Zerrin, **Konfeksiyon Teknolojisi 2**, T.K.A.M Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma Merkezi, Ltd. Şti., İstanbul, 1995

YAKARTEPE, Mehmet, YAKARTEPE, Zerrin, **Konfeksiyon Teknolojisi 3**, T.K.A.M Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma Merkezi, Ltd. Şti., İstanbul, 1995

YABANCI KAYNAKLAR

BLUM, Dails E., HAUGLAND, **Best Dressed**, Library of Congress Cataloging in Publication Data, Philadelphia Museum of Art, Italy, 1997

BOUCHER, François, **A History of Costume in The West**, Thames and Hudson Ltd, 1987

BOUSHER, François & DESLANDERS Yvonne, **20.000 Years of Fashion**, New York, Harry N. Abrams Inc., Publishers, 1987

CALLAN, Geargiana O'Hara, **The Thames & Hudson Dictionary of Fashion and Fashion Designer**, Thames and Hudson Ltd, Italy, 2002

Chief Editor Akiko FUKAI, Fashion, **A History From the 18 th to the 20th Century**, Taschen GmbH, Köln, 2002

Chief Editor Akiko FUKAI, **Haute Couture The Metropolitan Museum of Art** , Taschen GmbH, Köln, 2002

Chief Editor FUKAI, Akiko, **The Collection of the Kyoto Costume Institute, Fashion A History from the 18th to the 20th Century**, Taschen GmbH, 2002

Claire WILCOX, Valerie MENDES, **Modern Fashion in Detail**, V&A Publications, Printed in China, 1991

Clothing Technology....From Fibre to Fashion, Verlag Europa-Lehrmittel, Nourney, Vollmer GmbH Co., Germany, 1999

COLCHESTER, Chloe, **The New Textiles, Trends+Traditions, With Over 250 Illustrations, 153 in Colour**, Thames and Hudson Ltd, London, 1993

CRILL, Rosemary, WEARDEN Jennifer, WILSON, Verity, **Dress in Detail**, V&A Publications, 2002

DAVIS Marian L., **Visual Design in Dress**, Prentice-Hall, Inc. A Simon & Schuster Company, New Jersey, 1996

DIAMOND, Jay, DIAMOND, Ellen, **The World of Fashion**, Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1990

EBERLE, Hannelore, HERMELING, Hermann, HORNBERGER, Marianne, MENZER, Dieter, RING, Werner, **Clothing Technology, From Fibre to Fashion**, Verlag Europa- Lehrmittel, Nourney, Vollmer GmbH & Co., Germany, 1999

Edited by BAUXBAUM, Gerda, **Icons of Fashion The 20th Century**, Prestel Verlag, Munich, London, New York, 1999

FRANKEL, Susannah, **Visionaries**, V&A Publications, London, 2001

HARD, Avril, NORTH, Susan, **Historical Fashion in Detail, The 17 th and 18 th Centuries**, First Published by V&A Publications, 1998

IRELAND, Patrick, John, **Encyclopedia of Fashion Details**, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ, 1987

KAMITSIS, Lydia, **Vionnet**, Thames and Hudson Ltd, London, 1996

KELVEY, Thryn Mc, MUNSLOW Janine, **Fashion Design Process**, Innovation&Practice, Blackwell Publishing, 2003

KENNET, Frances, **Secrets Of The Couturiers**, Orbis Publishing Limited, London, 1984

KIMUTRA, Midori, **Irving Penn Regards the Work of Issey Miyake (photographs 1975-1998)**, A Bulfinch Press Book, Little Brown and Company, New York, London

KOHLER, Carl, **A History of Costume**, Dover Publication Inc, New York, 1963

LAVER James, **Costume Fashion**, Thames and Hudson Ltd, London, 1995

MARTIN, Richard, KODA, Harold, **Haute Couture**, Printed by Meridian Printing Company, East Greenwich, Island, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1996

MCDOWELL Colin, **Fashion Today**, Phaidon Pres Ltd, London, 2000

MCKELVEY, Thryn, MUNSLOW, Janine, **Fashion Design Process**, Innovation&Practice, Blackwell Science Ltd., UK, 2003

MENDES, Valerie, **20 th Century Fashion**, Könemann, German, 2000

Rosemary CRILL, Jennifer WEARDEN ,Verity WILSON, **Dress in Detail From Around the World**, V&A Publications, 2002

WATSON Editing Lucilla, **Fashion The Century of the Designer 1900-1999**, Könemann Verlagsgesellschaft mbH, 2000

WOLFE, Mary G. **The World of Fashion Merchandising**, The Goodheart-Willcox Company Inc, United States of America, 1998

Zeshu TAKAMURA, **Ladies Fashion Items Fashion With Style**, Graphic Sha Pub Co, 1993

İNTERNET ADRESLERİ

“Egypt”, <http://www.reshafim.org.il/ad/egypt/timelines/topics/clothing.htm>-

Erişim:22.02.2006

“Drape”, <http://www.hyperdictionary.com> – Erişim:17.04.2006

“Yaka”, <http://www.tdk.org.tr/tdksozluk/sozbul.asp?kelime=yaka>– Erişim:17.04.2006

“Fırfır”, <http://www.tdk.org.tr/tdksozluk/sozbul.asp?kelime=yaka>–Erişim: 16.05.2006

“Madame Alix Gres”, <http://www.designerhistory.com/historyofashion/gres.html>, -

Erişim: 05.5.2006

“Vionnet”, <http://www.ac.aup.fr/ggilbert/contentpages/vionnet.html>-Erişim:

06.04.2006

“Lanvin”, <http://www.infomat.com/whoswho/jeannelanvin.html> - Erişim: 17.03.2006

“Yamamoto”, <http://www.infomat.com/whoswho/yhjiyamamoto.html>-Erişim:

04.03.2006

“Sophia Kokosalaki”, <http://www.hellomagazine.com/profiles/sophiakokosalaki/> -

Erişim: 13.05.2006

“Junya Watanabe”, <http://www.showstudio.com/contributors> - Erişim: 14.03.2006

“Jean Paul Gaultier”, <http://hellomagazine.com/profiles/jeanpaulgaultier/> - Erişim:

02.03.2006

“Greek”, <http://www.vroma.org/~bmcmanus/clothing2.html> – Erişim: 23.02.2006

“Greek”, <http://www.beazley.ox.ac.uk/CGPrograms/Dict/ASP/Open...>–Erişim: 23.02.2006

<http://www.costumes.org/history/100pages/timelinepages/ancientgreece1.htm>-
Erişim: 23.02.2006

“Greek”, <http://www.beazley.ox.ac.uk/CGPrograms/Dict/ASP/Open...> –
Erişim: 23.02.2006

“Greek”, <http://www.vroma.org/~bmcmanus/clothing2.html> – Erişim: 23.02.2006

“Roman”, <http://www.roman-empire.net/society/soc-dress.html>– Erişim: 20.03.2006

“Rome”, http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Saint-Elme_Gautier –
Erişim: 20.03.2006,

http://www.style.com/fashionshows/collections/S2006RTW/complete/thumb/KENZ_Q - Erişim: 14.05.2006)

“Details”, <http://www.wgsn-edu.com> – Erişim: 17.05.2006

“Details”, <http://www.wgsn-edu.com> - Erişim: 12.05.2006

“Dior”, <http://www.wgsn-edu.com/members/catwalks/shows> - Erişim: 14.05.2006

“Shape”, <http://www.wgsn-edu.com/edu/edu-members> - Erişim: 12.05.2006

“Gres”, <http://www.dept.kent.edu/museum/exhibit/spirals/gres.htm> –
Erişim: 06.05.2006

“Gres”, http://www.metmuseum.org/toah/hd/orie/hd_orie.htm - Erişim: 06.05.2006

“Vionnet”, http://www.metmuseum.org/.../ windsor_images.htm – Erişim: 15.04.2006

<http://www.style.com/fashionshows/collections/F2003RTW/complete/thumb/MJAC OBS> - Erişim: 05.05.2006

http://www.wgsnedu.com/members/catwalks/shows/cw2002jul08_004486?report – Erişim: 05.05.2006

http://www.wgsnedu.com/members/catwalks/shows/cw2005jan24_011654?view=Standard&report=6&page=1- Erişim: 14.05.2006

<http://www.members.aol.com/ gabandgo/what.html> – Erişim: 20.05.2006

<http:// www.apizeadoo.co.uk/ femini.html> – Erişim: 16.05.2006

<http:// www.turpilisevekapitone.com/ modeller.htm> - Erişim: 20.05.2006

<http:// www.fanelplise.com> – Erişim: 15.05.2006

MAKALELER

METE, Fatma, “Giysi Tasarımında Renk, Bölüm I: Renk Çemberi ve Giysi Tasarımında Renk Kullanım Kuralları”, Tekstil ve Konfeksiyonda Görünüm Dergisi, İstanbul, Şubat 2004